
RAPPORT
Arkeologisk undersökning 2005

Silbojokk, Raä 368, Arjeplog socken
Norrbottens län, Lappland

Rapport

Arkeologisk undersökning
Norrbottens län
Lappland
Arjeplog sn
RAÄ 368

Tekniska uppgifter

Län: Norrbotten
Landskap: Lappland
Kommun: Arjeplog
Socken: Arjeplog
Fornlämning: Raä 368 – Hyttlämning, kyrka och kyrkogård
Fastighet: Arjeplog kronoöverloppsmark
Ek. karta: 26G e-f 4-5

Länsstyrelsens (beslut) dnr: 431-16307-04
Norrbottens museum dnr: 674-2004

Uppdragsgivare/finansiär: Länsstyrelsen i Norrbottens län
Typ av uppdrag: räddningsundersökning

Fältarbetsledare: Lars Backman, Åsa Lindgren
Fältpersonal: Tor-Henrik Buljo, Olof Östlund och Susanne Sundberg
Rapportansvarig: Lars Backman
Renritning: Mirjam Jonsson

Fältarbetstid: 456 timmar under tiden 7-23/6 2005
Fyndhantering: 94 h
Rapporttid: 200 h varav 40 h renritning (exkl. kompletteringar)

Underkonsulter: Petra Molnar, osteologiska forskningslaboratoriet, Stockholms universitet,
osteologisk analys (bilaga 6).
Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna, konservering av järnföremål.
Åke Lundqvist, båttransport.

Koordinater: X7376445 / Y1522905 (SV delen av fyndförande område) rikets nät, inmätt
med GPS User grid WGS 84
Höjd över havet: 470-480 m
Undersökt yta: ca 95 m²
Fynd: 1-305, bilaga 4
Foto: Acc nr: 2005:241:1-75 (digitala), bilaga 5
Analyser: Osteologi: Petra Molnar, osteologiska forskningslaboratoriet, Stockholms
universitet, (bilaga 6)
Datering: 1635 - 1770 (utifrån fynd och historiska källor)

Dokumentationsmaterial: Fältanteckningar, originalritningar (10 st, bilaga 2) och
originalhandlingar förvaras i Norrbottens museums arkiv. Foton (acc nr: 2005:241:1-
75, bilaga 5) förvaras i Nbms bildarkiv och fynden (305 st, bilaga 4) förvaras i Nbms
föremålsarkiv i väntan på fyndfördelning.

Framsida foto: Acc nr 2005:241:75, Dimma över Silbojokk. © Norrbottens museum

Innehåll

TEKNISKA UPPGIFTER	1
INNEHÅLL	2
SAMMANFATTANDE INLEDNING	3
BAKGRUND	3
RESULTAT I KORTA DRAG.....	3
TOPOGRAFI OCH NATURLANDSKAP	3
HISTORIK	3
SILVERVERKETS HISTORIK	4
KYRKANS HISTORIK	4
SILBOJOKK I ETT STÖRRE SAMMANHANG.....	4
TIDIGARE UNDERSÖKNINGAR	5
SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	5
FRÅGESTÄLLNINGAR	5
ARKEOLOGISK POTENTIAL.....	6
ARBETSBESKRIVNING	6
AVVIKELSER FRÅN ARBETSPLANEN.....	6
ARKIVSTUDIER	6
KOORDINATNÄT OCH DOKUMENTATION	7
SCHAKT.....	7
FYND.....	7
UNDERSÖKNINGSRESULTAT	7
BESKRIVNING AV UNDERSÖKNINGSOMRÅDET	7
YTA F, G, H, I, K OCH L.....	8
ANLÄGGNING 1A, HUSGRUND	8
ANLÄGGNING 1B.....	8
BEGRAVNINGSPLATSENS UTBREDNING	8
GRAVAR	9
FYND.....	9
SLUTSATSER OCH TOLKNINGAR	10
ANLÄGGNING 1A, HUSGRUND	10
ANLÄGGNING 1B, HUSGRUND	11
DATERING AV KYRKORNA OCH DERAS BYGGNADSFASER	12
BEGRAVNINGSPLATSEN	13
GRAVSKICK	15
VILKA PERSONER ÄR BEGRAVDA I SILBOJOKK	16
JÄMFÖRANDE ANALYS MED ARKEOLOGI I NORRBOTTEN	17
KLARGÖRA DEN TIDIGA KYRKUBYGGNADSHISTORIEN	17
STUDIER AV DET FÖRKRISTNA GRAVSKICKET.....	17
LÄMNINGARNA I SILBOJOKK UTIFRÅN ETNICITET OCH KULTURELL IDENTITET.....	17
METODUTVECKLING AV HISTORISK ARKEOLOGI	18
ATT FÖRHÅLLA SIG TILL HISTORISKA KÄLLOR.....	18
UTVÄRDERING OCH KÄLLKRITIK	18
EROSIONENS FÖLJDER	18
YTTERLIGARE ARKEOLOGISKA UNDERSÖKNINGAR I SILBOJOKK	19
DET HISTORISKA MATERIALETS PROBLEMATIK	20
FRAMTIDA FORSKNINGSPROJEKT	21
SLUTKOMMENTAR	21
REFERENSER	22
TRYCKTA KÄLLOR.....	22
OTRYCKTA KÄLLOR	23
MUNTliga KÄLLOR	23
BILAGOR	

Sammanfattande inledning

Norrbottens museum utförde under försommaren 2005 en räddningsundersökning inom Raä 368, Arjeplog sn, Lappland. Detta efter beslut av Länsstyrelsen i Norrbottens län (431-16307-04), som även bekostade undersökningen. Fältarbetet utfördes under perioden 2005-06-07 - 06-23 av projektledare Lars Backman och Åsa Lindgren, samt arkeologerna Tor-Henrik Buljo, Olof Östlund och Susanne Sundberg. Docent Kenneth Awebro anlätades för genomgång av arkivmaterial gällande kyrklig verksamhet i Silbojokk.

Arbetet omfattade okulär besiktning och fyndregistrering inom ett ca 40 000 m² stort område, samt arkeologisk undersökning av totalt ca 95 m².

Bakgrund

Denna undersökning är en fortsättning på det arbete som tog sin början sommaren 2002 då bröderna Lundqvist, Ballasluokta, påträffade ett kranium i anslutning till Raä 368 - Piteå silververk. Bröderna Lundqvist kontaktade då Ingela Bergman vid Silvermuseet i Arjeplog. Fyndet togs om hand och sändes till Statens Historiska Museum i Stockholm och uppgifterna rapporterades till Länsstyrelsen i Norrbottens län. En process för att närmare undersöka fyndplatsen sattes i gång och resulterade i en besiktning år 2003 (Nbm dnr 2003/380) som fortsatte i en räddningsundersökning 2004 (Nbm dnr 506-2004) och en vidare fortsättning av denna 2005 (Nbm dnr 674-2004) som här föreligger i rapport.

Resultat i korta drag

Denna undersökning resulterade i att begravningsplatsens utbredning har kunnat avgränsas tydligare. Totalt har 12 gravar undersökts under 2005 års undersökning, med sammanlagt 12 begravda individer. Ben från ytterligare minst en individ påträffades utanför de påträffade gravarna. Gravskicket uppvisar en stor variation som bl a avspeglar sig i förekomsten eller avsaknaden av kista och gravgåvor.

Vidare fortsatte undersökningen av gravar i anläggning 1 (husgrunden, under år 2005 kallad anläggning 1A) från år 2004 samt området N om denna (anläggning 1B). Ytterligare en vägglinje påträffades vilken tolkas som en del av den andra kyrkan som enligt historiska källor ska ha byggts upp på platsen. Den N väggen från anläggning 1A verkar ha återanvänts som den nya kyrkans S vägg.

Topografi och naturlandskap

Raä 368 är beläget vid sjön Sädvajaure SV om Silvervägen, ca 9 mil NV om Arjeplog. Fornlämningsområdet är beläget på bägge sidor om bäcken Silbojokk där den rinner ut i sjöns V del (bilaga 1 och fig 1, bilaga 5). Terrängen längs bäckens dalgång är kuperad och bäckens förgreningar har sina källflöden på kalvfjället i NNV, V och SV om Raä 368. I V reser sig fjället Fierras med toppar på omkring 1600 m ö h. Vegetationen kring hyttan består av fjällbjörkskog med enstaka inslag av barrträd. Marken är täckt av frodiga örter och här och där finns små myrar som i sen tid nyttjats för slåtter.

Sädvajaure dämades första gången 1942 och är därefter uppdämd i omgångar. Sjön har idag en högsta nivå på ca 477 m ö h vilket är ca 14 m över den ursprungliga (Norrman 1989:13). Nivån varierar kraftigt i samband med olika grad av urtappning. Sjöstranden är kraftigt eroderad och saknar vegetation. Den består av block, sten, grus och under detta tar en finkornig silt vid (fig 1-4, bilaga 5).

Historik

Fornlämning Raä 368, Arjeplog sn, har beteckningen hyttområde och består av lämningar efter bl a hytta, bostäder, uthus, slaggvarpar och smedja. Kyrka, begravningsplats och prästgård skall enligt historiska källor ha funnits på platsen. Under senare tid har det även funnits ett viste och ett nybygge i området och de omgivande myrarna har nyttjats för slåtter sent in på 1900-talet.

Silververkets historik

År 1634 påträffades en silveråder uppe på Nasafjäll i Piteå lappmark, ca fyra mil NV om Raä 368. Detta blev inledningen till den bruksrörelse i Lappland som resulterade bl a i Pite- och Lule silververk vid Silbojokk respektive Kvikkjokk. Redan 1635 började man bygga hyttan vid Silbojokks utlopp för att ta hand om malmen från gruvan vid Nasafjäll. Året efter togs den i bruk och drevs med kortare avbrott fram till 1659. Då anföll en norsk styrka både Silbojokk och Nasa och brände ner bl a hyttan och kyrkan (Bromé 1923:241ff). Nasafjällsgruvan och smältverket blev aldrig den vinstmaskin kronan hoppats på och driften arrenderades ut till piteborgarna på 1650-talet men inte heller de kunde driva gruvan med vinst. Hela företaget lades ned efter branden 1659 och smältverket i Silbojokk återuppstod aldrig. Ett hundratal år senare försökte man åter utvinna silver i Nasafjäll men då låg smältverket vid Adolfström (Bromé 1923, m fl).

Kyrkans historik

Parallellt med gruvbrytningen pågick ett omfattande arbete att göra samerna i området till goda kristna och svenskar. För detta ändamål kom en präst till Silbojokk redan 1635. Det finns inte så mycket uppgifter om det första kyrkobygget i Silbojokk. Under de första åren hölls gudstjänst i provisoriska lokaler. Det finns uppgift om att man 1644 köpte in en klocka till kyrkan. Året därpå nämns att en prästgård skall uppföras och 1647 finns uppgift om att samtliga kyrkor i Piteå lappmark (Arvidsjaur, Arjeplog, Silbojokk och Nasa) var uppbyggda och i bruk. Efter branden 1659 hölls gudstjänst i ”en stor sal som av fienden obränd av brukshuset kvarlämnades”. När ny kyrka planerades 1690 sägs det i en skrivelse ”... att vår kyrkogård hädanefter icke må öde stå”. Skrivelsen antyder att den provisoriska gudstjänstlokalen inte legat i närheten till kyrkogården. Sannolikt var det någon av byggnaderna som återfanns på södra sidan av bäcken. Den nya kyrkan timrades av hantverkare från Piteå under 1691 och det finns uppgifter från 1693 om att byggnaden rödmålades och att taket tjärades. Från 1735 finns uppgift om att kyrkan hade vapenhus och sakristia. Runt kyrkan var en timrad inhägnad med port och det skall ha funnits en klockstapel. Kyrkan brann igen år 1747 och det var sannolikt kyrkoherdens sinnessjuka bror som låg bakom branden. De kyrkliga tillhörigheterna förvarades vid den tiden i Arjeplog. Inte heller denna brand satte stopp för verksamheten. En provisorisk gudstjänstlokal uppfördes av en gammal lada och en stolpbod. Efter olika diskussioner kom den kyrkliga verksamheten att flyttas till Lövmokk 1777 (Awebro 1986).

Silbojokk i ett större sammanhang

Bakgrunden till gruvbrytningen och kyrkobygandet i Silbojokk är mångfasetterad och spännande. Nya ideologiska, ekonomiska och världspolitiska strömningar spelade en avgörande roll.

På den världspolitiska arenan hade Sverige blivit en Stormakt genom det 30-åriga kriget. Kriget kostade mycket pengar och alla rikedomar som kunde utnyttjas exploaterades hårt. Statsapparaten med tillhörande byråkrati var också den under uppbyggnad under denna period. Detta och mycket annat kostade givetvis mycket pengar (Behre m fl 1985:70ff). Den dåtida nationalekonomiska dogmen var merkantilismen som kort gick ut på att sälja så mycket som möjligt och köpa så lite som möjligt. De kontinentala stormakterna hade även börjat skaffa sig kolonier för att berika sig. Med bl a dessa faktorer inblandade måste tanken på en silvergruva inom landets gränser ha tätt sig mycket lockande. Möjligheten för staten att ha kontroll över sådana rikedomar måste ha varit oemotståndlig. Snabbheten i processen från fyndet av silverstrecket 1635 till uppförandet av hyttan året efter tyder på detta.

1600-talets samhälle var genomsyrat av religiositet. Under perioden pågick en kampanj med syftet att utrota resterna av det katolska inflytandet, men också att göra rent hus med kvarvarande naturkult och förkristna sedvänjor. Kulmen nåddes med de välkända trolldomsprocesserna då människor brändes på bål för brott mot religionens påbud. Utifrån detta perspektiv skall den religiösa delen av projektet Silbojokk ses. Religionen var något högst påtagligt och kronan som kyrkans högste beskyddare hade också ett ansvar för själarnas välbefinnande (Behre m fl 1985:141f). Då Sverige hade slagits på den protestantiska sidan under 30-åriga kriget och Gustav II Adolf fått rollen som trons förkämpe uppfattades det som lite pinsamt att vissa delar av landet fortfarande inte var kristnat. Dessa faktorer bidrog säkert också till att driften i Silbojokk kom i gång så snabbt och givetvis också att en präst följde med företaget från första början samt att kyrkobygandet kom i gång.

En effekt av de tidiga kyrkorna i norr var att personer som antingen var samiskspråkiga eller var samer togs in på prästseminariet för att bättre kunna verka i områden med samisk befolkning (Westin m fl 1974:501).

Tidigare undersökningar

Då delar av silververket förstörts vid tidigare dämningar av Skellefteälven togs beslut om en arkeologisk undersökning inför den senaste. Undersökningen utfördes 1983-84 genom Riksantikvarieämbetets försorg. Till det projektet knöts också forskare från andra discipliner för att belysa silververket ur olika infallsvinklar. Undersökningens resultat publicerades i boken *Silvret från Nasafjäll* (Andræ, m.fl. 1989). Söder om bäcken undersöktes hyttanläggningen med tillhörande bostads- och uthus. Vidare undersöktes en smedja norr om bäcken och en byggnad på den s.k. kyrkudden tolkades osäkert som kyrka, men några begravingar kunde inte återfinnas.

I och med bröderna Lundqvists skelettfynd kom 2003 års besiktning till stånd, vars resultat visade att begravingar och en byggnad finns delvis bevarade N om bäckens utlopp. Med anledning av detta uppdrog länsstyrelsen åt Norrbottens museum att utföra en räddningsundersökning år 2004, vilken resulterade i att kyrkogården samt en husgrund återfanns. Husgrunden är sannolikt rester efter åtminstone en av de kyrkobyggnader som funnits på platsen. Elva gravar med totalt 15 begrava individer hittades inom och omkring husgrunden. Undersökningen kom att fortsätta även under fältsäsongen 2005 och dess resultat föreligger här i rapport.

Syfte och frågeställningar

Såsom även presenterades i arbetsplanen var syftet med arbetet att närmare undersöka och dokumentera de fysiska lämningar som finns kvar efter den kyrkliga verksamheten på platsen och sätta in denna i ett större sammanhang. Kyrkan i Silbojokk och den på Nasafjäll var de första kyrkorna i Piteå lappmark. De var således de första fasta lämningarna efter centralmaktens ideologi som funnits i området. Resultatet av 2003 och 2004 års undersökningar visar på ett missionstida begravningskick där gåvor lagts i gravarna, vilket inte anses som typiskt för perioden. Det är av största vikt att denna avgörande period i länets historia belyses genom arkeologiska fynd, då mycket information sannolikt undgått historieskrivarna.

Vidare är syftet att rektifiera det fältmaterial som finns i form av översiktplaner som upprättades år 2003-04. En detaljerad plandokumentation av hela området avses upprättas, då erosionen sannolikt påskyndats av att ytor frilagts vid undersökningen 2004.

En fördjupad arkivstudie utfördes innan fältarbetet. Detta för att utröna om det finns skriftliga belägg för hur stor begravningsplatsen är och vem som begravts på platsen. Vidare är förhoppningen med arkivstudien att finna uppgifter om kyrkobyggnaderna och prästgården.

Frågeställningar

Prioriterade frågeställningar:

- Vilken utbredning har begravningsplatsen?
- Kan vi ytterligare belägga husgrundens funktion?
- Finns ytterligare ledtrådar till gravskicket på platsen?

Ytterligare frågeställningar som är av intresse:

- Kan byggnadsskick och eventuella faser i byggnadens uppförande urskiljas?
- Går det närmare datera byggnaden och gravarna?
- Kan eventuella faser i användandet av begravningsplatsen urskiljas?

Dessa frågeställningar kan även i vissa fall knytas till *Arkeologi i Norrbotten – en forskningsöversikt*, där bland annat frågor angående det tidiga kyrkobygandet och förkristet gravskick tas upp.

Arkeologisk potential

Potentialen i materialet bedöms som mycket hög då man kan anta att man i gravseder och organisation av det andliga livet kanske kan komma innevånarna i Silbojokk med omnejd närmare in på livet. Frågor kring samernas förhållande till kronan och kyrkan bör också kunna belysas. En jämförelse med arkivmaterial och arkeologiskt material bör kunna ge en mer nyanserad bild än vad som tidigare presenterats.

Det som sänker den arkeologiska potentialen för området är den kraftiga erosion som pågått sedan 1942. Bilder från 1900-talets början visar bäckens utlopp innan Sädvajaure dämades (Bromé 1923:54f). Det är en betydande mängd jordmassor som spolats bort sedan dess, varför vi kan anta att även flera anläggningar och konstruktioner gått förlorade. Erosionen har påverkat området mer än förväntat sedan 2003 års besiktning och 2004 års undersökning, vilket tyder på en accelererande process.

Arbetsbeskrivning

Arbetet utfördes i stort sett i enlighet med arbetsplanen (2005-06-03) genom att tre personer påbörjade arbetet med dokumentation av området och upprättandet av koordinatsystem (se nedan). Efter en vecka anslöt ytterligare två personer för deltagande i undersökningen.

Avvikelser från arbetsplanen

Fältarbetsledare Åsa Lindgren deltog inte den inledande veckan i Silbojokk. Detta på grund av det hastigt påkomna arbetet med arbetsplanen för utredningen inför ny järnvägssträckning i Kiruna. Lars Backman var på plats i fält, så arbetslaget var inte utan fältarbetsledare. För att inte förlora fältarbets-tid i och med Åsas frånvaro togs Susanne Sundberg in en vecka tidigare än beräknat. I samråd med Länsstyrelsen sköts föreliggande rapportens slutdatum fram pga prioritering av utredningens rapport-arbete. På grund av att andra prioriterade uppdrag inkommit därefter har föreliggande rapport kommit att skjutas upp ytterligare. Rapportarbetet har utförts i mindre etapper av Susanne Sundberg, Olof Östlund och Lars Backman. Den slutliga sammanställningen har utförts av Åsa Lindgren.

Vid försöken att rektifiera planerna från 1983-84 års undersökningar visade sig att detta inte lät sig göras, varken byråmässigt eller i fält. Inte heller justeringen av planerna från 2003 och 2004 års undersökningar lät sig göras. Detta på grund av att 2003 års översiktsplan upprättades utifrån GPS-punkter i anläggning 1As hörn. På grund av GPS-punkternas felmarginal stämmer inte planen med det upprättade koordinatsystemet. 2003 års översiktsplan bör därför ses mer som en illustration, än en skalenlig ritning. På grund av erosionens förflyttning av material på området gick inte heller 2004 års översiktsplan att rektifiera med den plan som upprättades för föreliggande undersökning.

Vid själva undersökningen ändrades tanken på att gräva långa sökschakt tvärs över området för att avgöra kyrkogårdens begränsning. Anledningen till de ändrade planerna var att stora mängder eroderat material (upp till 0,3 m tjockt) tillkommit sedan 2004 och låg ovanpå den ursprungliga markytan på stora delar av undersökningsområdet. Det hade tagit för mycket arbetstid att gräva sådana långa schakt. För att få fram begränsningen grävdes istället provgropar som spreds över området. På grund av att den ursprungliga markytan var bortsvallad i Yta I och att inga lösfynd eller anläggningar påträffades här togs inte fler schakt upp V om A1. Fler schakt togs istället upp Ö om A1, där den ursprungliga markytan var bevarad.

Arkivstudier

Innan fältarbetet startade anlätades Kenneth Awebro, docent i historia vid Södertörns högskola, att genomföra arkivstudier kring kyrklig verksamhet i Silbojokk. Syftet var att låta det historiska materialet tjäna som komplement till det arkeologiska resultatet. Till största del har arkivstudierna genomförts på Riksarkivet i Stockholm och vid Landsarkivet i Härmösand.

Arbetet resulterade i en sammanställning kring Silbojokk som kyrklig församlingsplats med inriktning på kyrkan och begravningsplatsen. Arbetet innefattar bl a en genomgång av kyrkans inventarier samt en förteckning över personer begravda på platsen under perioden 1652-1770. En preliminär skriftlig rapport, *Silbojokk - kring den kyrkliga verksamheten*, kom Norrbottens museum tillhanda innan fältarbetets start och denna rapport ligger även med i bilaga 7.

Koordinatnät och dokumentation

Det koordinatnät som upprättades år 2004 (utmätt med GPS, utifrån rikets nät med X-axeln i N-S riktning) kunde återanvändas då koordinatkäppar och markeringar i beständiga terrängpunkter lämnades kvar. Utifrån detta upprättades en planritning över området för att ha en korrekt plan att utgå ifrån när schakten sedan lades ut. Vidare gjordes ett försök att rektifiera översiktsplanerna från år 2003 och 2004, men som nämns ovan var detta inte möjligt.

Dokumentationen består av plan- och profilritningar i skala 1:20, översiktsplaner i skala 1:100 och 1:500 (bilaga 2), fältanteckningar samt fotografier i digitalt format (acc nbm 2005:241:1-75, bilaga 5). Dessa innefattar även en fotodokumentation av omgivande terräng, för att öka förståelsen för lokaliseringen av anläggningarna.

Schakt

Fältarbetet började med att försöka avgränsa begravningsplatsen, varvid schakt lades ut i V, N, NÖ och Ö (Yta I, K, H, G, F och L). Dessa placerades strax utanför det fyndbärande området (ritning 14, bilaga 2). Detta för att utreda om gravar kunde finnas bevarade under den eroderade nivån, även där det saknas indikationer i form av lösfynd. Utifrån de tidigare påträffade gravarnas placering tätt intill varandra gjordes bedömningen att eventuella gravar borde kunna lokaliseras även om provgroparna inte var så stora. Antalet provgropar begränsades av tidsåtgången och att undersökningen av A1B prioriterades.

Vidare fortsatte arbetet med att utvidga området från husgrunden mot norr (anläggning 1B) samt att undersöka de gravar som blev synliga inom området. Även husgrunden (anläggning 1A) rensades fram till stora delar, och flertalet av de gravar som påträffades i den undersöktes.

Fynd

Lösfynd koordinatsattes och samlades in, medan fynd som framkom vid undersökning av ytor och gravar registrerades på respektive planritning och/eller i fältanteckningar. Lösfynd påträffade utanför koordinatnätet mättes in med hjälp av GPS (User grid, WGS 84).

Efter undersökningen har elva av järnfynden skickats till Föremålsvården i Kiruna för konservering (ID nr 23, 39, 76, 95, 102, 208, 209, 211, 212, 214 och 215). Dessa föremål utgörs av 5 knivar, 2 ljushållare, 2 knappar, 1 eldstål och 1 föremål. De har valts ut för konservering då de utgörs av gravgåvor och mer ovanliga fyndkategorier. Massfynd som spik har inte konserverats.

Av bronsföremålen har 5 st (ID nr 36, 72, 73, 74 och 75) skickats till Föremålsvården i Kiruna för konservering. De utgörs av 2 hyskor och en av vardera dräktbeslag, hänge och föremål. Motivet till konservering är att det är en ömtålig och ovanlig fyndkategori.

Undersökningsresultat

Vid besiktningen 2003 undersöktes två gravar och en husgrund påträffades. Vid undersökningen 2004 undersöktes elva gravar med totalt 15 individer och den påträffade husgrunden undersöktes delvis (ritning 13 bilaga 2, samt tabell i bilaga 8). För beskrivningar av enskilda gravar hänvisas till respektive rapport (Backman & Lindgren 2004 och 2005, manus). Föreliggande undersökning visar ett liknande resultat, vilket presenteras i det följande.

Ytor, gravar och resultatet av undersökningen av dessa presenteras kortfattat. Mer detaljerade anläggningsbeskrivningar återfinns i bilaga 3, där även uppgifter om fynd, foton och ritningar finns med. Bilaga 5 består av en fotolista, samt ett urval av foton. I bilaga 8 är en tabell över samtliga gravar påträffade 2003-2005. Materialet tolkas och diskuteras sedan i nästa kapitel.

Beskrivning av undersökningsområdet

Över hela området ligger ett 5-30 cm tjockt lager av svallat grus och sten. I detta lager ligger en mängd lösfynd, främst spik och fönsterglas. Då erosionen genom isens och vattnets rörelser varit kraftig sedan senaste dämningen 1985 har fynden i viss utsträckning flyttats omkring från sitt

ursprungliga läge. Fyndomflyttningen varierar över ytan. På vissa ställen kan gravar lokaliseras med hjälp av spik medan fyndmaterial också påträffats långt från själva kyrkan och kyrkogården.

Yta F, G, H, I, K och L

Fyra provytor á 2x1 m (F, G, H och I) och en 1x1 m (K) lades ut V, N, NÖ och Ö om begravningsplatsen för att försöka avgränsa hela aktivitetsytan (ritning 14, bilaga 2).

Endast yta F och H var fyndbärande och det mycket sparsamt. Endast enstaka bitar av fönsterglas och mindre benbitar påträffades under erosionslagret. I de undersökta ytornas profiler kunde dock erosionens påverkan på området utläsas. I yta F, G, H och K (i N, NÖ och Ö), syntes den gamla markytan som ett humöst lager med inslag av rötter ca 0,2-0,3 m under erosionslagret (fig 4, bilaga 5). Under den gamla markytan var orörd mark. Yta I som ligger i V, saknar både den gamla markytan och även pålagrat material. Detta tyder på att erosionen gör att det översta lagret förs bort från områdets NV delar och förflyttas i Ö och SÖ riktning, d v s i riktning med den naturliga lutning platsen har mot Sädvajaure. De fynd som hittades i yta F och H kan därför med stor sannolikhet komma från närbelägna anläggningar, t ex husgrunden, där också mycket fönsterglas återfunnits.

Yta L togs upp på begäran av länsstyrelsen, i ett område som inte varit fyndbärande ca 75 m Ö om undersökningsområdet. Även här fanns ett ca 0,1 m tjockt erosionslager. Topografin gör att yta L sluttar mot S.

Anläggning 1A, husgrund

Anläggning 1A (tidigare år enbart kallad anläggning 1, husgrund) undersöktes till en del år 2004 och var då tydligare än vid föreliggande undersökning. Erosionen under det år som gått har gjort att resterna av den södra syllstensraden förstörts ytterligare. I anläggning 1A undersöktes under 2005 en yta om 24m² (ritning 14, bilaga 2). Inom denna undersöktes två gravar redan 2004. Vid föreliggande undersökning påträffades nio gravar (XIII – XIX och XXIV – XXV), varav sju undersöktes. Två gravar (XVIII och XIX) hann inte undersökas, utan täcktes med separationsduk, jord och sten.

Anläggning 1A undersöktes delvis år 2004 varför arbetsinsatsen istället lades på de framkomna gravarna och anläggning 1B under föreliggande undersökning.

Anläggning 1B

Området N om anläggning 1As norra vägg kallas 1B och är en utvidgning av 2004 års Yta B (ritning 13 och 14, bilaga 2). Ytan mäter ca 60m², varav en 7 m lång och 0,3 m bred profilbänk sparades. Inom ytan framkom fem gravar (XII, XX-XXIII). I ytans N del hittades även en ca 4 meter lång mörkare linje i Ö-V riktning, innehållande rikligt med kolat trä och spikar (fig 6 och 7, bilaga 5). Linjen tolkades i fält som en vägglinje tillhörande den ”nya kyrkan” (se vidare i tolkningskapitlet). Bara några meter från denna vägglinje hittades också två väggljushållare i järn (ID nr 39 och 212). Ett järnföremål (ID nr 161), förmodligen en hake som varit indriven i träet, påträffades i det kolade träet.

Begravningsplatsens utbredning

Genom att lägga sökschakt runt omkring anläggning 1A och 1B kunde kyrkogården avgränsas ytterligare, vilket var ett syfte vid 2005 års undersökning (ritning 14 och 15, bilaga 2). I området N om anläggning 1B har inga begravingar eller fynd påträffats, vilket inte är att förvänta då norra sidan av kyrkor sällan använts för begravingar. I söder begränsas området i dag av rasbranten ner mot jokken och den uppdämda Sädvajaure. Även omedelbart Ö om anläggning 1A och 1B har erosionen gjort att eventuella lämningar inte bevarats. Redan vid Riksantikvarieämbetets undersökning 1983-84 tog man upp ett sökschakt, vilket missade kyrkogården med ett tiotal meter. Koordinatkäppar från den undersökningen finns fortfarande kvar i marken (se foto i Roslund, 1989:112).

Utifrån resultatet av 2004 års undersökning antas begravningsplatsens utbredning sträcka sig inom ca 10 m SV om och ca 6 m S om anläggning 1A (husgrunden). Vid undersökningen 2005 kom fler gravar att lokaliseras inom anläggning 1A, men också N om denna, inom anläggning 1B.

Det totala området för begravningsplatsen motsvarar idag ca 20x20 m, och i detta område ligger även resterna efter de två kyrkorna. Det är troligt att kyrkogården haft en större utbredning mot söder, men att gravarna på grund av erosionen inte finns kvar idag.

Ett av syftena med arkivgenomgången var att söka skriftliga uppgifter om begravningsplatsens utbredning. I det genomgångna arkivmaterialet har inte några sådana uppgifter framkommit, annat än antalet personer som skall ha begravts på platsen. Detta diskuteras vidare nedan i kapitel Begravningsplatsens utbredning och antalet begravningar under Slutsatser och tolkningar.

Gravar

Flera gravar blev synliga redan efter det att erosionslagret tagits bort i anläggning 1A och 1B (ritning 11, 12, samt 5, 7 och 8, bilaga 2). Vissa gravar ligger djupare och i vissa har flera individer begravts på varandra. Gravarna är i de flesta fall orienterade i Ö-V riktning, men avvikelser finns. Fyra gravar ligger i NV-SÖ till ÖNÖ-VSV riktning och en i N-S riktning. Graden av skelettets förmultning varierar från hela ben till att endast ses som färgningar i marken. Tänderna är det som bevarats bäst. Det verkar som att de gravar som legat ytligt inom kyrkobyggnaderna innehåller de ben som bevarats bäst (jmf Grav XII och XXIII, fig 9 och 13, bilaga 5). Detta beror sannolikt på att dessa ben påverkats av värme från en eller båda kyrkobränderna. En annan teori är att dessa mer välbevarade ben är yngre än de som är förmultnade. De äldsta begravningarna kan vara ca 365 år och de yngsta ca 230 år, vilket gör en skillnad på 135 år. Till exempel så innehöll grav 1 och 2 som undersöktes 2003 ben som var relativt välbevarade, men dessa låg för långt från A1A och A1B för att ha kunnat påverkas av brand.

I Yta F och H, samt i NV delen av A1A (A1Bs vapenhus?) och SÖ delen av A1B påträffades brända människoben (bilaga 6). Dessa ben måste komma från mycket ytliga gravar, vilka utsatts för kraftig eldpåverkan.

Antal gravar och individer

Efter avslutat arbete har 12 gravar undersökts (XII-XVII, XX-XXV) om totalt 12 individer. Ytterligare två gravar (XVIII och XIX) har registrerats men inte undersökts. De täcktes över med separationsduk, jord och sten, för eventuella framtida undersökningar. Ben från ytterligare några individer har påträffats som lösfynd utanför gravkontext, varav benfynden ID nr 268 och ID nr 270, förefaller komma från samma individ (bilaga 6).

Gravskick och fynd

Gravskicket varierar på så sätt att sju individer (Grav XII XIV, XVI, XX, XXIII-XXV), har lagts i kista. Fem begravningar saknar spår av någon konstruktion (XIII, XV, XVII, XXI, XXII). Denna tolkning har gjorts utifrån fynd av trä och spik och i vilka lägen dessa påträffats.

Förutom spik har även andra fynd påträffats i vissa gravar. De gravar som med säkerhet varit fyndbärande är Grav XX – knivspets vid huvudet, järnknappar eller hake/hyska på bröstet, nål och två järnitar vid skelettets vänstra sida, XXIII – två hyskor vid bröstet, XXIV – fragment av järnkniv med fragment av hornskaft vid höften (fig 15, bilaga 5), XXV – järnbleck/beslag vid fötterna, två par hakar/hyskor vid bröstet och halsen, och en kniv med hornskaft vid huvudet.

Fynd

Totalt har 305 fyndposter registrerats (bilaga 4), varav 158 som lösfynd. Fyndmaterialet kan delas upp i fem grupper utifrån materialen ben, glas, järn, brons och trä. Utöver detta har enstaka fynd av horn, bly, kvarts, tegel, slagg och skörbränd sten påträffats.

Ben

Ben har registrerats i 95 fyndposter, varav 51 utgörs av delar av skelett påträffade i gravkontext och resterande 44 utgörs av lösfynd.

Från 11 av de 12 gravarna har ben varit i sådant skick att de har kunnat tillvaratas. De har skickats till Petra Molnar, osteologiska forskningslaboratoriet, för analys tillsammans med övrigt benmaterial som påträffats utanför gravarna (bilaga 6).

Glas

Glas har registrerats i 43 fyndposter, varav 28 lösfynd. Av dessa uppvisar 10 fynd någon grad av eldpåverkan. Alla utgörs av fönsterglas med tre undantag, vilka utgörs av en mynningsdel från en flaska, en del från ett dryckesglas, samt ett oidentifierat föremål. Fynden av glas påträffas i huvudsak i anslutning till anläggning 1B.

Järn

Järn utgör den största andelen fyndposter med 151 registreringar. Spik har registrerats i 119 fyndposter och av dessa utgör 47 fynd från gravkontext och 65 lösfynd. Beslag, tenar, knappar, hyskor/hakar och ljushållare utgörs vardera av 2 stycken. Av 1 styck vardera finns gångjärn, eldstål, hammare, prytlar, nål, nit och hake. Det har påträffats 6 knivar, varav 2 med hornskaft. Utöver detta har 8 föremål som ej gått att bestämma registrerats.

Brons

Sammanlagt består 6 fyndposter av brons vilka utgörs av 2 hyskor, 1 hänge, 1 dräktdetalj och två föremål som inte gått att bestämma. Hyskorna hittades i grav XIII och övriga i anläggning 1B.

Trä

Trä har registrerats i tre fyndposter och samtliga tolkas som kistresten påträffad i gravkontext.

Slutsatser och tolkningar

Resultatet av de undersökningar som gjorts visar att det är Silbojokks kyrkogård och kyrkobyggnader som påträffats. Mängden gravar gör att det inte kan vara något annat än en begravningsplats. Husgrundens läge i förhållande till gravarna och övriga fyndomständigheter gör att den inte kan tolkas som något annat än den kyrka som funnits på platsen (2004 års rapport, kapitel "Anläggning 1 husgrund" i "Slutsatser och tolkningar"). Avsaknaden av material av vardagskaraktär (kritpipor, keramik, tegel) som vanligen påträffas i anslutning till bostäder antyder att husgrunden inte haft en vardaglig funktion. De fynd som påträffats inom och i anslutning till husgrunden är i huvudsak spik och fönsterglas. Flera av dessa uppvisar spår av brand, vilket stämmer överens med kyrkans historia. Syftet att fastsätta husgrundens funktion är således uppfyllt. Något svårare är det att urskilja byggnadsskick och eventuella faser i husgrundens uppförande. Nedan följer en presentation av möjliga tolkningar och illustration av dessa återfinns på ritning 15 i bilaga 2.

Anläggning 1A, husgrund

Anläggning 1A tolkas som den första kyrka som anlades på platsen under 1640-talet och som sedan brann 1659. Som nämnts ovan i kapitlet Historik finns endast få uppgifter om denna kyrka och de kyrkliga aktiviteterna som ägde rum under denna tid i de historiska källorna. Det finns dock lite information om branden i augusti 1659. Kyrkoherde Eric Noraeus berättade efteråt att normännen tog klockan, mässkläderna, altarkläderna och andra lösa föremål ur kyrkan innan denna stacks i brand, samt att mjölbodar och hyttegården skonades. Från 1673 finns uppgifter om att "fem stugor och en kammare" var helt oskadda på hyttsidan av bäcken (Awebro 1986:15f).

Anläggning 1As konstruktion

Utifrån historiska källor, undersökningsresultat från 1983-84 och 2004-05, samt jämförelser med t ex Jukkasjärvi kyrka och Kvikkjokk gamla kyrka från ungefär samma tid, får vi bilden av en liten timrad kyrkobyggnad med en grund av kallmurade skifferhällar (Awebro 1986, Roslund 1989, Leijonhufvud 1908 och Järnfeldt-Carlsson 1992:163). Medeltida träkyrkor var ofta konstruerade på samma sätt. Erland Lagerlöf anger även ett vanligt längdmått på långhuset för denna typ av kyrka. Detta utifrån timrets maximimått på ca 10 meter, vilket man inte gärna skarvade. På dessa kyrkor utgjorde ofta koret en smalare kvadratisk påbyggnad på långhusets östra kortsida. Ingången var placerad i den västra änden av den södra långhusväggen (Lagerlöf 1985:241, 244f).

Anläggning 1As konstruktionsdetaljer utgörs i N av en syllstensrad, vilken innan undersökning bestod av kallmurade stenar i 2-3 varv, med en höjd av upptill 0,3 m och ca 1 m bred. Denna syllstensrad har dock sedan 2003 förflyttats söderut, varför den inte längre ligger i det läge där den ritades 2003. Avgränsningen i V är något osäker, då det här finns två parallella stenrader, vilka båda kan utgöra grunder till byggnader, samt ytterligare en halvcirkelformad stenrad väster om dessa. Den östra av dessa stenrader är undersökt (Yta C, 2004) och då stenarna är lagda på den gamla markytan tolkas de som en stensyll. De andra två är inte undersökta, varför deras funktion inte kan fastställas. Denna västra del av anläggningen har inte förflyttats i samma grad som den norra delen, varför hela anläggningen nu skevar så att ritningarna från respektive år inte kan sammanföras. A1As östra avgränsning är inte heller helt fastställd, men vid besiktningen 2003 fanns en delvis uteroderad stenrad som sannolikt var anläggningens östra stensyll. Vid undersökning av Yta E 2004 var marken här så eroderad att stenarnas funktion inte kunde fastställas. Mitt i den S vägglinjen fanns vid besiktningen 2003 en större sten, vilken nu har förflyttats så att den ligger ca 1 m S om A1As tänkta vägglinje (ritning 15, bilaga 2 och fig 5, bilaga 5).

De påträffade skifferhällarna inne i anläggning 1A är sannolikt stenar som ursprungligen byggts upp själva grunden. De större stenarna i anläggningens konstruktion utgör syllstenar, medan de däremellan byggts upp som en sockel utan direkt bärande funktion.

Några spår efter mer detaljerade konstruktionsdetaljer för denna första kyrka återfinns dock inte, vare sig i de historiska källorna över Silbojokk, eller i det arkeologiska materialet.

Begravningar inom 1A

Enligt Awebros rapport har fyra personer med säkerhet begravts inom denna första kyrka. Dock menar han att det är möjligt att alla 13 som begravts fram till 1659 ligger i kyrkan. Vid de arkeologiska undersökningarna har elva begravningar påträffats inom den yta som tolkas som den första kyrkan. Här ligger gravarna, med ett undantag, tätt intill varandra och på två ställen har två människor begravts ovanpå varandra. Detta antyder att man haft ett begränsat utrymme för gravarna. Det är dock möjligt att någon grav kan ha tillkommit efter det att kyrkan brunnit.

Gravarna i anläggning 1A har inte påverkats av brand på samma sätt som i anläggning 1B (jmf Grav XIV, XVI, XVII och XXIII, fig 10, 11 och 13, bilaga 5). Det kan finnas flera förklaringar till det. Dels kan den första kyrkan ha haft endast jordgolv och dels kan gravarna ha grävts djupare där. Det kan även vara så att grunt liggande gravar inom anläggning 1A har varit lika påverkade av brand, men eroderat bort då de legat längre ner i rasbranten jämfört med anläggning 1B. Även brandens omfattning har påverkat graden av påverkan på gravarna.

Anläggning 1B, husgrund

Anläggning 1B tolkas som den andra kyrkan som anlades på platsen 1691 och var i bruk till dess att den brändes 1747. Källorna antyder att den nya kyrkan uppfördes på samma plats som den föregående. Där framgår även att den var timrad, rödmålad med tjärat tak och hade både vapenhus och sakristia (Awebro 1986:32f).

Kyrkan förmodas ha brunnit mellan Mickelsmäss och "Helgonsmässotid", d v s mellan 29 september och 1 november 1747. Sannolikt var det kyrkoherdens sinnessjuka bror som satte eld på kyrkan när han var ensam i Silbojokk. Vid den tiden var Silbojokk kapellförsamling under Arjeplog och kyrkoherden vistades endast sommartid i Silbojokk, detta efter krav från samerna som vistades i området kring Arjeplog under vintern. Även kyrkans tillhörigheter förvarades i Arjeplog vintertid (Awebro 1986:38ff).

När ett nytt kapell planeras vid Silbojokk 1775 föreslår prästen att det skall timras och ha måtten 15x12 alnar, d v s ca 9x7 m. Vid den tiden hade församlingen 120 skattlappar, att jämföra med tiden då kyrkan byggdes 1691 då församlingen bestod av 80 skattlappar (Awebro 1986:32 och 45f). Detta ger en antydning om dessa byggnaders ungefärliga storlek.

Anläggning 1Bs konstruktion

Anläggning 1B avgränsas i norr genom en vägglinje med spår av brand, i öster av en syllstensrad där rikligt med bränt glas påträffades och i söder av den syllstensrad som gränsar mot anläggning 1A. Denna S syllstensrad har som nämns ovan förflyttats söderut, varför byggnadens tolkade avgränsning

inte ligger i läge med stenarna som de ligger idag (ritning 15, bilaga 2). I den sydvästra delen finns stenar som tolkas som resterna av den V syllstensraden, men i nordväst har anläggning 1B inte med säkerhet kunnat avgränsas annat än genom en minskning av fynd. Inom den tolkade golvytan påträffades två väggljushållare, vilka troligen suttit i någon av väggarna vid branden.

De fönsterglas och smälta blystycken, troligen fönsterspröjs, som påträffats i den Ö delen stämmer överens med en kyrkas planlösning. I öster ligger koret, vilket brukar vara försett med fönster. I den SV delen finns stenrader som kan vara grunden för det vapenhus som de historiska källorna talar om. Det är på detta sätt som Jukkasjärvi kyrka var konstruerad, vid början av 1900-talet, med ett vapenhus som en tillbyggnad i SV (Leijonhufvud 1908). Dessa stenrader kan dock även ha samband med anläggning 1A. Spår av den sakristia som den andra kyrkan skall ha haft har inte kunnat lokaliseras. Området N om anläggningen hann dock inte undersökas.

Det verkar som att man återanvänt den första kyrkans N syllstensrad, för den nya kyrkans S vägg. I det arkeologiska materialet saknas syllstenar i anslutning till den norra (och västra) vägglinjen. Detta kan förklaras med att hela området lutar mot S och SÖ, varför det endast behövdes en enklare uppallning i den NV delen. Detta i kombination med erosionens inverkan gör att eventuella syllstenar inte bevarats i denna del (jämför Yta K, där den ursprungliga markytan eroderat bort). Att den södra syllstensraden i anläggning 1A inte är lika markant kan förklaras med att man tagit sten därifrån vid anläggandet av den senare kyrkan, samt erosionens inverkan.

Begravningar inom 1B

Enligt Kenneth Awebros arkivstudie ska 18 personer ha fått sin begravning inom den nya kyrkan mellan år 1692-1740 (varav vissa är osäkra). Vid de arkeologiska undersökningarna har fyra gravar undersökts. Ytan inom anläggning 1B har dock inte grävts ned till orörd mark och det finns sannolikt fler gravar under de hittills framrensade nivåerna. Det är även möjligt att yttligt liggande gravar eroderat bort.

Grav XII är påverkad av att den blivit bränd och innehåller därmed välbevarade ben (bilaga 6 och fig 9, bilaga 5). Graven ligger yttligt och kan ha legat under ett trägolv som brunnit.

Grav XXIII är grävd igenom ett tunt brandlager ovanpå den gamla markytan och skär dessutom genom ett lager som verkar vara påfört ovanpå brandlagret (fig 13, bilaga 5). Det påförda lagret kan ha tillkommit då man röjde upp området efter branden, eller vid markplanering inför byggandet av den andra kyrkan. Graven har därmed grävts efter den första kyrkans brand och möjligen efter den andra kyrkans färdigställande. Den kan även ha grävts efter den andra kyrkobranden, då det inte stod någon kyrka på platsen. På grund av erosionen finns dock inte mer än ett brandlager bevarat, varför det inte går att avgöra om graven tillkommit efter den första eller andra branden. Gravens riktning (ÖNÖ-VSV) kan bero på att man inte hade någon kyrka att rätta sig efter.

Grav XXI är orienterad NV-SÖ, vilket kan tala för att även denna begravning tillkommit vid en tid då det inte stod någon kyrka på platsen. Detsamma gäller Grav XX, vilken är orienterad i N-S riktning. Denna grav återfinns under vad som tolkas som resterna efter den andra kyrkan och har spår av brand, varför den tillkommit före branden 1747 (fig 12, bilaga 5).

Datering av kyrkorna och deras byggnadsfaser

Utifrån det historiska materialet vet vi att två kyrkobyggnader skall ha stått på platsen, vilka dateras till omkring 1640-1659, respektive 1691-1747. Så som presenterats ovan tolkas de undersökta husgrundsresterna representera de två kyrkobyggnaderna, som separeras både i tid och i rum. På grund av rådande omständigheter är materialet svårtolkat, varför en presentation av olika resonemang är på sin plats.

Brändernas omfattning skulle kunna vara till hjälp vid tolkningen av gravarnas eldpåverkan och vilken kyrka som är vilken. Detta är dock en faktor vi inte vet så mycket om. Vid den första branden fanns det folk på platsen, varför branden kan ha begränsats, till skillnad mot den andra branden, då kyrkan stod öde. Byggnaderna kan ha haft olika ytbehandling - ett tjärstruket tak brinner bättre än ett som inte är tjärstruket. Det saknas dock uppgifter om hur den första kyrkan varit behandlad.

Markens egenskaper är också en faktor att ta hänsyn till i resonemanget kring gravarnas eldpåverkan. Det skall enligt historiska uppgifter ha varit ovanligt varmt under den period under hösten då den

andra kyrkan brann 1747 (Awebro 1986:38ff). Detta innebär att det sannolikt inte var tjäle i marken och således ingen skillnad jämfört med första branden som ägde rum i augusti 1659.

Syllstensraden mellan de båda anläggningarna talar för att det är 1A som är äldre och 1B yngre. Vid ett omvänt förhållandet hade 1As södra syllstensrad varit den som bevarats. Då man på grund av markens lutning har behövt kraftigare uppallning i södra delen.

En indikation på vilken av kyrkogrunderna som är äldre kan vi kanske se i fyndspridningen. Den senare kyrkan (anläggning 1B) förstördes vid en tid då ingen vistades på platsen. Detta kan förklara att t ex ljushållare fanns kvar i den kyrkogrunden. Den tidigare kyrkan (anläggning 1A) plundrades på alla lösa föremål innan den stacks i brand av normännen (det kan dock diskuteras hur *lösa* ljushållare som drivits in i timmerväggen är). Sannolikt har man efter båda bränderna tagit tillvara på t ex järnföremål som varit användbara, vilket förklarar att vi inte hittat mer (bl a ska den andra kyrkan ha haft 24 ljushållare, men vi har hittat två).

Begravningsplatsen

Vi kan genom de historiska källorna datera den kyrkliga verksamheten och begravingarna på platsen till tiden 1635-1770. På en karta från 1638 finns kors och texten "Kyrkogården" markerad på N sidan av bäcken, vilket talar för att begravingar ägt rum redan vid den tiden (Awebro 1989:41). De fyra första begravingarna som presenteras i Kenneth Awebros rapport över arkivgenomgången saknar dock datering. En uppgift från 1651 antyder att kyrkogården inte var färdigställd vid den tiden, vilket kan innebära att de fyra personer som begravts innan dess begravdes inne i kyrkan. Den första daterade begravingen härrör från 1652 och den sista från 1770. Under den tid som silverhyttan fanns på platsen finns uppgift om 13 gravlagda personer. Därefter är en lucka i begravingarna fram till 1691, det vill säga fram till det att en ny kyrka uppförs på platsen. Någon förklaring till denna lucka har inte presenterats (bilaga 7). Kyrklig aktivitet har pågått i den provisoriska kyrkan under tiden och någon bör rimligen ha dött. Se vidare nedan för diskussion kring antalet begravingar. I kapitlet Utvärdering och källkritik diskuteras även det historiska materialet.

Relativ datering av gravarna

En relativ datering av gravarna kan göras i några fall utifrån det arkeologiska resultatet. Grav XV är yngre än grav XVI och XXIV då delar av dessa gravar blivit bortgrävda vid nedläggning av grav XV, som också ligger något högre än de andra två. Grav XXV återfanns under grav XIII och borde därför vara äldre.

Gravskicket kan vara något att gå på när det gäller relativ datering av gravarna. Hyttan och gruvan förbrukade stora mängder träkol, varför skogen i området höggs ner till detta ändamål. Bristen på virke kan vara en av anledningarna till att begravingar skett utan kista. Begravingar med kista skulle i så fall vara äldre. Detta resonemang stämmer med Grav XV som saknar kista och ligger ovanpå grav XVI och XXIV, vilka båda är kistbegravingar. Resonemanget stämmer även med grav XIII och XXV. Denna skillnad i gravskick kan även bero på att det inte fanns hantverkare som kunde göra kistor på platsen, eller ha andra orsaker.

När det gäller förekomsten av gravgåvor kan man tänka att dessa gravar skulle vara äldre än de som saknar gravgåvor, under förutsättning att kristnandet haft en progressiv utveckling. Skillnad i gravgåva/inte gravgåva kan även ha andra orsaker, så som vilken präst som tjänstgjorde, eller skillnader mellan de begravdas status eller släkttraditioner. Gravgåvor tas även upp nedan under rubriken Gravskick respektive Vilka personer är begravda i Silbojokk.

Sex gravar (XV, XIV och XX-XXIII) är inte orienterade i Ö-V riktning, vilket kan innebära att de jordats under en tid då det inte fanns någon kyrka att rikta sig efter. Dessa gravar kan således härröra från tiden 1659-1691, eller till tiden efter 1747.

Begravningsplatsens utbredning och antalet begravingar

En av de frågeställningar som undersökningen förväntades ge svar på var begravningsplatsens utbredning. Ytterligare frågor som ställts är hur många personer som gravlagts i Silbojokk. Under kapitlet Undersökningsresultat presenterades begravningsplatsens utbredning, vilket diskuteras i det följande, i relation till antalet begravingar.

När det gäller antalet begravningar inom kyrkobyggnaderna så skall enligt Kenneth Awebros rapport fyra (alternativt 13) personer ha begravts i den första kyrkan och 18 personer i den andra kyrkan. Vid de arkeologiska undersökningarna 2004-2005 har tolv gravar påträffats (varav 10 undersökts) inom anläggning 1A, vilken tolkas som den första kyrkan och fem gravar (varav 4 undersökts) inom anläggning 1B, den andra kyrkan.

På kyrkogården skall 134 (alternativt 125) personer ha blivit begravda enligt Kenneth Awebros rapport. Vid de arkeologiska undersökningarna 2003-2005 har tio gravar, med totalt 14 individer, undersökts på kyrkogården.

Utöver gravarna har skelettdelar påträffats även som lösfynd och registrerats i totalt 25 fyndposter under åren 2003-2005. Dessa ben är inte osteologiskt genomgångna, varför antalet individer inte kan utläsas i nuläget. Flera ben kan härröra från samma individ. Då lösfynden ofta utgörs av ben som är relativt bra bevarade är det troligt att de härrör från begravningar inom kyrkobyggnaderna. De ben som påverkats av kyrkobränderna är de som bevarats bäst. Ytterligare lösfynd av ben har påträffats av bröderna Lundkvist.

Skillnader i det arkeologiska och det historiska materialet

Resultatet av arkivgenomgången och de arkeologiska undersökningarna visar således på stora skillnader. En förklaring är att området är kraftigt eroderat varför ett flertal anläggningar sannolikt försvunnit. Till exempel kan de lösfynd som påträffats i den ursvallade strandzonen ligga i anslutning till sin ursprungliga plats, men att själva anläggningarna och en hel del sand eroderat bort. En annan förklaring är att området som tolkas som kyrkogård, samt området för de två kyrkobyggnaderna, endast är delundersökta. Det finns flera ytor där det kan ligga gravar under det svallade materialet och i vissa fall även under ytor som undersökts (inom A1B). Dock verkar 22 (alternativt 31) begravningar inom kyrkobyggnaderna och närmare 160 totalt väl så många utifrån det arkeologiska resultatet.

Stämmer tolkningen för kyrkobyggnadernas fasering finns även möjligheten att vissa av gravarna som ligger inom anläggning 1A begravts på en del som tillhörde den andra kyrkans begravningsplats. Alla gravar i anläggning 1A är alltså inte med säkerhet begravda inne i kyrkan. Detsamma gäller även begravningar inom anläggning 1B. De kan ha tillkommit efter det att kyrkan brann. De kan även ha tillkommit före, men har då begravts på den första kyrkans norra sida, vilket inte var vanligt. Ytterligare en möjlighet är att de tillkommit under tiden 1659-1691, då det inte fanns någon kyrka på platsen, men det finns som nämnts tidigare inte uppgifter om begravningar under den tiden. Det finns således flera variabler att ta hänsyn till och frågor som inte går att få svar på utan ytterligare undersökningar.

En annan lösning på problemet är att omtolka de skriftliga källorna. När det skrivs att någon betalt för "lägerstad i kyrkan", så innebar det kanske inte att de begravts inne i kyrkan, utan i kyrkans hägn. De har begravts i vigd jord, innanför kyrkogårdens gräns eller i kyrkan. På liknande sätt har kanske de som anhöriga "betalat testamente för" inte begravts på kyrkogården i Silbojokk. De har betalat till den hemförsamling den döde hört till, för att prästen skulle hålla en ceremoni med böner för den döde i Silbojokk, men den fysiska begravningen har skett någon annanstans. Torsten Kolmodin har i Folketro, seder och sägner från Pite lappmark (1914) en uppgift om att "Ibland skedde begravningen i fjället, och prästen jordfäste i kyrkan" (Kolmodin 1914:15). Det skulle kunna förklara att inte så många begravningar påträffats på Silbojokks kyrkogård.

Dock menar Sören Edvinsson vid Demografiska databasen i Umeå att de uppgifter som står i de tidiga kyrkböckerna speglar vad som hänt i församlingen, på den plats kyrkboken fördes. Han finner det inte heller troligt att man gett pengar till sin hemförsamling i de fall man dött och blivit begravd vid någon annan församlings kyrka. Detta talar således för att de uppgifter om antalet begravda i Silbojokk som framkommit vid Kenneth Awebros arkivgenomgång stämmer. De historiska källorna visar på en lucka i begravningarna under åren 1659-1692, vilket kan vara missvisande, då det förekom kyrklig aktivitet under tiden, vilket även bör ha innefattat begravningar (således kan ännu fler gravar ha funnits än de förtecknade i Awebros rapport). Se vidare under kapitlet Utvärdering och källkritik, nedan.

En jämförelse kan göras med resultatet av förundersökningen av Sala gruvkyrkogård 2004. Där tog man inom ett 2800m² stort område upp 23 sökschakt med en sammanlagd längd av 350 löpmeter och en total yta på 550 m². Inom denna yta påträffades 103 gravar (vilket ger ca 0,19 gravar/m²) (Onsten-Molander & Jonsson 2005:1ff). Den yta som idag kan inrymma bevarade begravningar i Silbojokk är ca 160 m² medan den ursprungliga begravningsplatsen kan ha varit ca 30x20 m = 600 m² inklusive

kyrkobyggnaderna (ritning 15, bilaga 2). I Sala inryms ca 0,19 gravar/ m² och i Silbojokk blir motsvarande siffra 0,26 gravar/ m². Vi vet att flera begravningar ligger mycket tätt och att de i vissa fall ligger ovanpå varandra. Detta innebär att de ca 160 begravningar i Silbojokk, som presenteras i rapporten över arkivgenomgången ändå inte är helt orimlig.

Gravskick

Vid fynden av ett eldstål och en hammare i den dubbelgrav som undersöktes vid besiktningen 2003 väcktes funderingar kring gravskicket på platsen (Backman & Lindgren 2004). I och med att kristendomen införs i Norden under ca 900-1100 talen blir det allt ovanligare att man lägger ned föremål i gravarna (Tegner 1992:188). Stora delar av Norrbotten låg dock länge utanför den kristna världen, i vissa fall var det först på 1600-talet som missionsarbetet bland samerna kom i gång ordentligt (Awebro 1986:8ff). I samiska gravar från förkristen tid förekommer deponerade föremål som den gravlagda skulle kunna ha nytta av i livet efter detta. Denna sed har fortgått även efter det att samerna kommit i kontakt med kyrkan, främst i de gravar som inte ligger på kyrkogårdar (Schanche 2000:177ff).

Det har vid undersökningar av både gravfält och kyrkogårdar från sen vikingatid - tidig medeltid i bl a Uppland och Dalarna framkommit gravar med ett slags blandgravskick där både kristna och hedniska traditioner blandats (Ersgård 1996:16). Det förefaller som det i dessa fall kan röra sig om ett slags missionstida gravskick där man inte riktigt velat släppa det i området traditionella gravskicket trots ett byte av religion. Att prästerna accepterade detta kan bero på att man ansåg det bättre att folk begravdes i kyrkans hägn med "ordentlig" begravning än på traditionellt hedniskt vis. Man kan anta att även de präster som på 1600-talet missionerade i norr kan ha haft en liknande inställning.

Av naturliga skäl undersöks inte många gravar från 1600-talet och framåt arkeologiskt. Det gör att det inte finns särskilt många referensobjekt till de gravar som påträffats i Silbojokk. När vårdcentralen skulle anläggas i Jokkmokk på 1930-talet påträffades dock ett antal gravar. Dessa antogs vara från 1600-1700 tal och tillhöra den gamla kyrkogården i Jokkmokk. Knivar var en allmänt förekommande gravgåva och andra fynd var en nålhylsa, en yxa, samt kritpipor (Grundström 1930:139). Även vid Vila kapell i Tärna socken i Västerbottens län, påträffades gravgåvor i form av knivar, eldstål och eldslagningsflinta vid undersökningar 1962-63 (Raä nr 70, Tärna sn, Lappland).

I Ernst Mankers Lappmarksgravar finns uppgifter om gravgåvor i samiska gravar på kyrkogårdar under 1600-1700-tal. Bland annat att samerna i Ume lappmark "i hemlighet begrava elddon, båge och pilar med den döde". Vidare finns uppgift från Åsele lappmark under 1700-tal att "somliga i Lönndom sina döda begrafwa / ... / att the lägga en liten bit kött i kistan; en yxa eller knif, eldföre ... ". Vid ett tillfälle har man även råkat träffa på gravgåvor då en kista av någon anledning kom att bytas vid kyrkan (Manker 1961:37 och 40ff). Dessa uppgifter vittnar om att samtiden var medveten om att gravgåvor förekom, men att de lades ned i hemlighet.

I Lappmarksgravar finns även uppgifter om att man ofta begravde i de kläder som personen hade på sig vid dödsfallet, men att alltför fina eller värdefulla persedlar togs av innan liket sveptes (Manker 1961:41ff). Man var noga med att snabbt svepa den dödes kropp för att själen inte skulle slippa ut och spöka. Att liket var ordentligt svept innan man kom till kyrkan gav möjlighet att lägga med gravgåvor utan prästens vetskap.

Gravskick i Silbojokk

Gravskicket i de nu undersökta gravarna är varierat, då det förekommer kistor (fig 14, bilaga 5) och endast jordade kroppar. Kropparna förefaller ha varit svepta i några fall då benen ligger väldigt ihopklämda. Tre gravar (XX, XXIII och XXV) har indikation på att den döde skulle ha begravts i någon typ av kläder genom fyndet av knappar och hakar/ hyskor. Avsaknaden av övriga dräktdetaljer, så som bältesbeslag och gehäng antyder dock att det inte rör sig om begravning i gångkläder, eller att man tagit tillvara bälten och liknande innan begravningen. Utifrån detta blir tolkningen av t ex knivar (fig 15, bilaga 5) och eldstål som gravgåvor än mer tydlig. Resultatet av föreliggande undersökning ligger i linje med föregående undersökningar på platsen och bekräftar förekomsten av gravgåvor.

I rapporten över arkivgenomgången uppger Kenneth Awebro att han inte påträffat några uppgifter om gravgåvor vid begravningar i Silbojokk. Inte heller att det fördes diskussioner om detta fenomen (bilaga 7). Flera berättelser från framförallt det sena 1600-talet visar att prästerna i Silbojokk kände till vad som hände i församlingen och drog sig inte för att ge sig långt till fjälls för att söka upp och

straffa de som fortfarande höll fast vid hedniska sedvänjor. Det mest talande exemplet är det som slutade med att Lars Nilsson fick bestiga bålet 1693 (Awebro 1986:25ff). Möjligt är det så att mer allvarliga brott, så som avgudadyrkan och användandet av "trolltrummor" prioriterades, medan bruket med gravgåvor sågs mellan fingrarna med, för att samerna skulle komma till kyrkan med sina döda.

Intressant är fyndet av en trumhammare vid undersökningarna 1983-84. Den påträffades i gödselhögen nedanför bebyggelsen på "hyttsidan" S om bäcken (Roslund 1986:126). Kanske var den tänkt som en gravgåva till en nåjd, men att prästen lade beslag på den för att det inte passade sig på en kyrkogård?

Vilka personer är begravda i Silbojokk

Unga individer, kvinnor och barn

Osteologiska analyser av det arkeologiska materialet visar att det förekommer både barn, kvinnor och män bland dem som har begravts i Silbojokk (bilaga 6 och 8). I vissa fall kan till och med släktskap mellan olika individer anas i benmaterialet. Av hela det benmaterial som analyserats av Petra Molnar, från 2004 och 2005 års undersökningar, har 15 individer kunnat åldersbestämmas. Åldrarna på dessa 15 individer är fördelade enligt följande (en individ vardera, om inget annat anges): 2 år, 4 år, 4-8 år, 17-25 år, 20-25 år (3 st), 20-30 år, 25-35 år (4 st), 30-40 år, samt "ung vuxen" och "äldre". Av dessa har fyra individer könsbestämts till man och två till kvinna, ytterligare tre individer har "låga värden" vilket indikerar kvinnligt kön och en "höga värden" vilket indikerar man.

Noteras bör att den osteologiska analysen vad gäller ålder är gjord i huvudsak utifrån tändernas relativa slitage och könsbestämningen utgår ifrån tändernas relativa storlek. Bedömning till kön och ålder är således inte säker.

Uppgifter från statistiska centralbyrån visar att under åren 1751-1790 var den nationella återstående medellivslängden vid födseln 33,72 år för män och 36,64 år för kvinnor. Vid uppnådda 50 år hade man en återstående medellivslängd på 18,16 år för män och 19,59 år för kvinnor (Statistiska centralbyrån 2007).

Resonemang kring medelålder, kön och livsbetingelserna på platsen kan utvecklas, men för det finns dessvärre inte utrymme för inom ramen för denna rapport. Det arkeologiska materialet är dessutom för litet för att dra statistiska slutsatser kring detta. Ytterligare arkivstudier skulle kunna ge ett bättre underlag i studiet av de begravdas ålder och kön.

Hyttfolk eller lokalbefolkning

Utöver den osteologiska analysens resultat ger inte det arkeologiska materialet inte några konkreta ledtrådar till vem det är som blivit begravd på platsen. Inte heller den litteratur som finns ger något entydigt svar, vilket redan presenterades i 2004 års rapport.

Silverhyttan hade en brukstid på 24 år mellan 1635-1659, vilket således är den tid som hyttfolk kan ha begravts på platsen. Förhållandena vid bruket var svåra med dålig kost och sjukdomar, vilket även i vissa fall resulterade i dödsfall. Sommaren 1636 dog bland annat gruvfogden Hans Beck och Anders kolare. Gruvfogdens kvarlevor transporterades till Piteå kyrkogård, men var Anders kolare begravdes framgår inte (Bromé 1923:73, 110). Tydligt har kroppar transporterats relativt långt för att begravas på annan ort, vilket kan ha varit fallet med de som arbetade vid hyttan, då många hörde hemma i andra församlingar.

När det gäller den lokala befolkningen så hade de aldrig någon önskan om att förlägga kyrkan just vid Silbojokk, då det inte var någon naturlig samlingsplats för dem. De hade även möjlighet att förrätta sina kyrkoärenden på annan ort i Lappmarken (Awebro 1986:34ff). År 1735 blir Silbojokk kapellförsamling under Arjeplog och därefter står det forna bruksområdet öde större delen av året (Awebro 1986:38).

Vid ting 1666 förmanar prosten Olof Graan den samiska allmogen "att de äntligen skall föra sina döda till kyrkan". Detta antyder att de inte begravt sina döda i någon större utsträckning här före denna tid. Dock finns en uppgift från 1664 i ett förslag om att uppföra den nya kyrkan "på det rum och ställe, där den förrige stått haver". Detta med anledning av att "där sammastädes allaredan många döda ligger begravna" (Awebro 1986:24f). Uppgifterna är något motsägelsefulla, men i den senare framgår inte vem som är begravd på platsen.

Enligt Kenneth Awebros rapport tillhör de begravda i Silbojokk i huvudsak den samiska befolkningen, men vilka belägg han har för det framgår inte. Awebro nämner även att ytterligare arkivstudier behövs för att utreda var hyttans folk har begravts (bilaga 7).

Inger Zachrisson menar att gravar med gravgåvor från senmedeltid och framåt i norrlands inland är samiska. Detta gäller dock gravar påträffade på andra platser än kyrkogårdar. Samtidigt menar hon att nybyggare inte skulle begrava sina döda på något annat ställe än en kyrkogård och inte med gravgåvor (Zachrisson 1976:93). Utifrån detta resonemang borde gravar med gravgåvor även på kyrkogårdar vara samiska. Som nämnts ovan kan skillnaden i gravskick när det gäller gravgåvor eller inte gravgåvor även representera en skillnad i tid, tradition och/eller status.

Jämförande analys med Arkeologi i Norrbotten

I *Arkeologi i Norrbotten – en forskningsöversikt* finns några frågeställningar som kan relateras till undersökningarna i Silbojokk. De diskuteras i det följande i korthet.

Klargöra den tidiga kyrkobyggnadshistorien

Studier av äldre murverk och dendrokronologisk datering av trä föreslås i *Arkeologi i Norrbotten* för att klargöra den tidiga kyrkobyggnadshistorien. Sådana studier *hade* kanske kunnat bedrivas i Silbojokk innan den senaste dämningen av sjön 1985. Dock nämner Bromé att det inte fanns några byggnader på platsen vid hans resa vid början av 1900-talet. Troligen rensades området efter branden, eftersom den kyrkliga verksamheten fortsatte och begravingar förrättades även efter branden. Idag är resterna av kyrkobyggnaderna alltför skadade av vattnets erosion för att studier av murverk eller träkonstruktioner låter sig göras. Det finns dock andra objekt som skulle kunna bidra med information om den tidiga kyrkobyggnadshistorien, till exempel Rounala kapell i Karesuando sn, Kiruna kommun. Särskilt intressant är Rounala då begravingarna tillhör de äldsta i lappmarken begravda i vigd jord. Dessutom var prästen Olof Mattsson Sirma även känd som nåjd, varför en blandning av förkristet och kristet gravskick sannolikt finns på platsen (Manker 1961:86).

När det gäller Silbojokk specifikt så hör kyrkobyggnadshistorien intimt samman med fyndet av silver vid Nasa och den gruvverksamhet som drogs igång på kronans initiativ. Detta presenterades i historikkapitlet *Silbojokk i ett större sammanhang* och så mycket mer kan inte sägas om kopplingen mellan gruvdriften, den kyrkliga verksamheten och det föreliggande arkeologiska resultatet. Ytterligare arkiv- och litteraturstudier skulle kanske kunna ge mer information om kyrkobygget, men det förutsätter att nytt material framkommer, då relativt ingående arkivgenomgångar redan gjorts bl a av Janrik Bromé (1923).

Studier av det förkristna gravskicket

Silbojokk kan trots att det rör sig om en kyrkogård vara en referensälla när det gäller studier av det förkristna gravskicket. Detta med anledning av att gravgåvor påträffats i det övrigt kristna sammanhanget. Gravgåvorna är en kvarleva från förkristna traditioner, varför begravingarna i Silbojokk kan representera övergången mellan förkristna och kristna begravingsskick. Intressant är frågan om det endast är de samiska begravingarna som har gravgåvor. Då gravmaterialet i övrigt är alltför förstört är det svårt att säga vilka gravar som tillhör samiska individer, varför vi endast kan spekulera och göra preliminära tolkningar.

Silbojokk är i alla fall inte unikt med sina gravgåvor på kyrkogården. De samtida lappländska kyrkogårdarna som varit föremål för arkeologiska undersökningar – Jokkmokks gamla kyrka och Vila kapell – uppvisar liknande fyndkategorier som gravgåvor.

Frågor som kan ställas, men inte besvaras inom ramen för den här rapporten, är vem som fick gravgåvor, utifrån vilka kriterier och under vilka omständigheter.

Lämningarna i Silbojokk utifrån etnicitet och kulturell identitet

Som nämnts tidigare i historikkapitlet hade gruvsatsningarna i övre norrlands inland både ekonomiska och sociala mål. Båda kom att påverka samerna och deras liv genom att de blev skyldiga att hålla med renar för transporter och att infinna sig vid de kyrkliga aktiviteterna. Detta passade inte alltid in i

deras naturliga livsrytm. Transporterna av malm från gruvan till hyttan samt bly och silver från hyttan mot kusten var mycket tunga, varpå många renar dog. Detta innebar ekonomiska förluster för renägarna. Förutom betalningen för de enskilda transporterna erhöll de samer som åtog sig att utföra dessa skattefrihet (Bromé 1923:222). Det var nog ändå inte skäligen ersättningar för förlusterna och det liv samerna tvingades in i.

Kyrkans uppdrag att kristna samerna i området innebar att de som höll fast vid sina "hedniska föreställningar" förföljdes mer eller mindre intensivt för att omvändas. I vissa fall ledde det till rättsliga efterföljder. Utifrån detta är det något märkligt att vi påträffar gravgåvor i Silbojokks gravar. Gravgåvorna är ett fysiskt uttryck för det "dubbelliv" samerna levde under perioden av kristnandet, vilket presenteras i Samernas historia fram till 1750, av Lars Ivar Hansen och Bjørnar Olsen (2006). Här finns bland annat exempel på att man för ett nyfött barn kunde ha ett kristet dop där barnet fick ett namn som accepterades i kristna kretsar. Efter detta hade man en ritual för att "tvätta bort" det kristna namnet, varpå man hade en samisk namngivningsceremoni (Hansen & Olsen 2006:314).

Det är möjligt att samerna höll fast vid sina traditioner och därmed en del av sin kulturella identitet extra starkt, kanske just för att den kristna tron tvingades på dem. Även arbetet för kronan innebar en förändring i livsföring som tvingades fram i och med etableringen av gruvverksamheten.

Gravskicket kan vara en indikation på differentiering samer och hyttfolk emellan, för att stärka sin identitet, men kan även visa på särskiljning inom den samiska gruppen. Som nämnts ovan kan skillnader i gravskick bero på släkttiditioner eller status. Intressant är frågan om även hyttfolk eller gruvarbetare vid Nasa fått med sig gravgåvor, då det skulle innebära att dessa anammade den lokala traditionen. Detta kan vi dock inte säga något mer om innan vi kan identifiera vem som är vem i gravmaterialet.

Dessa frågor är mycket komplexa och kan inte utvecklas mer inom ramen för denna rapport. Den information som framkommit hittills i det arkeologiska materialet tillför inte heller denna diskussion något mer, då frågorna är av mer historisk/etnologisk karaktär.

Metodutveckling av historisk arkeologi

När det gäller metodutveckling för historisk arkeologi är det främst nyttjandet av litteratur och arkivmaterial som kan förbättras, kanske framförallt genom samarbete mellan historiker, etnologer och arkeologer. Möjligheten till ordentliga förstudier är dock ofta begränsade vid exploateringsundersökningar, då besluten ofta kommer tätt inpå fältarbetet. Det är även en ekonomisk fråga när det gäller att utföra arkiv- och litteraturstudier, då dessa är mycket tidskrävande.

Att förhålla sig till historiska källor

Vid historisk arkeologi har man på ett helt annat sätt än vid förhistorisk arkeologi möjlighet att göra förberedande litteratur-, arkiv- och kartstudier. Det finns både för och nackdelar med det, då det kan leda till att man "vet" vad man ska hitta och var, vilket kan bli styrande vid undersökningen. Ett exempel på detta är undersökningarna 1983-84, då man letade efter Silbojokks kyrka på den så kallade Kyrkudden. Det är möjligt att den sista provisoriska kyrkan stått på udden och gett den sitt namn, men de "riktiga" kyrkorna låg som vi nu vet inte där.

Utvärdering och källkritik

Man kan ifrågasätta om det går att gräva sig till ny kunskap i så pass "unga" lämningar som Silbojokk, till vilka ett historiskt material kan knytas. Undersökningarna på platsen visar dock att det finns information om begravningskicket, som inte framträder i det skriftliga materialet. Denna information kan endast nås genom arkeologiska undersökningar. Det är av stor vikt att den information som finns på kyrkogården i Silbojokk tas tillvara, då det inte finns många liknande platser och denna håller på att gå om intet p.g.a. den kraftiga erosionen kring Sädvajaures stränder.

Erosionens följder

Den överskuggande källkritiska aspekten på undersökningen relaterar till just erosionen. Frågan om hur representativt det material som framkommit är och/eller hur mycket som har försvunnit innan undersökningen är frågor som med fog bör ställas. Dock kan inte några säkra svar ges på dessa frågor. Vidare har erosionen gjort att de ytliga lösfynd som påträffats sannolikt är omflyttade, men de verkar

ändå ge en relevant fingervisning om den intressanta ytans utbredning. Erosionen är väldigt olika över ytan, och varierar från år till år, beroende på vattenstånd och skvalpzoner, vilket även kan påverka lösfyndens lokalisering.

De övre jordlagren i de undersökta gravarna har spolats bort, varför det i de flesta fall inte går att se eventuella överlagringar och relationer mellan anläggningarna. De undersökta gravarnas bottnar är dock att betrakta som intakta. Förekomsten av skelettdelar bland lösfynden antyder att det funnits yttligare liggande gravar som helt eroderat bort. Fynden (tänder) från de individer som inte kunde identifieras i fält utan först vid den osteologiska genomgången antyder också ett komplext förhållande mellan gravarna.

Vattnets påverkan har även gjort att benmaterialet är mycket förmultnat, varför möjligheterna att göra osteologiska analyser är ytterst begränsade. Hade benen varit välbevarade hade man kunnat se spår av förslitningsskador, sjukdomar och liknande, vilket gett mer information om livet vid Silbojokk med omnejd.

Ytterligare arkeologiska undersökningar i Silbojokk

Ytterligare arkeologiska undersökningar skulle kunna ge bättre underlag för de tolkningar som gjorts i föreliggande rapport vad gäller kyrkornas byggnadsfaser och utbredning. Området norr om kyrkan är inte undersökt, vilket är en brist, då det här kan finnas rester av dels den sakristia som den andra kyrkan skall ha haft, samt möjligen ytterligare gravar. Till exempel återfanns gravarna vid Jokkmokks gamla kyrka N och Ö om denna. Anledningen till avsaknaden av lösfynd N om A1B kan bero på att erosionen förflyttar fynden nedför slänten, söderut och österut. Detta ses genom att den ursprungliga markytan har eroderat bort i Yta K, medan man några meter öster om A1B återfinner den gamla markytan under ett lager svallgrus i Yta F, G och H. I dessa provtytor är jorden under den gamla markytan tillsynes orörd. Vid totalavbaning i detta område skulle rester av den timrade bogården kunna återfinnas på/i torvlagret. Även området närmast väster om kyrkan kan rymma dels ytterligare information om kyrkans utbredning åt det hållet, dels gravar som ännu inte eroderat fram.

Möjligheterna att finna svaret på de båda kyrkornas utbredning och byggnadsfaser är dock kraftigt begränsade redan idag och dessvärre försämras de för varje år som går.

Kompletterande undersökningar av andra fornlämningar

Undersökningar av begravningsplatsen vid gruvan på Nasafjäll skulle ge ett referensmaterial till begravningsplatsen vid Silbojokk. Vilket gravskick har dessa gravar, finns det gravgåvor även här, samt i vilket skick är kvarlevorna, är frågor att ställa inför en sådan undersökning. Som nämns ovan är Rounala kyrkplats en intressant plats för arkeologiska undersökningar, vilket sannolikt skulle ge ett bra referensmaterial när det gäller tidigt kristet samiskt gravskick och kyrkobyggnadshistorien i norr.

Intressant vore även att undersöka härdar som finns i området norr om Silbojokk, samt norr om Nasafjäll, längs den gamla transportleden mellan gruvan och hyttan (se bilaga 1). Åtminstone några av dessa lämningar bör ha samband med Silbojokk och den tid då hyttan var i bruk och ett stort antal renar behövdes för transporterna mellan gruva och hytta. Undersökning av dessa lämningar skulle ge ett arkeologiskt material som kan ge information som kompletterar de historiska uppgifterna om samernas närvaro i området. Stämmer uppgifterna om att Silbojokk inte var någon naturlig samlingsplats för samerna då den låg utanför deras naturliga flyttleder, bör ett flertal av lämningarna ha samband med gruv- och hyttverksamheten. Rimligen bör det dessutom finnas fler lämningar än de som är kända idag mellan Silbojokk och Nasafjäll. Bland annat noterade Janrik Bromé ledmarkeringar i form av rösen på sin resa (Bromé 1923:52).

Även vid Aksjojåkkå/Aksjoskaide, Håikejåkkå och vid Glibbojåkkå/Vurrdnajåkkå finns bland annat härdar och förvaringsanläggningar som kan ha samband med Silbojokks historia. Dock ligger dessa lämningar mer i anslutning till leden mellan Nasa och Adolfström, varför de sannolikt tillhör den senare brytningstiden 1770-1810.

Kemiska analyser av benmaterialet

Isotopanalyser av benmaterial kan visa på de analyserade individernas diet under deras senaste 10-15 åren. Kolisotoperna visar om proteinet i födan haft sitt ursprung i havet eller på land och kväveisotoperna visar vilken nivå i näringskedjan de kommit. Finns ett animaliskt referensmaterial kan svaveliso-

tope ge information om kosten eller individen kommer från en annan geografisk lokal. För att kunna göra isotopanalyser av skelettmateriale behöver detta vara i relativt bra skick. Kollagen ska finnas kvar och det bevaras sämre än den oorganiska delen av ben och tänder. Spårämnesanalys kan visa om individen utsatts för tungmetaller. Finns belägg för tungmetaller i tänder visar detta på exponering under tändernas tillväxt, medan skelettet tar upp tungmetaller under hela livet (muntligen Kerstin Lidén, 14/6 2007).

En isotopanalys av det osteologiska materialet från Silbojokk skulle kunna ge svar på om den marina födan hade sitt ursprung i Norska havet, eller i Bottenviken/Östersjön. Vidare skulle man kunna skilja ut en kost som i huvudsak utgjorts av ren, från en kost bestående i huvudsak av andra däggdjur (muntligen Kerstin Lidén, 7/8 2007).

Ben- och tandmaterialet från Silbojokk är dock i så dåligt skick att analyser av detta slag kanske inte kan genomföras. Frågan är dessutom om man kan se skillnad mellan samernas och hyttfolkets kost i en sådan analys. Den osteologiska analysen av djurben från undersökningarna 1983-84 visar att man vid hyttan haft en varierad kost bestående av ren, nöt, får, get, svin, skogs- och sjöfågel, lax, gädda, abborre och torsk. Man har således delvis ätit samma mat vid hyttan som samerna i området.

Utförliga arkivstudier

Historiskt arkivmaterial rörande Silbojokk och Nasafjäll har presenterats tämligen utförligt av framförallt Janrik Bromé (1923) och Kenneth Awebro (1986, 1989, samt i föreliggande rapport), varför ytterligare arkivstudier kan anses överflödiga. Dock skulle möjligen frågan om hyttfolk begravts på platsen och om antalet begravningar verkligen stämmer kunna besvaras. Riktade arkivstudier skulle även kunna ge mer information om individernas ålder, dödsorsak, härkomst och släktförhållanden. Ett sådant arbete är dock mycket tidskrävande, då flera olika arkiv måste gås igenom för att få uppgifter som kompletterar varandra. I Kenneth Awebros rapport i bilaga 7 saknas tyvärr tydliga hänvisningar till de källor som använts, vilket sänker rapportens källvärde. Vidare innebär det att man vid eventuella framtida arkivstudier måste gå igenom samma material en gång till.

Det historiska materialets problematik

Redan inför undersökningarna 1983-84 gjordes arkivstudier, efter vilka man kunde konstatera att de arkivalier som finns bevarade i huvudsak handlar om bergshantering. Uppgifter om det vardagliga livet och hur de människor som bodde i Silbojokk med omnejd hade det verkar vara mycket knapphändiga (Roslund 1989:9).

Janrik Bromés *Nasafjäll, ett norrländskt silververks historia* (1923) är en mycket grundlig historisk källa som presenterar gruvverksamhetens och kyrkans historik, ordningsföreskrifter, mm. Här finns även information hämtade från rättsliga protokoll, vilket ger en liten inblick i livet utanför vardagens arbete i hytta och gruva. Protokollen handlar bland annat om tjuveri och lönskeläger (Bromé 1923:211f). Information av det slaget kan inte tas fram genom arkeologiska undersökningar. Samtidigt framkommer information i det arkeologiska materialet, som inte kan nås genom de historiska källorna.

Att tolka arkivmaterial

Något man alltid måste ha i åtanke vid tolkningen av historiska källor är att de är subjektiva och skrivna för ett speciellt syfte. Vissa uppgifter finns med av en speciell anledning, med en bestämd avsändare och en bestämd mottagare. Andra uppgifter har utelämnats för att de kanske är självklara för samtiden, eller för att de inte var relevanta vid nedtecknandet av dokumentet. Det är lätt att övertolka både de uppgifter som finns, samt de uppgifter som vi idag tycker saknas då de inte är självklara längre. A. Jan Brendalsmo kommenterar detta på ett talande sätt:

”Et problem med slike kildegranskninger er spørsmålet om hva en skal lete etter og hvor. Materialet er stort, tiden er knapp, og det er bare å akseptere at man dengang hadde andre ideer om hva som var relevant å føre i pennen enn hva vi idag ønske svar på.” (Brendalsmo 1989:38).

När det gäller 1600-talets kyrkböcker var dessa upprättade enligt lokala traditioner och så som församlingens präst fann lämpligt. Det var först under 1800-talet som uppgifterna i kyrkböckerna blev mer enhetliga och mer kompletta (Edvinsson & Sköld, Demografiska databasen 2007). Det kan således vara vanskligt att tolka dessa tidiga kyrkböcker utifrån nutida perspektiv. För att göra korrekta

tolkningar måste man veta vilken ordning den bokförande prästen hade. Silbojokks första präster hade ingen erfarenhet av inlandets sedvänjor och förde sannolikt kyrkbok utifrån traditioner från en mer bofast befolkning. Dock menar Sören Edvinsson att de uppgifter som står i de tidiga kyrkböckerna speglar vad som hänt i församlingen, på den plats kyrkboken fördes. Det är snarare under senare tid som uppgifter om församlingsmedlemmar kan finnas i flera olika kyrkböcker. Han finner det inte heller troligt att man gett pengar till sin hemförsamling i de fall man dött och blivit begravd vid någon annan församlings kyrka. Detta talar således för att de uppgifter om antalet begravda i Silbojokk som framkommit vid Kenneth Awebros arkivgenomgång stämmer. Dock finns uppgifter i litteraturen om att begravningar skett på fjället och prästen jordfäst i kyrkan, varför kyrkböckernas uppgifter bör tolkas källkritiskt.

Ett problem med de historiska uppgifter i litteraturen är att de ofta är enskilda uppteckningar av muntliga utsagor, vilka inte alltid är förstahandsinformation. Sannolikt har uppgifter gällande ett specifikt område kommit att bli allmän praxis för ett större område efter att flera författare tolkat och skrivit om informationen. Detta gör dem inte helt tillförlitliga om inte originalkällan finns att tillgå.

Framtida forskningsprojekt

Religionsskiftet i norr är intressant ur flera aspekter. Det finns beskrivet i flera olika, främst historiska och etnologiska arbeten. Det är dock inte särskilt mycket undersökt arkeologiskt, särskilt inte under senare år. Flera intressanta frågeställningar kring liv och tro i det förkristna samhället kan antagligen belysas genom gravskick. I Norge pågår ett post-doktorandprojekt vid Tromsø universitet med inriktning att studera förändringar i det samiska samhället under tidig modern tid utifrån gravskick. De resultat som har framkommit i Silbojokk anses vara viktiga även i detta projekt och ett framtida samarbete över gränsen kring dessa frågor kan vara möjligt.

Slutkommentar

Arbetet med undersökningarna vid Silbojokk och efterföljande rapportarbete har varit ett spännande och lärorikt uppdrag. Dessvärre har det kommit att behandlas något styvmoderligt på grund av andra, högre prioriterade exploateringsuppdrag.

Det är nu drygt två år sedan föreliggande undersökning avslutades och sedan dess har undersökningsområdet inte besökts av Norrbottens museums arkeologer. Med tanke på vad som hänt på platsen sedan vår första besiktning 2003, så är det med en viss bävan man undrar hur det ser ut idag. Sannolikt har fler fynd och gravar kommit i dagen och har troligen har några även spolats ut i Sädvajaure.

När det gäller byggnadskonstruktionerna så är det svårt att säga i vilken grad erosionen påverkat dessa, men sannolikt har undersökningarnas blottläggande gjort dem än mer känsliga för vattnets och isens framfart. Detta trots att de täckts över med silduk, jord och sten.

Förhoppningen är att kunna komma tillbaka till Silbojokk, om inte annat för att göra en besiktning av erosionens framfart sedan sist, samt att ta tillvara uteroderande fynd och eventuella skelettrester från Silbojokks begravningar.

Åsa Lindgren

Luleå 2007-09-14

Norrbottens museum

Referenser

Tryckta källor

- Andræ, T. m fl 1989. *Silvret från Nasafjäll. Arkeologi vid Silbojokk*. Stockholm.
- Arkeologi i Norrbotten. En forskningsöversikt*. Länsstyrelsen i Norrbottens län Rapportserie Nr 14/1998.
- Awebro, K. 1986. *Kyrklig verksamhet i Silbojokk*. Studia Laplandica 5. Stockholm.
- Awebro, K. 1989. Bebyggelsen vid Silbojokk åren 1635-1659. I: *Silvret från Nasafjäll. Arkeologi vid Silbojokk*. Red: T. Andræ m fl Stockholm.
- Behre, G. m fl 1985. *Sveriges historia 1521-1809. Stormaktsdröm och småstatsrealiteter*. Stockholm.
- Brendalsmo, A. J. 1989. Arkeologiske undersøkelser på Heddal prestegård. *Varia* nr 20, 1990.
- Bromé, J. 1923. *Nasafjäll. Ett norrländskt silververks historia*. Stockholm.
- Ersgård, L. 1996. Religionsskiftet som social förändring. I: *Religion från stenålder till medeltid*. Red Kerstin Engdahl och Anders Kaliff. Linköping.
- Grundström, H. 1930. Ett gammalt gravfält i Jokkmokk. I: *Norrbotten 1930*. Norrbottens läns hembygdsförenings årsbok, Luleå.
- Järnfeldt-Carlsson, M. 1992. Träkyrkobyggandet i Övre Norrland. I: *Bebyggelsehistorisk tidskrift. Övre Norrlands kyrkor*. Nr 22, 1991. Uppsala.
- Kolmodin, T. 1914. *Folketro, seder och sägner från Pite Lappmark*. Stockholm 1914.
- Lagerlöf, E. 1985. *Medeltida träkyrkor. Del 2, Västergötland, Värmland, Närke*. Sveriges kyrkor, konsthistoriskt inventarium 199. Riksantikvarieämbetet, Stockholm 1985.
- Leijonhufvud, S. 1908. Några grafvar i Jukkasjärvi kyrka. *Fataburen 1908, häfte 4*. Kulturhistorisk tidskrift Nordiska Museet. Stockholm.
- Manker, E. 1961. *Lappmarksgravar. Dödsföreställningar och gravskick i lappmarkerna*. Acta lapponica 17. stockholm.
- Norrman, J. 1989. Kraftverk i Skellefteälven. I: *Silvret från Nasafjäll. Arkeologi vid Silbojokk*. Red: T. Andræ m fl Stockholm.
- Onsten-Molander A. & K. Johansson. 2005. Sala gruvkyrkogård. Arkeologisk förundersökning. Silvergruvan 1:47, Sala gruvkyrkogård, Raä 51, Sala stadsförsamling, Sala kommun, Västmanland. Uppsala, Societas archaeologica Upsaliensis, 2005.
- Roslund, Y. 1989a. Den arkeologiska undersökningen. I: *Silvret från Nasafjäll. Arkeologi vid Silbojokk*. Red: T. Andræ m fl Stockholm.
- Roslund, Y. 1989b. Undersökningens målsättning. I: *Silvret från Nasafjäll. Arkeologi vid Silbojokk*. Red: T. Andræ m fl Stockholm.
- Schanche, A. 2000. *Graver i ur og berg, Samisk gravskikk og religion fra forhistorisk til nyere tid*. Davvi Girji OS. Karasjok
- Tegner, G. 1992. *Kristna gravar och gravmonument. Ifrån vikingar till korsfarare. Norden och Europa 800-1200*. Red Else Roesdahl. Uddevalla.
- Westin, G. m fl. 1974. *Övre Norrlands Historia, Del 3, Tiden 1638-1772*. Umeå 1974.
- Zachrisson, I. 1976. *Lapps and Scandinavians. Archaeological Finds from Northern Sweden*. Early Norrland 10. KVHAA. Stockholm.

Otryckta källor

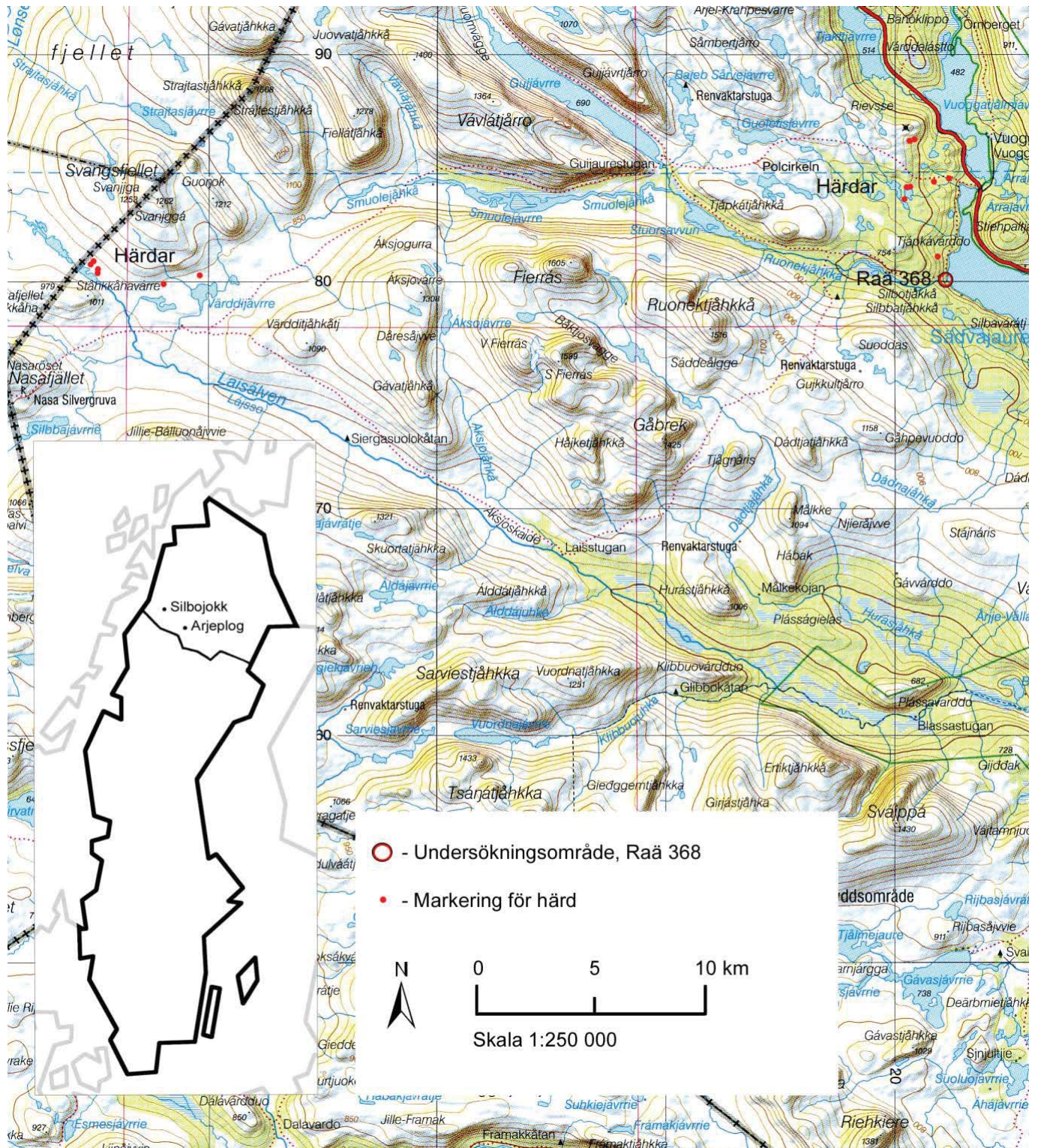
- Backman, L. & Lindgren, Å. 2004. *Rapport. Arkeologisk besiktning. Silbojokk, Raä 368, Arjeplog sn, Norrbottens län, Lappland*. Norrbottens museum. December 2004. Nbm dnr 2003/0380.
- Backman, L. & Lindgren Å. 2005. *Rapport. Arkeologisk undersökning. Silbojokk, Raä 368, Arjeplog sn, Norrbottens län, Lappland*. Norrbottens museum. Manus maj 2005. Nbm dnr 506-2004.
- Edvinsson, S. & P. Sköld, 2007. Demografiska databasen, Umeå universitet. *Anteckningar i kyrkoarkiv*. Muntligen (e-postkontakt) 2007-02-07 och 2007-04-11.
- Statistiska centralbyrån, 2007. *Återstående medellivslängd för åren 1751-2006* (2007). (Elektronisk) Statistiska centralbyrån. 1 skärmsida. Tillgänglig:
< http://www.scb.se/templates/tableOrChart_25830.asp > (2007-05-31).
- Demografiska databasen, 2007. *Om kyrkböcker - Nyckelvariabler*. (Elektronisk) Demografiska databasen, Umeå universitet. 1 skärmsida. Tillgänglig:
< <http://www.ddb.umu.se/ddbmaterial/nyckvark.htm> > (2007-07-20).

Muntliga källor

- Kerstin Lidén, Arkeologiska forskningslaboratoriet, Stockholms universitet, e-postkontakt 2007-06-14 och 2007-08-07.

Bilagor

1. Översiktskarta
2. Ritningar
3. Anläggningsbeskrivningar
4. Fyndlista
5. Fotolista, foton
6. Osteologisk rapport
7. Silbojokk - kring den kyrkliga verksamheten (Rapport Kenneth Awebro)
8. Tabell över gravar 2003-2005

Ritningsförteckning

Originalritningar

Nr	Typ	Objekt	Koordinater	Skala	Sign	Renritad
1	Plan	GPS-punkter på anläggningar 1983-84, mm	X7376375-7376575 Y1525850-152610	1:500	OÖ	Nej
2	Plan	Husgrund, schakt	X455-475/Y908-933	1:100	OÖ	Ja, se nr 13, 14
3	Plan	Grav XIII - XIX	X460-463/Y920-925	1:20	THB, OÖ, SS	Ja, se nr 11
4	Plan	Anläggning 1B	X465-473/Y917-926	1:10	LB	Ja, se nr 13, 14
5	Plan	Grav XII	X466-467/Y919,7-921,3	1:20	SS	Ja
6	Plan	Översikt 1B	X465-473/Y918-927	1:100	THB, ÅL	Ja, se nr 13, 14
7	Plan	Grav XX & XXI	X467-970,4/Y918,4-922,2	1:20	THB, SS	Ja
8	Plan/profil	Grav XXIII	X468-470/Y922-924	1:20	ÅL	Ja
9	Plan	Grav XXIV & XXV	X461-463/Y920-924	1:20	LB	Ja, se nr 11, 12
10	Plan	Syllstenar, gravar, fixpunkter & höjder	X459-475/Y915-933	1:100	OÖ, THB	Ja, se nr 13, 14

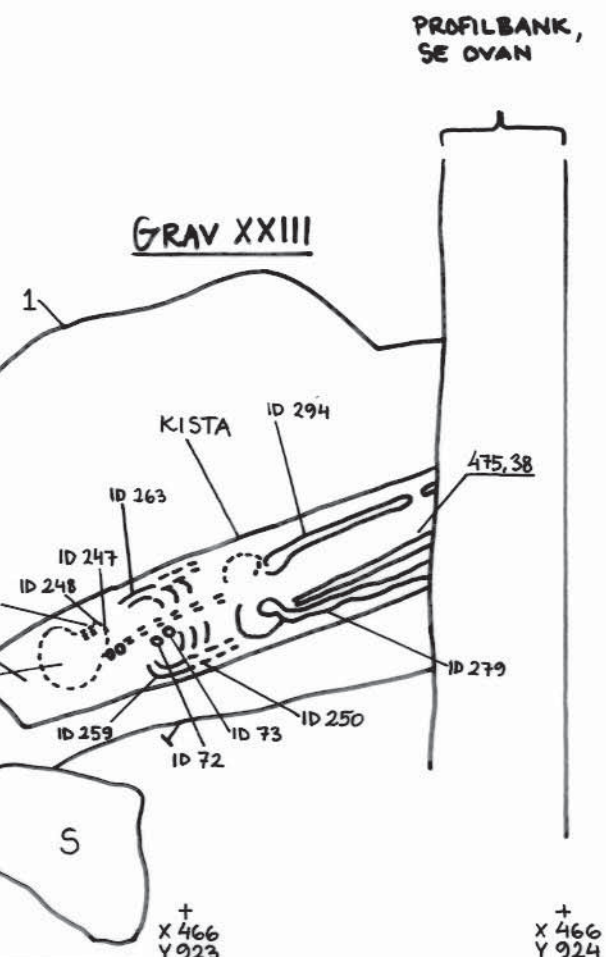
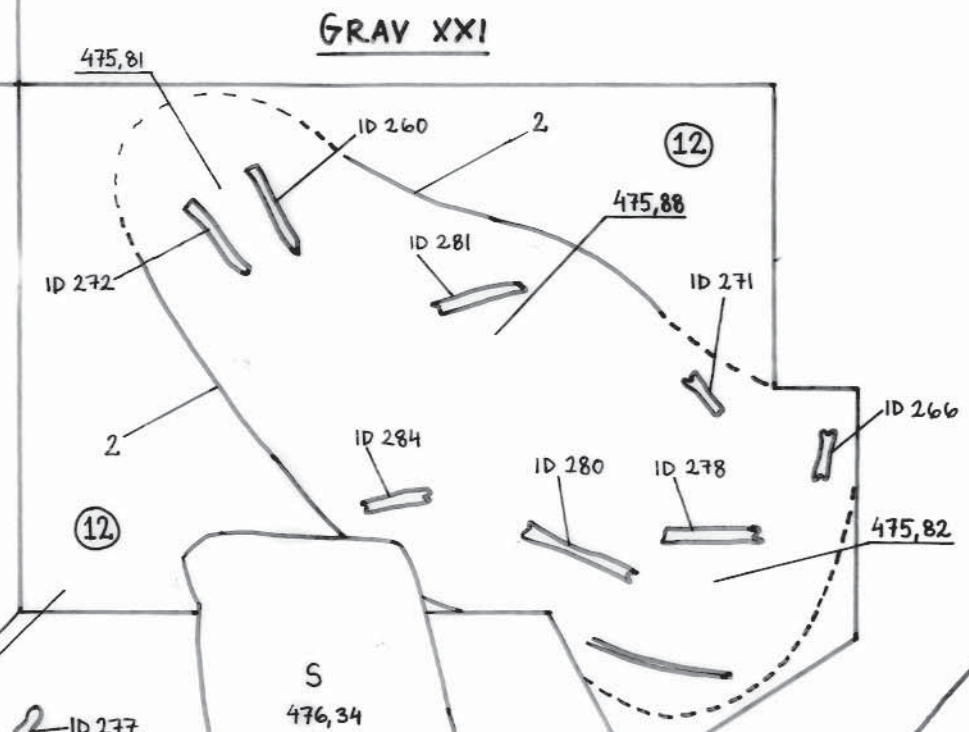
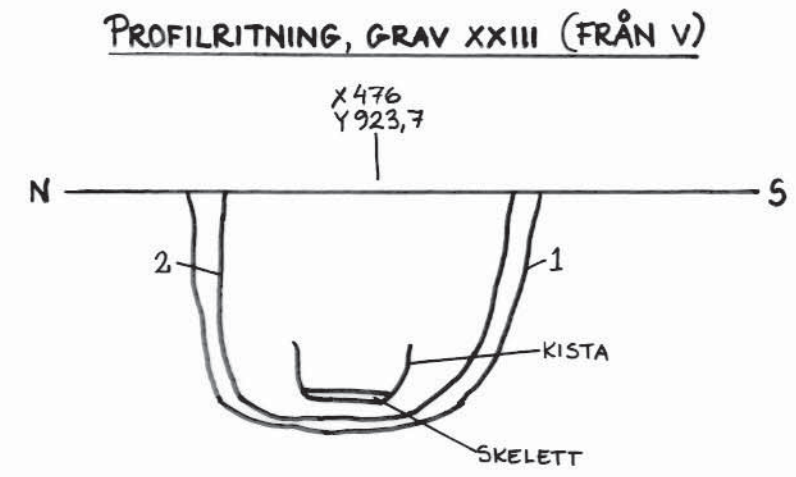
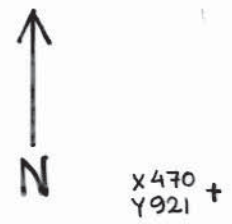
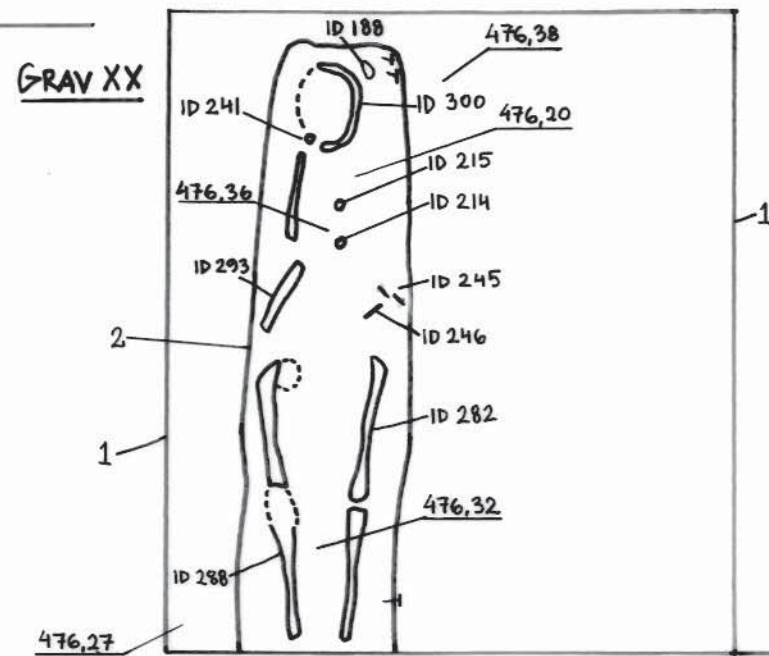
Ritningar ritade i efterhand

Nr	Typ	Objekt	Koordinater	Skala	Sign	Renritad
11	Plan, sammanställd av ritning 3 och 9	Grav XIII –XIX, samt Grav XXIV	X460-463/Y920-925	1:20	MJ (THB, OÖ, SS)	Ja
12	Plan, del av ritning 9	Grav XXV	X462-463/Y920-922	1:20	MJ, (LB)	Ja
13	Plan, sammanställd av ritning 2, 4, 6 och 10, samt ritning 1 från 2004, som underlag	Rester av byggnads-konstruktioner och gravarnas lägen.	X459-475/Y915-929	1:100	OÖ (OÖ, THB, LB, ÅL)	Ja
14	Plan, sammanställd av ritning 2, 4, 6 och 10, samt ritning 1 från 2004, som underlag	Sökschakt och rensade ytor 2004 och 2005, samt fyndförande område 2003 och 2004.	X448-475/Y904-933	1:100	OÖ (OÖ, THB, LB, ÅL)	Ja
15	Plan, tolkning	Tolkning av kyrkogrunder och kyrkogårdens utsträckning		1:100	ÅL	Ja

Ritningar i bilaga 2

Nr	Objekt	Yta	Skala
5, 7 och 8	Grav XII, XX, XXI, XXIII	Anläggning 1B	1:20
11	Grav XIII –XIX, samt Grav XXIV	Anläggning 1A	1:20
12	Grav XXV	Anläggning 1A	1:20
13	Översikt rester av byggnads-konstruktioner och gravarnas lägen i byggnaderna	Anläggning 1A och 1B	1:100
14	Översikt husgrunder 2005, och sökschakt och rensade ytor 2004 och 2005.	A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K, Syd, A1 och 1B, samt rensade ytor för gravar.	1:100
15	Tolkning av husgrunder och kyrkogårdens utsträckning.	Översikt	1:100

Signaturförklaring: OÖ – Olof Östlund, THB – Tor-Henrik Buljo, SS – Susanne Sundberg, ÅL – Åsa Lindgren, LB – Lars Backman, MJ – Mirjam Jonsson.

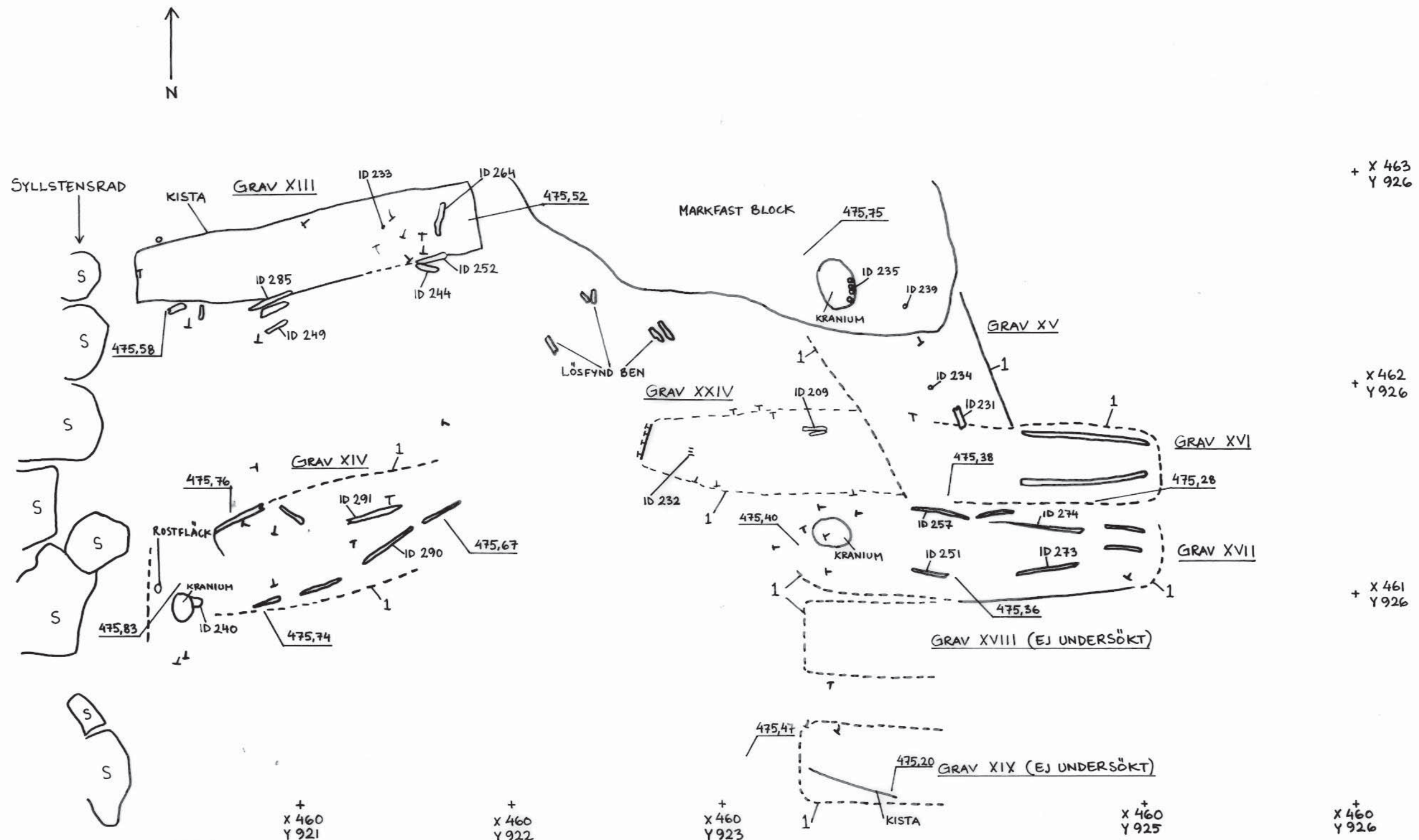

- 1 SCHAKTGRÄNS, INOM VILKEN YTAN ÄR NEDRENSAD TILL ORÖRD JORD. YTAN UTANFÖR ÄR NEDRENSAD TILL UNDER DET SVALLADE GRUSET (EROSIONSLAGRET)
- 2 GRAVENS AVGRÄNSNING
- 3 MÖRKBRUN FÄRGNING
- ↑ T SPIK
- ↓ T SPIK
- S STEN
- TYDLIG AVGRÄNSNING
- - - OTYDLIG AVGRÄNSNING
- ⑫ UTVIDGNING AV RUTA X 468 Y 921 FÖR GRAV XXI. EJ RENSAD TILL ORÖRD JORD

+ X 466 Y 919

Norrbottens museum		OBJEKT SILBOJOKK 2005, GRAV XII, XX, XXI OCH XXIII	
		PLANRITNING OCH PROFILRITNING (GRAV XXIII)	
KOORDINATER		RAA-NR 368	
X	Y	LANDSKAP LA	
SOCKEN ARIEPLOG		SKALA 1:20	
FASTIGHET		RITN.NR 5, 7 och 8	
RAPPORTDNR 674-2004		INVENTARIENR	
UPPRÄTTAD ÅR		SIGN	
BOX 266 971 08 LULEÅ	TEL 0920 - 22 03 55 FAX 0920 - 679 66		

- 1 GRAVENS AVGRÄNSNING
- SPIK
- STEN
- TYDLIG AVGRÄNSNING
- OTYDLIG AVGRÄNSNING

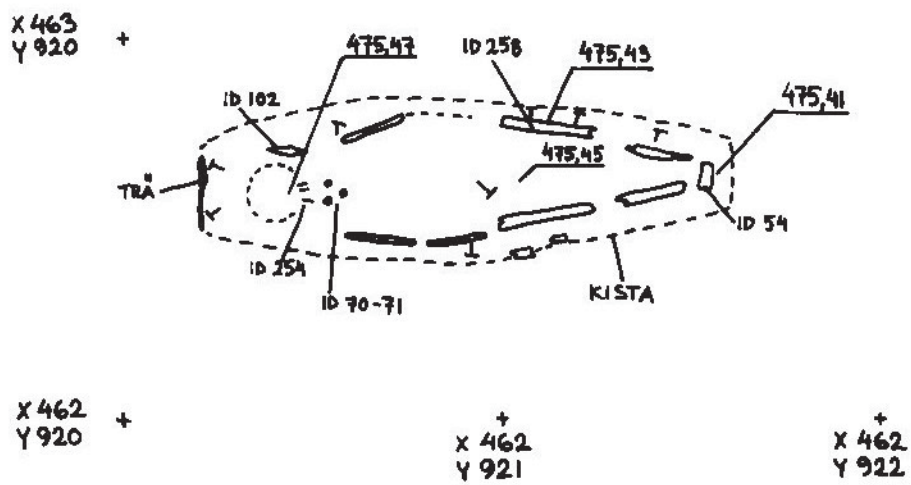

<h2>Norrbottnens museum</h2>	OBJEKT SILBOJOKK 2005, GRAV XIII, XIV, XV, XVI, XVII OCH XXIV (+XVIII OCH XIX) PLANRITNING	
	KOORDINATER X Y	RAA-NR
SOCKEN ARJEPLOG	LANDSKAP LA	
FASTIGHET	SKALA 1:20	
RAPPORTDNR 674-2004	RITN.NR 11	
UPPRÄTTAD ÅR SIGN	INVENTARIENR	

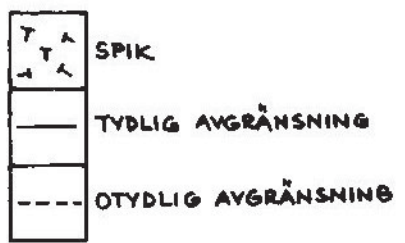
BOX 266 TEL 0920 - 22 03 55
971 08 LULEÅ FAX 0920 - 679 66

GRAV XXV

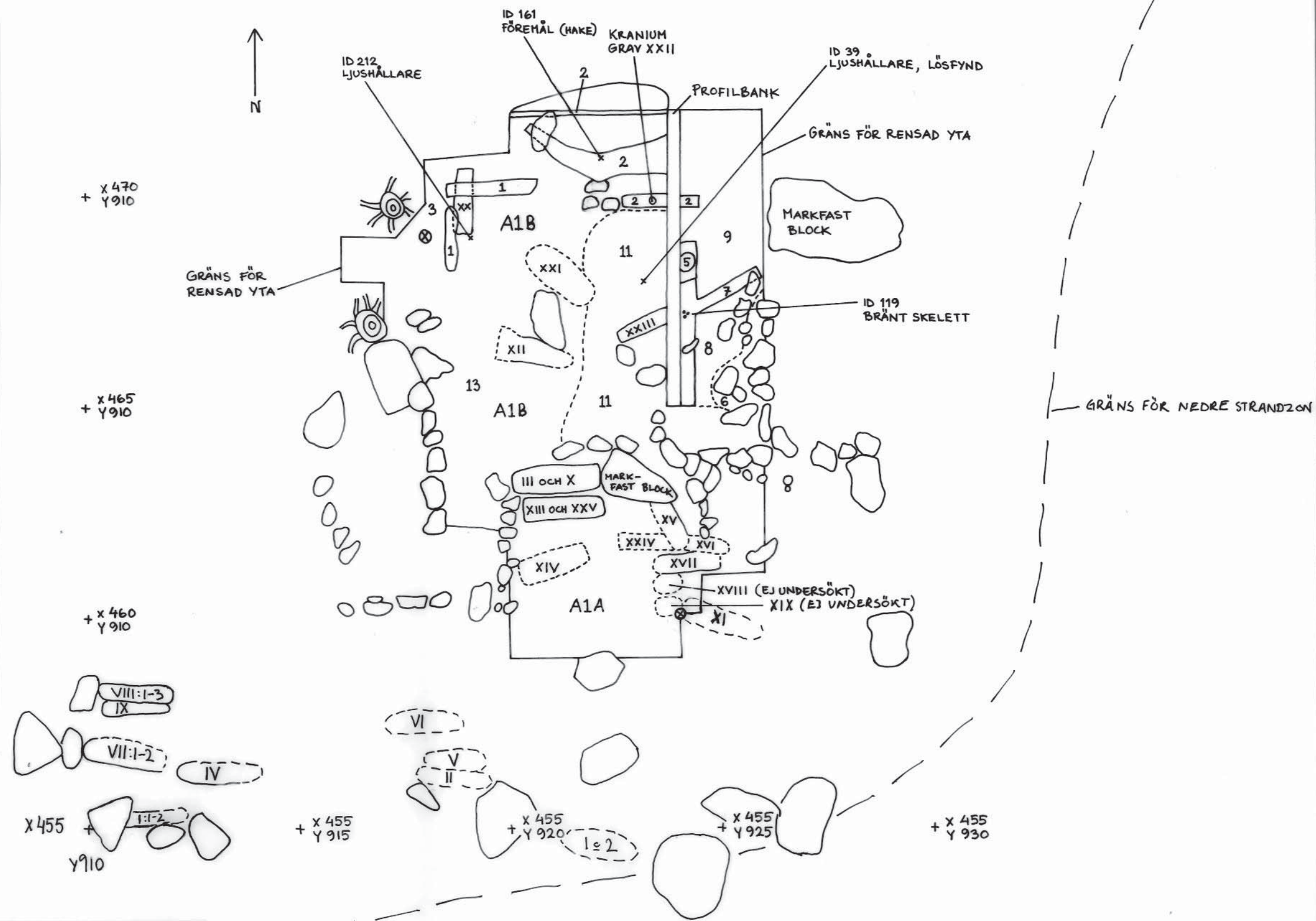
GRAV XXV LIGGER
UNDER GRAV XIII
(SE RITNING 11)

Norrbottens museum	OBJEKT SILBOJOKK 2005, GRAV XXV	
	PLANRITNING	
COORDINATER	X Y	RAÄ-NR 368
SOCKEN	ARJEPLOG	LANDSKAP LA
FASTIGHET		SKALA 1:20
RAPPORTDNR	674-2004	RITN.NR 12
UPPRÄTTAD ÅR	SIGN	INVENTARIENR
BOX 266 971 08 LULEÅ	TEL 0920 - 22 03 55 FAX 0920 - 679 66	

1. Kolat trä, rikligt med spik.
2. Kolat trä, rikligt med spik. Rödbränt.
3. Sot, vit sandblandad silt.
5. Grop, troligt stenlyft, 0,25 m djup. Innehåller brandrester, trä, kol och spik.
6. I anslutning till de stora stenarna i husgrunden har material svallat ut. Kraftig podsolerung vid stenarna. De största är markfasta och har nyttjats vid anläggandet av husgrunden.
7. Färgning och fördjupning efter stock? Sotigt, mörkbrunt med inslag av kol och trä.
8. Podsolprofil, orörd under det svallade gruset, fyndtomt.
9. Raserings-/brandlager rikligt med sot och kol, melerat i brunt, rost och rött. Ej rensat under denna nivå.
11. Orörd markyta med podsolprofil.
13. Ej rensad under raseringslager, grå-/brunmelerat med inslag av kol. Sannolikt finns fler gravar där under.

- Sten
- Stubbe
- Tydlig avgränsning
- Otydlig avgränsning
- Koordinatpinnar som sitter kvar. Koordinaterna är inristade : X469/Y918 och X460/Y924

Norrbottnens museum	OBJEKT SILBOJOKK 2005, RESTER AV BYGGN.KONSTRUKTIONER OCH GRAVARNAS LÄGEN I BYGGNADERNA, PLANRITN., ÖVERSIKT	
	KOORDINATER X Y	RAA-NR 368
BOX 266 971 08 LULEÅ	TEL 0920-22 03 55 FAX 0920-679 66	SOCKEN ARJEPLOG LANDSKAP LA
	FASTIGHET	SKALA 1:100
	RAPPORTDNR 674-2004	RITN.NR 13
	UPPRÄTTAD ÅR SIGN	INVENTARIENR

Ytor undersökta 2004

- A.
- B
- C
- D
- E
- J
- Syd

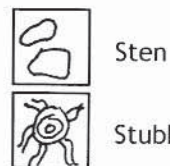
Ytor undersökta 2005

- A1A
- A1B
- F
- G
- H
- I
- K
- L (utanför ritningen)

R.G. = Ytor rensade för undersökning av grav undersökta till orörd mark

12 = Utvidgning av ruta X468/Y921 för Grav XXI, ej rensad till orörd mark

⊗ = Koordinatpinnar som lämnats kvar
Koordinaterna X460/Y924 och X469/Y918 är inristade i käpparna med kniv

Sten

Stubbe

+ X470
Y910

GRÄNS FÖR LÖSFYNDENS
UTBREDNING

+ X 465
Y 910

+ X 460
Y 910

+ X 455
Y 910

+ X 455
Y 915

+ X 455
Y 920

+ X 455
Y 925

+ X 455
Y 930

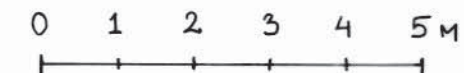
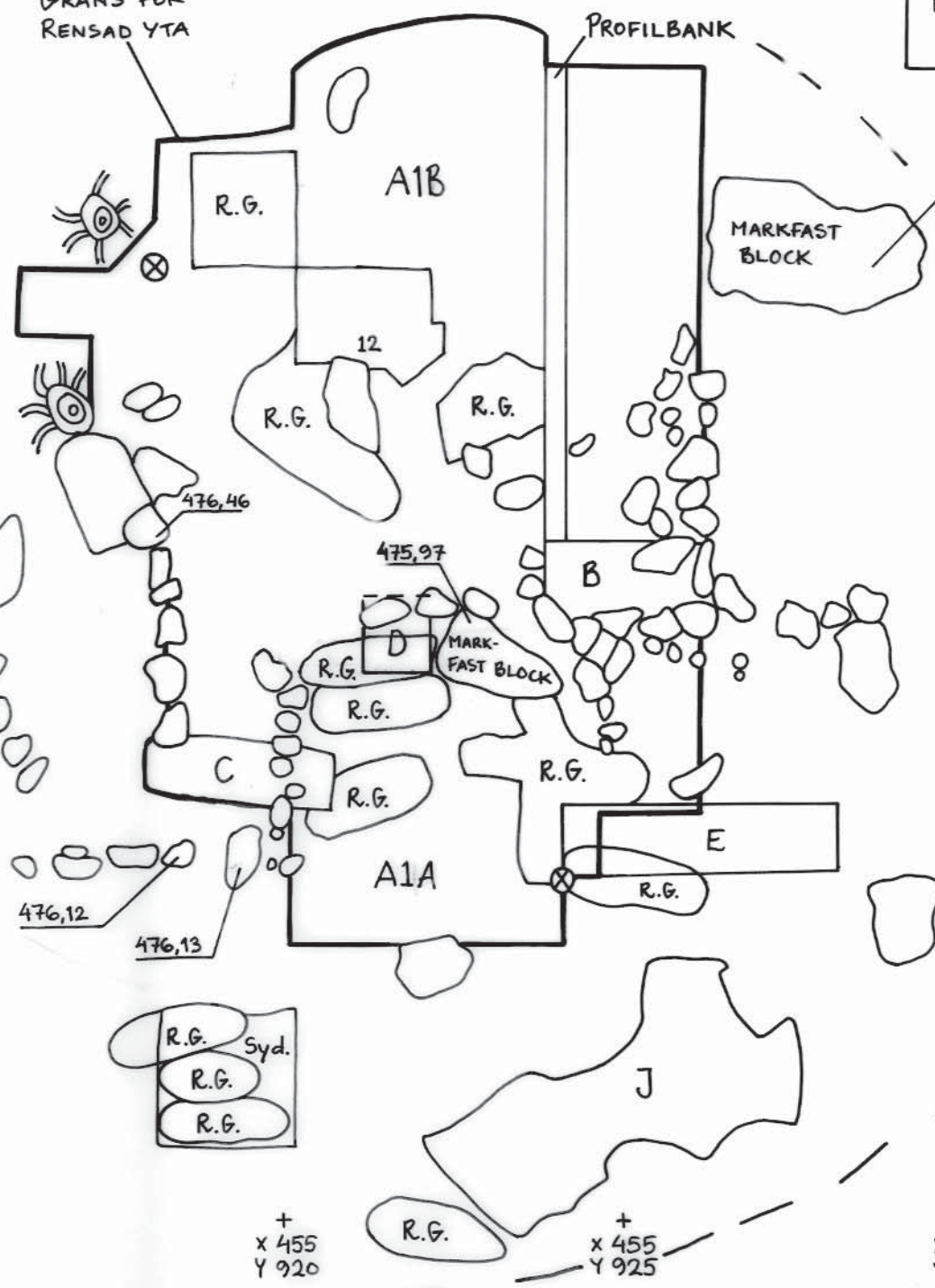
GRÄNS FÖR
RENSAD YTA

PROFILBANK

MARKFAST
BLOCK

476,15

GRÄNS FÖR NEDRE STRANDZON
NEDANFÖR DENNA PÅTRÄFFAS
ENDAST LÖSFYND UTAN
KONTEXT

Norrbottens
museum

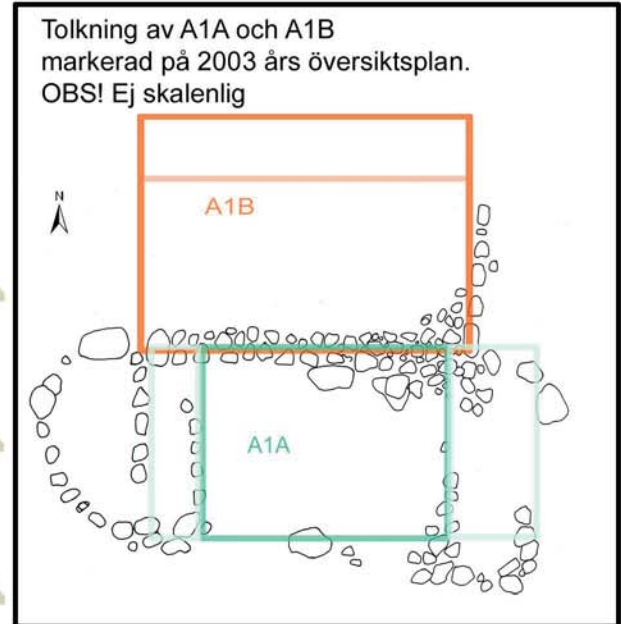
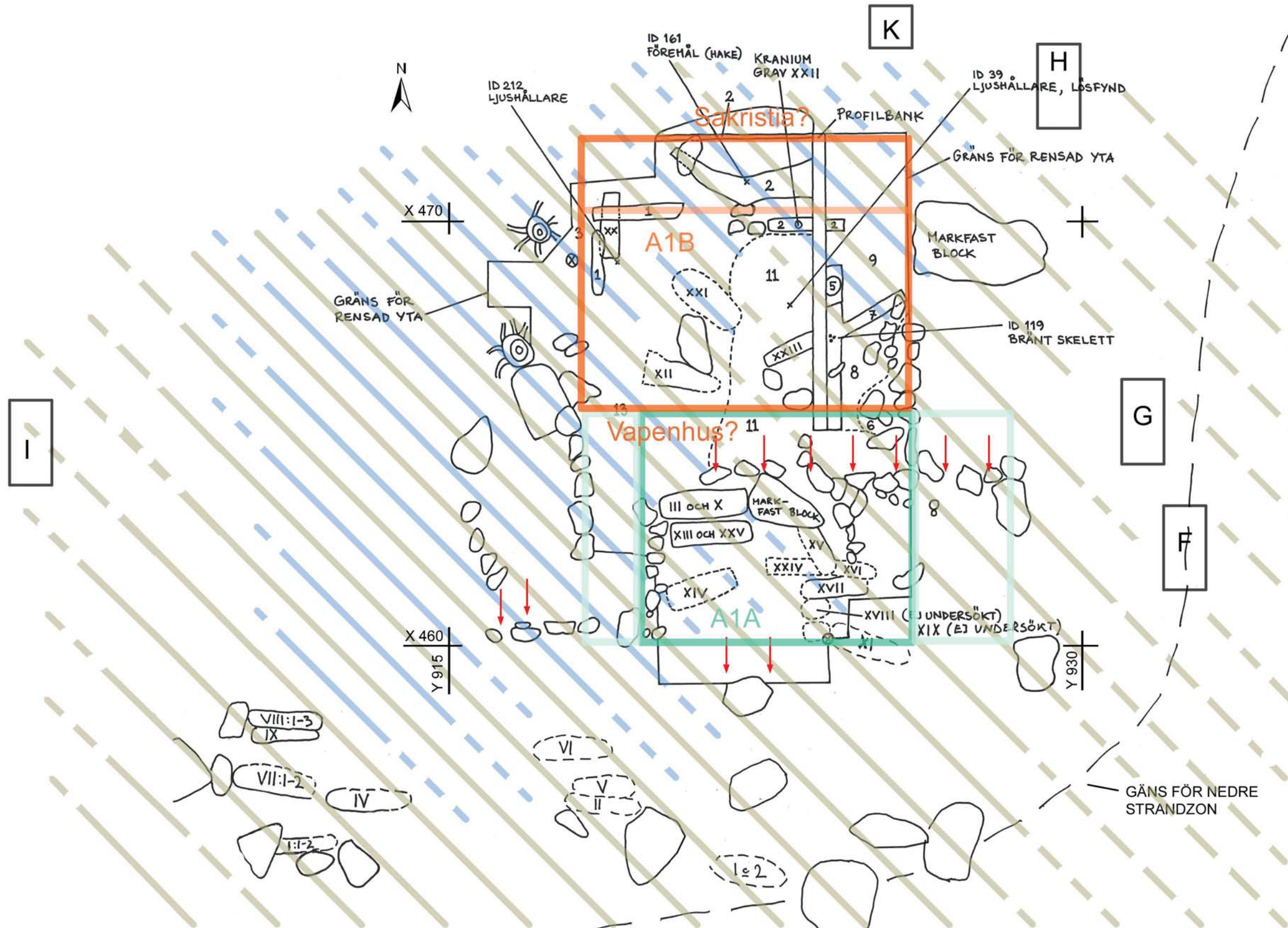
BOX 266

TEL 0920-22 03 55

971 08 LULEÅ

FAX 0920-679 66

OBJEKT SILBOJOKK 2005, SÖKSCHAKT OCH RENSADE YTOR - 2004 OCH 2005		PLANRITNING, ÖVERSIKT	
KOORDINATER X Y		RAA-NR 368	
SOCKEN ARJEPLOG		LANDSKAP LA	
FASTIGHET		SKALA 1:100	
RAPPORTDNR 674-2004		RITN.NR 14	
UPPRÄTTAD ÅR SIGN		INVENTARIENR	

Teckenförklaring:

För förklaring till siffror se ritning 13. Jämför även med ritning 14.

- Stenar och underliggande mark som förflyttats av erosion.
- Tolkning för A1A, respektive A1Bs utbredning, ljusare färg anger alternativa tolkningar.
- Uppskattning av ytor där gravar fortfarande kan finnas kvar. Streckad linje - osäker utbredning.
- Uppskattning av den ursprungliga begravningsplatsens utbredning. Denna yta kan vara större, men det är osäkert hur mycket av marken som eroderat bort. Streckad linje - osäker utbredning.

Beskrivning av undersökta ytor

Yta F

Typ: Sökschakt
Läge: m²-ruta X461-462 / Y932
Storlek: 1 x 2 m (N-S)

Lager 1: Ca 0,1 m tj bestående av mycket löst sand- och grusblandat material med inslag av stenar i varierade storlek, upp till 0,15 m st. Lagret tolkas som pålagrat eroderat material.

Lager 2: Varierar i tjocklek från 0,01-0,02 m och består till största del av sand med inslag av grus. Är till karaktären mer fast och kompakt än lager 1. Tolkas även det som pålagrat eroderat material. På toppen av lager 2 hittades 2 bitar grönt fönsterglas, varav 1 eldpåverkat.

Lager 3: Ca 0,1-0,2 m tj torvlager som tolkas som den ursprungliga markytan. Lagret är väldigt humöst med mycket inslag av organiskt material, t ex rötter. Mörkbrun/svart till färgen. Troligtvis mycket kol, inblandat.

Lager 4: Under torvlagret fanns ett mer leraktigt lager, även det med inslag av grus och mindre skiffersten. Mer sten fanns i ytans S del.

Ytans N del grävdes till 0,7 m dj och den S till 0,5 m dj.

Fynd: fönsterglas
Ritning nr: 2+10 (ny ritning nr 14)
Foto: 24
Osteologi: -

Yta G

Typ: Sökschakt
Läge: m²-ruta X464-465 / Y931
Storlek: 1 x 2 m (N-S)

Lager 1: Bestående av ett lager svallat grus med 0,05-0,2 m st stenar. Lagret var ca 0,1 m tj och mycket poröst. Tolkas som pålagrat eroderat material.

Lager 2: Bestående av mörkbrun/svart humöst jordmaterial med tydliga inslag av rötter. Tolkas som den ursprungliga markytan. Lagret mäter från 0,1-0,2 m tj. Jmf lager 3 i Yta F.

Lager 3: Ett lerliknande lager med inslag av grus och sten framkom vid 0,3 m dj och tolkas som opåverkad markyta.

Halva ytans S del bestod av stora markfasta stenar. I övrigt mycket rötter inom hela ytan.

Fynd: -
Ritning nr: 2+10 (ny ritning nr 14)
Foto: 21
Osteologi: -

Yta H

Typ: Sökschakt
Läge: m²-ruta X472-472 / Y929
Storlek: 1 x 2 m (N-S)

Lager 1: 0,3-0,35 m tj lager bestående av grus och 0,05-0,15 m st stenar. Lagret är löst och tolkas som pålagrat erosionsmaterial. Alla fynd (grönt glas, flisor av bränt ben) hittades i detta lager.

Lager 2: Torvlager 0,06-0,25 m tj bestående av svart humös jord. Tolkas som ursprunglig markyta.

Lager 3: Bestående av brun lera blandat med krossad skiffer och grus. I N är tre större stenar 0,4- 0,6 m st. Inget grävdes under dessa. Schaktdjup 0,4 m i N och 0,7 m i S.

Fynd: fönsterglas
Ritning nr: 2+10 (ny ritning nr 14)
Foto: 27
Osteologi: -

Yta I

Typ: Sökschakt

Läge: m²-ruta X463/Y904, ca 10 m V om kyrkan och 3 m SV om hållmarken

Storlek: 1 x 2 m (N-S).

Lager 1: 0,05 - 0,1 m tjockt lager bestående av ursvallad sand och grus med inslag av sten. Under lager 1 vidtog grå-grön silt/lera som fortsatte minst ned till ett djup av 0,5 m, där grävningen avbröts.

Tolkning. All torv har eroderat bort, och med det eventuella lämningar. Endast av människa opåverkade lager. Nytt sand och grus har påförts av erosionen.

Fynd: -

Ritning nr: 2+10 (ny ritning nr 14)

Foto: -

Osteologi: -

Yta K

Typ: Sökschakt

Läge: m²-ruta X474/Y925

Storlek: 1 x 1 m

Lager 1: ca 0,2 m tjockt, bestående av ursvallad sand och grus med inslag av 0,05-0,5 m stora stenar, i huvudsak skiffer.

Lager 2: ca 0,2 m tjockt opåverkat lager. Bestående av rödbrun siltblandad sand med inslag av söndersmulad skiffer.

Lager 3: minst 0,4 m tjockt. Grävdes ej djupare. Opåverkad grå-grön silt/lera.

Fynd: -

Ritning nr: 2+10 (ny ritning nr 14)

Foto: -

Osteologi: -

Yta L

Typ: Sökschakt

Läge: m²-ruta X456/Y999

Storlek: 1 x 1 m.

Lager 1: 0,05-0,1 m tjockt lager bestående av ursvallad sand och grus. Under lager 1 vidtog grå-grön silt/lera ned till minst ett djup av 0,4 m, där grävningen avbröts.

Tolkning: Som yta I. All torv etc. har eroderat bort, och med det eventuella lämningar. Sluttar mot S. Endast av människa opåverkade lager. Nytt sand och grus har påförts av erosionen.

Fynd: -

Ritning nr: -

Foto: -

Osteologi: -

Beskrivning av undersökta husgrunder

Anläggning 1A (husgrunden) (A1A)

Typ: Husgrund

Läge: X458-466/Y915-927

Storlek: ca 6,5-10 x 5 m (Ö-V)

Centralt i undersökningsområdet delundersöktes 2004 en husgrund, som finns beskriven i 2004 års rapport. Vid undersökningen år 2005 konstaterades att det i A1A fortfarande fanns ett erosionslager med grus och sand, ca 0,1 m tjockt. När erosionslagret rensats bort framkom gravar i den mark som ännu inte blivit omkringsvallad. Liksom 2004 prioriterades även 2005 undersökning de gravar som påträffades ytligt i denna husgrund, därför undersöktes inte A1As konstruktionsdetaljer i någon större omfattning.

Den yta som idag inrymmer A1As möjliga konstruktionsdetaljer är ca 15x7 m. Den norra stenraden har rasat ut något och förflyttats i riktning mot söder, varför den inte längre ligger i sitt ursprungliga läge i förhållande till anläggningens V del. Märkligt är att hela marken verkar ha förskjutits, då nedgrävningen för undersökta grav III och X ligger ungefär i samma läge i förhållande till den norra syllstensraden. Detsamma gäller det markfasta blocket i anslutning till gravarna. Vilka av de fem stenrader som utgör anläggningens yttre begränsning i V respektive Ö, är oklart. Någon av dessa stenrader kan härröra från A1Bs vapenhus. A1As avgränsningen i S är även den osäker, då det inte framkom några konstruktionsdetaljer vid rensning i detta område. Marken är här så eroderad att den ursprungliga markytan och därmed byggnadens konstruktionsdetaljer inte finns kvar.

Gravarnas nedgrävningar kunde ses som en färgskillnad mot den omkringliggande marken. Under 2005 undersöktes 7 gravar i A1A (Grav XIII, XIV, XV, XVI, XVII, XXIV och XXV). Gravarna låg alla tätt ihop och alla utom grav XV låg i Ö-V riktning. Ytterligare två gravar (XVIII och XIX) påträffades men lämnades övertäckta för framtida undersökningar.

Fynd: Spik, ben, beslag (ID nr 50), mejselliknande föremål (ID nr 64), kniv (ID nr 95)

Ritning nr: 2+10 (ny ritning nr 13, 14 och 15) Tolkningen på ritning 15 är en av flera möjliga.

Foto: 17, 26, 44

Osteologi: benrester från människa (bilaga 6)

Anläggning 1B, (A1B)

Typ: Husgrund

Läge: X464-471 / Y918-926

Storlek: ca 8 x 6,5 m

Anläggning 1B ligger i direkt anslutning norr om A1A. A1B begränsades i S och Ö av en kraftig syllstensmur. I norr kunde den yttre begränsningen ses som en mörk Ö-V färgning med mycket kolat trä och spikar i ytan. Norr om denna linje påträffades ingenting som kunde sägas höra till anläggningen, dock hann detta område inte undersökas i sin helhet. I V kunde ingen tydlig begränsning ses, annat än att anläggningar och fynd upphörde V om Y918-linjen och grav XX, samt att det S om grav XX finns stenar som tolkas som rester av den V syllstensraden. Strax NV om A1B ligger rensopolad hällmark framme.

Inom dessa fyra ytterbegränsningar påträffades under erosionslagret en mörk Ö-V linje/färgning med mycket kolat trä och spikar, ca 4 m lång. Inom ett avstånd av två meter från den mörka kolfärgningens norra begränsning fanns kolat trä, mycket spik, och en hake (ID nr 161) i den rödbrända marken. Inom några meters avstånd fanns också två ljushållare (ID nr 39 och ID nr 212). Brandlager och eldpåverkade föremål finns spridda i hela A1B. Under erosionslagret och brandlagret finns gravar nedgrävda i opåverkad mark.

I söder är den syllstensrad (V-Ö) som tolkas som A1A:s norra syllstensrad. Efter år 2005 års undersökning verkar den också fungerat som A1B:s södra syllstensrad. Denna stenrad är uppbyggd av 0,2-1,0 m st stenar, liggandes på varandra till en höjd av som mest 0,3 m. De två stenraderna i A1As V del kan utgöra grunden till ett vapenhus, som hör till A1B.

Den östra syllstensraden (N-S) är också den uppbyggd av 0,2-1,0 m st stenar ovanpå varandra, till en höjd av 0,2 m. Innanför den östra syllstensraden, i anläggning 1B:s sydöstra hörn finns mängder med bränt fönsterglas, och två blybitar som förmodligen har varit fönsterspröjs, i m²-rutorna x 465-466 / y 924-925. Öster om A1B, utanför den östra syllstensraden, är marken mycket ursvallad, så stenarna har på den västra sidan hållit kvar en del av materialet som annars skulle ha spolats bort. Inne i A1B är det svallade erosionslagret tunnare i V och NV än i den Ö delen. I den östra delen kan man fortfarande se blekjorden efter den ursprungliga markytan under ett påfört jordlager, som i sin tur ligger under det svallade erosionslagret. Den östra syllstensraden ansluter till den södra syllstensraden i 90° vinkel, och bildar det SÖ hörnet på A1B.

Under år 2005 undersöktes fyra gravar i A1B (Grav XII, XX, XXI, och XXIII) och det fanns indikationer på fler. Gravarna i A1B ligger inte lika tätt som i A1A, och andelen gravar som ligger i Ö-V riktning är inte lika stor. Grav XX ligger i N-S riktning, och Grav XXI ligger i NV-SO riktning. En grav är grävd igenom det påförda jordlager, som har lagts ovanpå ett tunt brandlager, ovanpå den ursprungliga markytan (Grav XXIII). Grav XXII utgörs av fyndet av ett förmultnat kranium, vilket hör till en grav som verkar fortsätta mot ÖNÖ, under den sparade profilbanken.

Fynd: Spik, ben, fönsterglas, knivar (ID nr 23 & 211), dräktdetalj (ID nr 36), ljushållare (ID nr 39 & 212),

Järnten (ID nr 144), järnhake (ID nr 161), eldslagingskvarts (?) (ID nr 219).

Ritning nr: 2+10, 4+6 (ny ritning nr 13, 14 och 15)

Foto: 17, 30-42, 53

Osteologi: benrester från människa (bilaga 6)

Beskrivning av undersökta gravar

Grav XII

Typ: Skelettgrav i kista
Läge: X466,0 - 466,9 / Y919,7 - 921,4
Storlek: 1,5 x 0,5 m (Ö-V)

Under ytrensningen av erosionslagret framkom ett delvis synligt kranium, käke med tänder och ett ben, troligtvis tillhörande en axel. Under erosionslagret framkom ett brandlager med mycket inslag av kol, sot och rödfärgningar. Detta var tydligast i gravens Ö del där även nedgrävningen var synlig. På toppen av brandlagret hittades kistspik utspritt på ett område motsvarande kistans utbredning (se ritning nr 5). Cirka 0,1 m ner i brandlagret hittades bl.a. lårben, vadben, underarmsben. På samma djup hittades även en 0,4 x 0,1 m förkolnad trärest. Ett av lårbenen låg under denna. Alldeles intill träresterna hittades kistspikar på rad. Inga färgningar efter ben syntes. De flesta ben hittades på 0,1-0,15 m djup, så även fler kistspikar. Graven grävdes ytterligare ca 0,1 m men inga fler fynd gjordes och opåverkad mark framkom.

Graven var väldigt omörd. Anmärkningsvärt är de förkolnade träresterna med spik runt omkring. Dessa tolkas som rester av kistlocket som rasat in. Detta kan ge en indikation om att graven inte låg så djupt under golvet då även kistan bär spår av brand.

Fynd: kisträ och spik.
Ritning nr: 5+7+8 (samt översikter på ny ritning nr 13 och 15)
Foto: 45-46
Osteologi: äldre individ, man (bilaga 6)

Grav XIII

Typ: Skelettgrav
Läge: X462,4 - 462,9 / Y920,2 - 921,9
Storlek: 1,6 x 0,4 m (Ö-V)

Anläggningen påträffades där ett rörben stack upp ur marken intill en nedgrävning i den grå leriga silten. Fyllningen i nedgrävningen utgjordes av orangebrun tät sand. Rostiga spikar hittades kring färgningen. Graven påträffades på ungefär samma nivå som Grav X från 2004.

Vid nedrensning framkom en rektangulär orangebrun färgning, avgränsad av de tunna trärester som fanns kvar av kistans väggar. Fyllningen bestod av orangebrun sand, nedgrävningen närmast kistan av grå sand. I anslutning till kistväggarna fanns även spridda kistspikar. En del kistspikar påträffades också i fyllningen.

Gravens ben ligger inte kvar i sina ursprungliga lägen. De flesta av de ben som finns kvar (rörben) har tryckts ut så att de ligger utanför kistans begränsningar i S. Rörbenen var i de flesta fall mycket förmultnade. En tand påträffades ungefär där knäna borde ha varit.

Kistan ligger i Ö-V riktning. Huvudet bör ha varit i väster, men benen är så omflyttade och saknas i så hög grad, att det inte kan fastslås. Inga trärester finns av lock eller botten och inga gravgåvor framkom.

Under grav XIII hittades sedan grav XXV. Kistan kan härröra från grav XXV.

OBS! De spikar och trärester från kistan har i efterhand tolkats tillhöra Grav XXV, då de ligger i linje med den kistans yttre begränsningar.

Fynd: spik, nitar
Ritning nr: 3 (ny ritning 11, samt översikter på ny ritning nr 13 och 15)
Foto: 65
Osteologi: (bilaga 6)

Grav XIV

Typ: Skelettgrav i kista
Läge: X460,8 - 461,6 / Y920,3 - 921,8
Storlek: 1,7 x 0,6 m (VNV-ÖSÖ)

Färgningar efter skenben och lårben påträffades vid nedrensning, ca 0,1 m under det svallade gruset. Överkroppen låg delvis under yta C som grävdes grunt år 2004 (hade yta C grävts ned ytterligare hade vänster axel kunnat påträffas år 2004, huvudet låg söder om yta C).

Vid vidare nedrensning framkom förutom skenben och lårben även färgningar efter underarmsben, överarmsben samt ett kranium. Kraniet hittades stående men vridet 90° mot underkäken och resten av kroppen. Endast förmultnade rester återstod av skalle och underkäke, men i underkäken påträffades också tre tänder.

Kroppen låg i riktning VSV-ONO med huvudet i öster. Kroppen låg lutande på rygg med huvudändan högre än fotändan. Detta har förmodligen varit en kistbegravning med lock eftersom spikar och rostfläckar påträffats kring gravens utsida men även mitt i gravens centrumlinje. Gravens begränsning är mycket otydlig, färgerna i fyllningen (gråbrun tätt packad sand) och omgivningen (orangebrun tätt packad sand med inslag av gråvita fläckar av lerig silt), flyter ihop. Den ungefärliga begränsningen är streckad på planritningen.

Graven grävdes till det som bedömdes vara botten, där sand med 0,05 m stora stenar började blandas in i den tätt packade sanden. Gravens begränsning var fortfarande mycket svår att se. Graven var hoptryckt till ca 0,1 m tjocklek. Lårben och tänder togs tillvara.

Fynd: spik

Ritning nr: 3 (ny ritning 11, samt översikter på ny ritning nr 13 och 15)

Foto: 50, 55-57

Osteologi: (bilaga 6)

Grav XV

Typ: Skelettgrav

Läge: ca X461,5 – 462,6 / Y923,4 – 924,4

Storlek: Oklar begränsning (NV-SÖ)

Rester av ett kranium i form av en brun mörkfärgning med tänder påträffades i jorden intill ett markfast block som skjuter in under kraniet. Vidare undersökning påvisade en nedgrävning mot NÖ. Mot SV och S är avgränsningen oklar. En del av ett lårben och en spik hittades också. Av skelettet är endast färgningen efter kraniet med tänder och lårbenet kvar. Förmodligen har resten av skelettet eroderat bort eftersom ingen färgning efter ben hittades.

Grav XV är förmodligen yngre än grav XXIV och XVI då delar av dessa gravar är bortgrävda vid nedläggning av grav XV. Grav XV ligger också högre än XXIV och XVI. Orienteringen av grav XV, NV-SÖ, kan tyda på att det inte fanns någon kyrka på plats vid tiden för begravningen.

Fynd: -

Ritning nr: 3 (ny ritning 11, samt översikter på ny ritning nr 13 och 15)

Foto: 47-48

Osteologi: troligen en man (bilaga 6)

Grav XVI

Typ: Skelettgrav i kista

Läge: X461,4 – 461,8 / Y924,0 – 925,1 norr om grav XVII

Storlek: 1 x 0,5 m (Ö-V)

Mörkbruna färgningar av skenben och lårben påträffades i orangebrun tätpackad sand några cm under det svallade gruset. En tydlig nedgrävning 1x 0,5 m (Ö-V) kunde identifieras. Troligen rör det sig om en kistbegravning som dock är väldigt skadad. Gravens V del är bortgrävd och grav XV ligger ovanpå denna. Inga mer färgningar efter ben framkom, förutom skenben och lårben. Graven grävdes ned ytterligare 0,1 m, där den opåverkade marken tog vid.

Fynd: spik

Ritning nr: 3 (ny ritning 11, samt översikter på ny ritning nr 13 och 15)

Foto: 49, 66

Osteologi: -

Grav XVII

Typ: Skelettgrav

Läge: X461,0 – 461,4 / Y923,4 – 925,1 söder om grav XVI

Storlek: 1 x 1,5 m (Ö-V)

Mörkbruna färgningar av skenben och lårben påträffades i hårt packad orangebrun sand några centimeter (mindre än 5 cm) under det svallade gruset. Ligger parallellt med grav XVI i N.

En tydlig nedgrävning, 1 x 1,5 m (Ö-V) framkom efter nedrensning. I det packade sandlagret framkom färgningar efter en hel kropp med kranium i V, två överarmsben, två lårben, två skenben, och eventuellt ett underarmsben. Ytterligare 0,1 m grävdes på djupet, där den opåverkade marken tog vid.

Fynd: spik

Ritning nr: 3 (ny ritning 11, samt översikter på ny ritning nr 13 och 15)

Foto: 49

Osteologi: (bilaga 6)

Grav XVIII och Grav XIX

Ej undersökta. Ritning: 3 (ny ritning 11, samt översikter på ny ritning nr 13, 14 och 15)

Grav XX

Typ: Skelettgrav i kista

Läge: X469,0 – 470,6 / Y918,7 – 919,2

Storlek: 1,9 x 0,5 (N-S)

Efter ytrensning framkom två kolränder och efter vidare grävning hittades ben. Det som först blev tolkat som kolat timmer från en vägg, visade sig vara en grav. Förmodligen har kistlocket brunnit och kolats vid en av kyrkbränderna.

Undersökningen påvisade en nedgrävning i grå lera, 1,9 x 0,45 m (N-S) inuti ”kyrkans” NV del. Innanför nedgrävningen består massorna av rödbrun och ljusare sand. Spik visar på kistbegravning och kolbitar kring skelettet tyder på att kistan eller kistlocket har brunnit. En spik hittades vid vänster skenben i nedgrävningskanten. Två andra spikar låg bakom kraniet på vänster sida. Alla spikar låg horisontellt. Vid huvudets vänstra sida hittades också en knivspets. På bröstet till den döde hittades två ”knappar” av järn, ca 1x1 cm stora, liggande med ca 10 cm emellan. Vid skelettets vänstra sida låg en nål av järn samt två järnritar, ca 2 cm långa. Järnritarna låg under varandra och var vända mot varandra med huvudena utåt. Av skelettet var höger sida bäst bevarat. Vänster arm saknades fullständigt.

Det rör sig om en kistbegravning, förmodligen inne i kyrkan. Lång person, ca 2 m (?) och förmodligen svept. På liksvepningen har funnits, på framsidan över bröstet, två stycken knappar eller hakar/hyskor. Kraniet var starkt förmultnat och endast två tänder hittades.

Fynd: knivspets (ID nr 188), knapp (ID nr 214-215), nit (ID nr 245), nål (ID nr 246), spik

Ritning nr: 5+7+8 (samt översikter på ny ritning nr 13 och 15)

Foto: 54, 59-61

Osteologi: (bilaga 6)

Grav XXI

Typ: Skelettgrav

Läge: X467,7-468,8 / Y920,4-922,1

Storlek: 1 x 2 m (NV-SÖ)

Efter ytrensning syntes ett svåravgränsat område med porösare fyllnadsmaterial vilket tolkades som en nedgrävning i NÖ-SV riktning. Det porösa fyllnadsmaterialet avlägsnades och vid 0,1 m djup blev två lårben synliga. Ytterligare ben kunde lokaliseras på varierande djup (0,1-0,5 m djup). Benen saknar struktur och verkar ligga väldigt omrört. Inga övriga fynd eller färgningar hittades, ej heller något kranium. De två benen längst till V i graven påträffades ca 0,2 m djupare än de övriga. Dessa kan tillhöra en annan grav som ligger under XXI. Denna möjliga grav togs inte fram utan täcktes över med separationsduk, sand och sten, för eventuella framtida undersökningar.

Fynd: -

Ritning nr: 5+7+8 (samt översikter på ny ritning nr 13 och 15)

Foto: 62

Osteologi: (bilaga 6)

Grav XXII

Typ: Skelettgrav
Läge: X469,8 / Y923,3
Storlek: oklar utbredning

Anläggningen kunde ej ses innan undersökning utan ett kranium påträffades vid undersökning av en förkolnad stock och rensades fram utan att ytterligare ben/gravindikationer påträffades.

I den östra profilbänken ses en nedgrävning vilken kan utgöra resten av graven. Dock ses en nedgrävning även i plan mot V, vilket kan indikera ytterligare gravar. Det är osäkert var detta kranium hör hemma.

Då gravens nedgrävning inte kan ses i den nedrensade ytan Ö om profilbänken måste denna grav vara äldre än brand- och raseringslagret (jämför med Grav XXIII).

Fynd: -
Ritning nr: 4+6 (ny ritning nr 13)
Foto: 52
Osteologi: (bilaga 6)

Grav XXIII

Typ: Skelettgrav i kista
Läge: X466,5 – 467,2 / Y922,5 – 923,7
Storlek: 1,2 x 0,3 m (ÖNÖ-VSV) hela ej undersökt

Anläggningen syntes efter rensning av det svallade lagret som en brun, melerad nedgrävning i den i övrigt orange/gråa ytan.

Nedgrävningen var fylld med melerad, porös silt, orange, grå, brun, med inslag av kol. Graven skär igenom ett påfört jordlager, som har lagts ovanpå ett tunt brandlager, ovanpå den ursprungliga markytan. Ytligt i den S kanten av nedgrävningen var tre spikar som ej hör till själva begravningen.

Efter ett evinnerligt skottande framkom trärester och ett delvis förmultnat skelett och fynd av två hyskor. Skelettet rensades fram och intakta delar togs in (lårben, överarmar, tänder).

Individen verkar vara svept och begravd i en urholkad stock, eller pluggad kista. Träet är dock mycket tunt, vilket talar för plankor. I huvudändan låg en mindre bit trä med fiberriktningen i N-S i övrigt kan ej tvärgående trä urskiljas.

Fynd: hyskor (ev. en hake) (ID nr 72-73)
Ritning nr: 5+7+8 (samt översikter på ny ritning nr 13 och 15)
Foto: 58, 63-64
Osteologi: kvinnliga drag, 25-35 år gammal, genetisk likhet med lösfynd (F268 och F270) (bilaga 6).

Grav XXIV

Typ: Skelettgrav i kista
Läge: X461,5 – 461,9 / Y922,6 – 923,8
Storlek: oklar begränsning, minst 1 x 0,5 m (Ö-V)

Anläggningen framkom vid borttagandet av grav XV (under grav XV) och syntes ej i den tidigare rensade ytan.

Vid undersökningen framkom den V delen av en minst 1 m lång och 0,5 m bred kista, kraftigt spikad i V. I denna påträffades endast tandemalj i kistans V del och lämningarna efter ett lårben längs med N långsidan. Gravens Ö del har tagits bort i samband med att grav XV anlades. Längs med lårbenen påträffades en järnkniv med horn(?)skaft (fragmenterat).

Fynd: kniv med fragmenterat hornskaft (ID nr 209), spik
Ritning nr: 9 (ny ritning 11, samt översikter på ny ritning nr 13 och 15)
Foto: 67-68
Osteologi: barn, troligtvis 4-8 år gammal (bilaga 6)

Grav XXV

Typ: Skelettgrav i kista

Läge: X462,4 - 462,85 / Y920,2 - 921,6 direkt under grav XIII

Storlek: 1,4 x 0,45 m (Ö-V)

Den rektangulära färgningen/kistan från grav XIII övergick gradvis under nedrensning till en, i fotändan/öster, något kortare rektangulär färgning efter en kista (Ö-V). Färgningen alltjämt brun-orangebrun i kistfyllningens sand, omgivningen är grå sandig silt/lera. Graven under grav XIII upptäcktes när färgningarna efter den begravdes lårben påträffades. Färgningar av skenben, lårben och armarnas rörben kunde ses, samt tänder och en svag antydning till färgning efter kraniet. Den begravde ligger med huvudet i väster. Ett kistbeslag/metallbleck låg över det ställe där fötterna bör ha funnits. Många av spikarna som förts in till fotändan av grav XIII, där trärester fortfarande sitter kvar på spikarna, kan höra till grav XXV.

Den begravde i denna grav har inte flyttats omkring utan ligger i ursprungligt läge. I motsats till grav XIII finns ej ben som går att lyfta upp, bara förmultnade rester.

Vid den sista nedrensningen påträffades två par hyskor/hakar av järn i brösthöjd och vid halsen på den döde. Tack vare fynden av hyskorna kan man anta att den döde har varit klädd i skjorta där man t.o.m. kan se att den översta knappen/hyskan varit oknäppt. En kniv med hornskaft påträffades på vänster sida om huvudet.

Fynd: beslag (ID nr 54), hake/hyska (ID nr 70-71), kniv med hornskaft (ID nr 102), spik

Ritning nr: 9 (ny ritning 12, samt översikter på ny ritning nr 13 och 15)

Foto: 69-70

Osteologi: man, 17-25 år gammal, möjligt släktskap med ben från lösfynd (ID nr 268 och 270) (bilaga 6).

ID	Koordinat	Kontext	Sakord	Material	Del	Antal	F Grad	Ant Frag	Vikt (g)	Anmärkning	Kommentar
13	x462,40 y920,67 z475,59	A1A	Spik	Järn		1	I	1	13,98		
17	x462,27 y920,85 z475,69	A1A	Spik	Järn		1	D	1	3,82	Förmodl. fr Grav XIII	Kraftig rost
18	x461 y921	A1A	Spik	Järn		5	I, D	6	37,76		Rn (Rensningsnivå) 2, kraftig rost
19	x462 y922	A1A	Spik	Järn		5	I	5	13,56		Rn 2, Två med trärester kvar
24	x462 y923	A1A	Spik	Järn		1	I	1	1,61		Rn 2, trärester kvar
25	x462,28 y920,48 z475,69	A1A	Spik	Järn		1	D	1	17,99	Förmodl. fr Grav XIII	Kraftig rost
108	x459 y921	A1A	Spik	Järn		3	D, F	3	5,12		Rn 2
113	x460 y923	A1A	Spik	Järn		4	D	4	15,55	Förmodl. fr. Grav XIX	Rn 2
120	x462 y921	A1A	Spik	Järn		1	D	1	6,56	Förmodl. fr Grav XIII	Rn 2
9	x465 y924	A1B	Fönsterglas	Glas			F	34	23,9	Grönt	Glas i grop
36	x465,1 y924,9	A1B	Dräktdetalj	Brons		1	I	1	2,77		"Grop i yta B norra"
51	x470 y920	A1B	Spik	Järn		11	I, D, F	11	76,11		Topp av brandlager, en med trärester
52	x470 y920	A1B	Fönsterglas	Glas			F	9	4,86	Grönt, genomskinligt	Topp av brandlager, vissa eldpåverk.
107	x467 y924	A1B	Fönsterglas?	Glas			F	2	6,23	Grönt	Brandlager, eldpåverkat
119	x467 y924	A1B	Ben	Ben			F	3	0,56		"Rensnivå 1, Brandlager"
129	x468 y918	A1B	Fönsterglas	Glas		1	F	1	0,77	Grönt	Brandlager
131	x469 y921	A1B	Spik	Järn		1	D	1	6,28		Brandlager
132	x469 y921	A1B	Fönsterglas?	Glas		1	F	1	3,09	Grönt	Brandlager, eldpåverkat
133	x470 y920	A1B	Flaska	Glas	Del av mynning	2	F	2	2,89	Grönt	Topp av brandlager
134	x464 y919	A1B	Fönsterglas	Glas			F	3	2,5	Grönt	Ytligt
160	x471 y922	A1B	Spik	Järn		4	I, D	4	36,42		Topp av brandlager, i kolat trä. Vissa eldpåverkad
161	x471 y922	A1B	Föremål	Järn		1	D	1	8,36		Ngn form av hake som drivits in i träet?.
162	x471 y920	A1B	Spik	Järn		3	D	3	12,25		Topp av brandlager i kolat trä
163	x468 y920	A1B	Ben	Ben			F	>70	36,94		Brandlager, brända
164	x468 y920	A1B	Föremål	Glas		1	F	1	0,8		Del av drickesglas eller annat tunnväggigt kärl?
165	x471 y921	A1B	Spik	Järn		3	D	3	28,52		Topp av brandlager, i kolat trä
179	x465 y931	A1B	Skärvsten	Sten		1	F	1	52,37		Bronssmältor på sten
180	x465 y931	A1B	Smälta	Glas		3	F	3	44,2		Bronssmältor på glassmältan
181	x465 y931	A1B	Ben	Ben			I, F	5	5,14		En intakt falang
199	x470 y922	A1B	Spik	Järn		1	D	1	10,73		Topp av brandlager, i kolat trä
200	x470 y923	A1B	Spik	Järn		1	D	2	4,1		Brandlager, trärester kvar
210	x469 y919	A1B	Spik	Järn		1	D	1	2,44		Brandlager, i kolat trä
211	x469 y919	A1B	Kniv	Järn	Del av blad+tånge	1	D	1	13,82		Brandlager, i kolat trä
212	x469 y919	A1B	Ljushållare	Järn		1	D	1	41,06		
219	x469 y922	A1B	Avslag	Kvarts		1	F	1	1,89		Del av eldslagningskvarter?
121	x466 y924	A1B, "Yta B norra"	Fönsterglas	Glas			F	>80	119,79		Grönt, många med glaspest
122	x466 y924	A1B, "Yta B norra"	Smälta	Glas		3	F	3	18,14		Fyllning i grop
155	x465 y924-925	A1B, "Yta B norra"	Spik	Järn		4	D	4	28,53		"Grop i Yta B Norra"
115	x465-466 y924-925	A1B, "Yta B norra"	Fönsterglas	Glas			F	>200	303,77		Grönt, många med glaspest
116	x465-466 y924-925	A1B, "Yta B norra"	Smälta	Glas		1	F	1	2,27		Fyllning i grop
141	x466 y920	Grav XII	Ten	Järn		1	D	1	7,25		Topp av brandlager
142	x466 y920	Grav XII	Spik	Järn		14	I, D, F	14	76,77		Topp av brandlager, en eldpåverkad
159	x466 y920	Grav XII	Spik	Järn		9	D, F	9	39,58		"brandlager botten -10cm" En med trärester
261	x466,5 y919,95	Grav XII	Skelett	Ben		1	D	1	49,84		"brandlager -10cm"
262	x466,3 y921,2	Grav XII	Skelett	Ben		1	D	2	38,77		Rörben
265	x466,5 y920,7	Grav XII	Skelett	Ben		1	D	14	90,08		"brandlager -10cm"
275	x466,4 y920,4	Grav XII	Skelett	Ben		1	D	>5	28,89		Rörben
277	x467,30 y919,90	Grav XII	Skelett	Ben		1	F	3	14,47		"brandlager toppen"
295	x466,3 y920,65	Grav XII	Skelett	Ben		1	D	1	134,04		Rörben (lårben?)
296	x466,4 y920	Grav XII	Skelett	Ben	Kranium	1	D	8	1443,13		7 mindre delar lösa, i separat fyndask
302	x466,4 y921 z476,13	Grav XII	Kista	Trä		1	F	>			Förkolnat trästycke (Söndertorkat)
171	x462,70 y921,50 z475,47	Grav XIII	Spik	Järn		1	D	1	19,89		Ev. fr. Grav XXV. Lodrätt stående spik
172	x462,60 y921,50 z475,52	Grav XIII	Spik	Järn		1	D eller F	1	3,15		Eventuellt en nit
173	x462,78 y921,57 z475,46	Grav XIII	Spik	Järn		2	D	2	9,08		Trärester kvar
174	x462,65 y921,58 z475,47	Grav XIII	Spik	Järn		1	D	1	4,56		Trärester kvar
178	x462,75 y921,60 z475,49	Grav XIII	Spik	Järn		1	F	1	8,37		Inbakad i trärester och sand
182	x462,69 y920,33 z475,57	Grav XIII	Spik?	Järn		1	F	1	11,42		Oidentifiebar
189	x462,80 y921,42 z475,55	Grav XIII	Spik	Järn		1	D	1	5,61		Inbakad i sand
190	x462,62 y921,58 z475,47	Grav XIII	Spik	Järn		2	D	2	6,94		Trärester kvar på den ena

ID	Koordinat	Kontext	Sakord	Material	Del	Antal	F Grad	Ant Frag	Vikt (g)	Anmärkning	Kommentar
192	x462,65 y921,35	Grav XIII	Spik	Järn		1	D	1	4,83		Trärester kvar
193	x462,70 y921,62 z475,51	Grav XIII	Spik?	Järn		1	D eller F	1	2,95	Oidentifierbar rostklump	
194	x462,78 y921,02 z475,51	Grav XIII	Spik	Järn		1	D	1	3,04	Lodrätt stående spik	
195	x462,49 y921,18 z475,55	Grav XIII	Spik	Järn		1	D	1	2,99		
196	x462,54 y921,24 z475,64	Grav XIII	Spik	Järn		1	D	1	4,45		
198	x462,55 y920,25 z475,52	Grav XIII	Spik	Järn		1	D	1	4,4		Trärester kvar
233	x462,75 y921,40 z475,49	Grav XIII	Skelett	Ben	Tand	1	F	1	0,21		
244	x462,52 y921,60 z475,68	Grav XIII	Skelett	Ben		1	D	1	40,33	Rörben, lärben?	
249	x462,35 y920,85 z475,60	Grav XIII	Skelett	Ben		1	D	2	68,48	Rörben	
252	x462,60 y921,60 z475,63	Grav XIII	Skelett	Ben		1	F	>2	14,53	Rörben, skenben eller lärben	
264	x262,80 y921,67 z475,53	Grav XIII	Skelett	Ben		1	D	2	28,48	Rörben	"möjlig vänster lärben"
285	x462,38 y920,82 z475,51	Grav XIII	Skelett	Ben		1	D	3	30,01	Rörben	Vikt inkl. sand
176	x461,30 y920,90 z475,71	Grav XIV	Spik	Järn		1	D	1	4,9		
177	x461,05 y920,90 z475,71	Grav XIV	Spik	Järn		1	D	1	6,56		
197	x461,43 y921,44 z475,70	Grav XIV	Spik	Järn		1	D	1	3,38		
205	x461,82 y921,70 z475,65	Grav XIV	Spik	Järn		1	D	1	3,42		
221	x461,60 y920,80 z475,77	Grav XIV	Spik	Järn		1	D, F	3	9,85		Kraftig rost
240	x460,95-99 y920,50-55 z475,76	Grav XIV	Skelett	Ben	Tand	3	I, D	3	2,61		
290	x461,25 y921,45 z475,69	Grav XIV	Skelett	Ben		1	D	2	73,67	H. lärben	Vikt inkl. sand
291	x461,38 y921,38 z475,70	Grav XIV	Skelett	Ben		1	D	1	72,33	V. lärben	Vikt inkl. sand
231	x461,85 y924,15	Grav XV	Skelett	Ben		1	F	6	8,11	Lärben	
234	x462,00 y924,00	Grav XV	Skelett	Ben	Tand	1	D	1	0,29		
235	x462,40-50 y923,60-62	Grav XV	Skelett	Ben	Tand	5	D, F	6	4,67		
237	x462,22 y923,95	Grav XV	Spik	Järn		1	D	2	0,94		
239	x462,39 y923,88	Grav XV	Skelett	Ben	Tand	1	D	1	0,38		
175	x461 y924	Grav XVI	Spik	Järn		1	D	1	4,67		
167	x461 y924-925,5	Grav XVII	Spik	Järn		3	D, F	3	9		
186	x461,1-461,4 y923,2-923,7	Grav XVII	Spik	Järn		5	D	5	18,26	Huvudändan, se planritning för koordinater	Trärester kvar på en
238		Grav XVII	Utgar								Kvist / kvisthål
251	x461,1 y924,0	Grav XVII	Skelett	Ben		1	F	>5	9,1	H. överarmsben	
257	x461,4 y924,0	Grav XVII	Skelett	Ben		1	D	>6	6,79	V. överarmsben	
273	x461,1 y924	Grav XVII	Skelett	Ben		1	F	>7	33,46	H. lärben	y-värdet borde vara 924,5 enl ritning.
274	x461,3 y924,6	Grav XVII	Skelett	Ben		1	D	3	34,15	V. lärben	
183	?	Grav XVIII	Spik	Järn		4	D, F	4	19,16		Trärester kvar på en
187	x470,54 & 470,58 y918,08	Grav XX	Spik	Järn		2	D	2	6,55		
188	x470,55 y919,05	Grav XX	Kniv	Järn	Spets av blad	1	F	1	3,79		
191	x469,20 y919,10	Grav XX	Spik	Järn		1	D, F	3	3,66		Trärester kvar
214	x470,08 y918,94 z476,36	Grav XX	Knapp?	Järn		1	D	1	1,48		
215	x470,18 y918,95 z476,36	Grav XX	Knapp?	Järn		1	D	1	1,36		
241	x470,36 y918,86 z476,38	Grav XX	Skelett	Ben	Tand	2	D	5	0,77		
245	x469,93-97 y919,07-09	Grav XX	Nit	Järn		2	D	2	2,29	Se planritning	
246	x469,91 y919,04	Grav XX	Nål	Järn		1	D	2	0,32		
282	x468,2y919,0 x468,6y919,05	Grav XX	Skelett	Ben		2	D	4	132,04	V. lär- och skenben	Vikt inkl. sand
288	x469,3y918,8 x469,6y918,75	Grav XX	Skelett	Ben		3	D	3	231,27	H. lär-, sken- och vadben	Vikt inkl. sand
293	x470,0y918,8 x470,2y918,83	Grav XX	Skelett	Ben		2	D	4	73,95	H över- och underarm	Vikt inkl. sand
300	x470,45 y918,9 (z476,2 ca)	Grav XX	Skelett	Ben		1	F	>		Kranium Mkt fragmenterat	Preparat
260	x468,7 y920,7	Grav XXI	Skelett	Ben		1	D	1	11,3	Rörben	"-50cm på toppen av opåverkat jordlager"
266	x468 y922,1	Grav XXI	Skelett	Ben		1	F	>4	4,2	Rörben Mkt fragmenterat	"-20cm påverkat jordlager nedgrävning"
271	x468,2 y921,8	Grav XXI	Skelett	Ben		1	D	1	11,23	Rörben	"-20cm påverkat jordlager nedgrävning"
272	x468,6 y920,5	Grav XXI	Skelett	Ben		1	F	1	3,23	Rörben	"-50cm På toppen av opåverkat jordlager"
278	x467,8 y921,8	Grav XXI	Skelett	Ben		1	D	1	70,82	Rörben	"-30cm påverkat jordlager, nedgrävning"
280	x467,8 y921,5	Grav XXI	Skelett	Ben		1	D	1	55,36	Rörben	"-30cm påverkat jordlager nedgrävning" Vikt m sand
281	x468,45 y921,3	Grav XXI	Skelett	Ben		1	D	1	36,69	Rörben	"-30cm påverkat jordlager nedgrävning" Vikt m sand
284	x467,9 y921,0	Grav XXI	Skelett	Ben			F	>2	4,25	Rörben	"-30cm påverkat jordlager, nedgrävning"
299	x469,9 y923,4	Grav XXII	Skelett	Ben		1	F	>		Kranium Mkt fragmenterat	Preparat
72	x466,72 y922,92	Grav XXIII	Hyska	Brons		1	D	1	0,4		Vikt före konservering
73	x466,74 y922,94	Grav XXIII	Hyska	Brons		1	D	1	0,46	Kan vara hake, när den preparerats fram	Vikt före konservering
169	?	Grav XXIII	Spik	Järn		3	D	3	31,85		"Ytligt"
170	?	Grav XXIII	Smälta	Glas		2	F	2	2,82		"Ytligt"

ID	Koordinat	Kontext	Sakord	Material	Del	Antal	F Grad	Ant Frag	Vikt (g)	Anmärkning	Kommentar
247	x466,72 y922,78	Grav XXIII	Skelett	Ben	Tand+underkäke	1	D	2	14,6	V. underkäke m tänder	
248	x466,72 y922,78	Grav XXIII	Skelett	Ben	Tand+underkäke	1	D, F	13	5,58	H. underkäke m tänder. Mkt fragmenterad käke	
250	x466,68 y923,10	Grav XXIII	Skelett	Ben		1	F	>16	5,78	H. underarm Mkt fragmenterad	
253	x466,72 y922,74	Grav XXIII	Skelett	Ben	Tand	14	D, F	16	9,61	"tänder överkäke + ?"	
259	x466,65 y922,95	Grav XXIII	Skelett	Ben		1	F	>11	17,21	H. överarm Mkt fragmenterad	"höger överarm + kistrester..."
263	x466,82 y922,84	Grav XXIII	Skelett	Ben		1	D	1	19,77	"V. överarm + del av nyckelben?"	Endast ett ben i fyndpåsen...
279	x466,82 y923,40	Grav XXIII	Skelett	Ben		1	D	3	64,72	H. lårben	
283	??	Grav XXIII	Skelett	Ben			F	>5	2,93		"Odef.ben"
294	x467,00 y923,37	Grav XXIII	Skelett	Ben		1	D	3	63,92	V. lårben	Vikt inkl. sand
301	x466,65 y922,65 (z475,4 ca)	Grav XXIII	Skelett	Ben		1	F	>		Kranium Mkt fragmenterat	Preparat
303	Saknar koordinater	Grav XXIII	Kista	Trä		1	F	>			(Söndertorkat)
166	x461,7 y922,7	Grav XXIV	Spik	Järn		22	D, F	22	74,15	"Spik kring huvudet"	Merparten med trärester kvar
209	x461,79 y923,45 z475,32	Grav XXIV	Kniv	Järn/horn	Blad + hornskaft	1	D	1 + >25	9,77	Hornskaft fragmenterar	
227	x461,4-461,9 y922,5-924	Grav XXIV	Spik	Järn		16	D, F	16	42,62	Fr gravens ytterbegränsning	Vissa med trärester kvar
228	x461,4-461,9 y922,5-924	Grav XXIV	Kvist	Trä	Del av kista	1	F	1	1,82	Togs in med F.ID 227 (spikar)	
232	x461,66-70 y922,85 z475,32	Grav XXIV	Skelett	Ben	Tand	2	F	2	0,24		
54	x462,64 y921,54 z475,41	Grav XXV	Beslag	Järn		1	D	1	27,14		
55	x462,52 y920,22 z475,53	Grav XXV	Spik	Järn		1	D	1	6,12		Trärester kvar, kraftig rost
56	x462,60 y920,95	Grav XXV	Spik	Järn		1	D	1	20,11		Trärester kvar, kraftig rost
57	x462,65 y920,45 z475,45	Grav XXV	Spik	Järn		1	I	1	5,72		Trärester kvar
58	x462,66 y920,24 z475,53	Grav XXV	Spik	Järn		1	I	1	4,98		Trärester kvar
59	x462,5-462,7 y920,2	Grav XXV	Spik	Järn		14	I, D, F	14	151,15	V gaveln av kista	Trä och sandrester kvar på spikar
60	x462,5-462,7 y920,2	Grav XXV	Spik	Järn		7	I, D, F	7	30,78	Spik fr "absoluta botten"	Trärester kvar, även en båtnit?
70	x462,57&-61 y920,54 z475,76	Grav XXV	Hake&hyska	Järn		1par	D	2	1,48	Uppknäppt, 4 cm mellan delarna	Vikt före konservering
71	x462,59 y920,58 z475,46	Grav XXV	Hake&hyska	Järn		1par	D	1	1,6	Knäppt	Vikt före konservering
102	x462,70 y920,44 z475,47	Grav XXV	Kniv	Järn/horn		1	D	1	52,98	Kniv med horn?-skaft	
254	x462,6 y920,5 z475,47	Grav XXV	Skelett	Ben	Tand+käkfragm.	24	D, F	>50	19,3	24 tänder + fragment	
258	x462,75 y921,15 z475,43	Grav XXV	Skelett	Ben		1	D	5	16,62	V. lårben	
76		Lösfynd	Eldstål	Järn		1	D	1	26,71	Möjligen fr grav XI 2004	Ur dumphög. Vikt före konservering.
77		Lösfynd	Spik	Järn		1	D	1	9,29		Ur dumphög
78	x458 y923	Lösfynd	Ten	Järn		1	D	1	7,09		Ytligt
99	x459,3 y914,1	Lösfynd	Föremål	Järn		1	D	1	175,78	Ko-"Ren"-skälla?	Ytfynd
135	Mellan WP 083 & 084	Lösfynd	Järnten	Järn		1	D	1	8,75	WP083:x442y960 WP084:x441y954	Ytfynd
168	x458 y907	Lösfynd	Spik	Järn		5	D, F	5	42,32		Ytfynd
201	x463,5 y911	Lösfynd	Spik	Järn		1	D	1	19,1		Ytfynd
202	x441 y954	Lösfynd	Hammare?	Järn		1	D	1	515,35		Ytfynd WP 084: x7376441y1525954
203	x441 y954	Lösfynd	Spik	Järn		2	D	2	28,31	Den ena oidentifierbar järnklump	Ytfynd WP 084: x7376441y1525954
204	x441 y954	Lösfynd	Tegel?	Lera?		1	F	1	11,92		Ytfynd WP 084: x7376441y1525954
206	x465 y912	Lösfynd	Spik	Järn		1	D	1	12,02		Ytfynd
207	x465 y920	Lösfynd	Spik	Järn		4	D	4	11,14		Ytfynd
208	x465 y920	Lösfynd	Föremål	Järn		1	D eller F	1	10,9	Nyckel?	Ytfynd
220	x463 y910	Lösfynd	Föremål	Järn		1	D	1	18,01	T-format beslag?	Ytfynd
229	x452 y925	Lösfynd	Skelett	Ben		1	D	1	41,21	Rörben	Ytfynd
230	x462,45 y922,35	Lösfynd	Ben	Ben			F	2	1,42	Obrända	Ytfynd
242	x448 y919,5	Lösfynd	Ben	Ben		1	D	1	13,74		Ytfynd
243	x462,2 y922,2	Lösfynd	Ben	Ben		1	F	2	15,67	Obrända	
255	x448 y929	Lösfynd	Ben	Ben		1	D	1	8,17		GPS-inmätt +/- 5 m
256	x450,3 y923,7	Lösfynd	Ben	Ben		1	D eller F	1	11,23		
267	x450,2 y923,7	Lösfynd	Ben	Ben		1	F	1	1,58		Ytfynd
268	x451,5 y925	Lösfynd	Skelett	Ben	Tand+underkäke	1	D	1	29,3	H. underkäke m. 3 tänder	Ytfynd
270	x450,5 y924,5	Lösfynd	Skelett	Ben	Tand+underkäke	1	D	1	29,42	V. underkäke m. 4 tänder	Ytfynd
276	x462,25 y922,7	Lösfynd	Ben	Ben			F	2	14,87	Rörben	Ytfynd
286	x444 y911	Lösfynd	Skelett	Ben		1	D	1	147,78	Lårben	
287	x454,5 y925	Lösfynd	Ben	Ben		1	D	1	84,67	Rörben	Vikt inkl. sand
289	x455,7 y931,7	Lösfynd	Ben	Ben		1	D	1	67,04	Rörben	Vikt inkl. sand
292	x449 y917,5	Lösfynd	Skelett	Ben		1	D	1	202,52	Lårben	Vikt inkl. sand
297	x440 y947	Lösfynd	Slagg	Sand/metall			F	14	1314,6		Ytfynd, WP 085: x7376440y1525947
298	x442 y960	Lösfynd	Pryltar	Järn		5	D eller F	5	1596,17		Ytfynd, WP 083: x7376442y1525960
304	Saknar koordinater	Lösfynd	Skelett	Ben	Hjassa + panna	1	F	6	60,89	Kranium i rasbrant	Inga koordinater. GPS?

ID	Koordinat	Kontext	Sakord	Material	Del	Antal	F Grad	Ant Frag	Vikt (g)	Anmärkning	Kommentar
305	Saknar koordinater	Lösfynd	Ben + Spik	Ben/Järn		7+1	F	7+1	33,8		Fyndpåse utan koordinater.
117	x462 y919	Lösfynd, "Vapenhus"	Ben	Ben			F	2	0,54		Ytligt, i A1b eller vapenhus
118	x462 y919	Lösfynd, "Vapenhus"	Spik	Järn		4	I, D, F	4	43,15		Ytligt, i A1b eller vapenhus, vissa eldpåverkade
106	x462 y918	Lösfynd, "Vapenhus"	Fönsterglas?	Glas		1	F	1	1,59	Grönt	Ytligt, eldpåverkat
111	x464 y918	Lösfynd, "Vapenhus"	Fönsterglas	Glas			F	3	3,62	Grönt	Ytligt, i A1b eller vapenhus.
112	x463 y919	Lösfynd, "Vapenhus"	Ben	Ben		1	F	1	0,37		Ytligt, i A1b eller vapenhus
46	x461 y920	Lösfynd, A1A	Spik	Järn		1	I	1	2,82		Ytligt
50	x461 y925	Lösfynd, A1A	Beslag	Järn		1	D	1	24,1		Ytligt, kraftig rost.
53	x459 y922	Lösfynd, A1A	Spik	Järn		7	I	7	45,9		Ytligt, en med trärester
61	x461 y924	Lösfynd, A1A	Spik	Järn		4	I, D	4	32,91		Ytligt, vissa eldpåverkade
64	x462 y925	Lösfynd, A1A	Föremål	Järn		1	D (?)	1	3,83	Odefinierat, mejselliknande	Ytligt
65	x462 y925	Lösfynd, A1A	Spik	Järn		1	I	1	10,96		Ytligt, eldpåverkad
66	x459 y921	Lösfynd, A1A	Spik	Järn		1	D	1	3,46		Gräns mellan Rn1 och Rn2
67	x459 y923	Lösfynd, A1A	Spik	Järn		1	I	1	5,41		Ytligt
68	x459 y920	Lösfynd, A1A	Spik	Järn		2	D	2	15,12		Ytligt, en böjd i rät vinkel
69	x459 y921	Lösfynd, A1A	Spik	Järn		1	I	1	3,47		Ytligt
93	x462 y922	Lösfynd, A1A	Spik	Järn		2	D	2	11,81		Ytligt
95	x460 y922	Lösfynd, A1A	Kniv	Järn	Spetsdel av blad	1	F	1	8,2		Ytligt
96	x460 y922	Lösfynd, A1A	Spik	Järn		4	D	4	33,31		Ytligt
97	x461 y922	Lösfynd, A1A	Spik	Järn		6	D	6	63,87		Ytligt
98	x461 y922	Lösfynd, A1A	Föremål	Järn		1	F	1	3,62	Mejsel? Plattjärn.	Ytligt, bränd
104	x462 y920	Lösfynd, A1A	Smälta	Glas		1	F	1	0,59		Ytligt
105	x460 y920	Lösfynd, A1A	Spik	Järn		1	D	1	2,24		Ytligt
109	x461 y921	Lösfynd, A1A	Spik	Järn		3	D	3	12,09		Ytligt
110	x462 y923	Lösfynd, A1A	Spik	Järn		2	D	2	16,79		Ytligt, trärester kvar på den ena
130	x462 y922	Lösfynd, A1A	Spik	Järn		1	D	1	4,75		"Lösfynd"
146	x462 y924	Lösfynd, A1A	Spik	Järn		4	I	4	41,79		Ytligt, eldpåverkad
236	x462 y925	Lösfynd, A1A	Ben	Ben		1	F	1	0,66		Bränt
123	x468 y920	Lösfynd, A1B	Ben	Ben		1	F	1	0,17		Ytligt, bränt
1	x470 y925	Lösfynd, A1B	Spik	Järn		1	I	1	14,55		Ytligt
2	x467 y925	Lösfynd, A1B	Fönsterglas?	Glas		1	F	1	2,28	Grönt	Smält, ytligt
3	x467 y925	Lösfynd, A1B	Ben	Ben		1	F	1	0,58		Bränt, ytligt
4	x467 y925	Lösfynd, A1B	Spik	Järn		2	I	2	22,34		Ytligt
5	x468 y924	Lösfynd, A1B	Fönsterglas	Glas			F	3	3,31	Grönt	Ytligt raseringslager
6	x465 y924	Lösfynd, A1B	Fönsterglas	Glas			F	2	4,39	Grönt	Ytligt
7	x465 y924	Lösfynd, A1B	Fönsterspröjs?	Bly		2	f	2	2,84		Smält, ytligt
8	x465 y924	Lösfynd, A1B	Spik	Järn		1	I	1	10,87		Ytligt
10	x466 y925	Lösfynd, A1B	Fönsterglas	Glas			F	13	10,59	Grönt	Ytligt
11	x466 y925	Lösfynd, A1B	Fönsterspröjs	Bly		1	F	1	4		Smält, ytligt
12	x466 y925	Lösfynd, A1B	Spik	Järn		5	I	5	62,23		Ytligt
14	x467 y924	Lösfynd, A1B	Fönsterglas	Glas			F	9	19,32	Grönt	Ytligt, vissa eldpåverkade
15	x467 y924	Lösfynd, A1B	Smälta	Glas		1	F	2	22,45		Ytligt, inslag av koppar
16	x467 y924	Lösfynd, A1B	Spik	Järn		1	I	1	12,29		Ytligt
20	x469 y924	Lösfynd, A1B	Fönsterglas	Glas		1	F	1	0,54	Grönt	Ytligt
21	x469 y924	Lösfynd, A1B	Ben	Ben		1	F	1	0,16		Ytligt, bränt
22	x469 y924	Lösfynd, A1B	Spik	Järn		3	I, D	3	24,11		Ytligt, eldpåverkad
23	x469 y924	Lösfynd, A1B	Kniv	Järn	Tånge, del av blad	1	D	1	10,12		Ytligt, eldpåverkad
26	x466 y923	Lösfynd, A1B	Fönsterglas	Glas		1	F	1	0,78	Grönt	Ytligt
27	x466 y923	Lösfynd, A1B	Spik	Järn		2	I, D	2	18,59		Ytligt, eldpåverkad
28	x466 y923	Lösfynd, A1B	Spik	Järn		5	I	5	64,41		Ytligt
29	x468 y924	Lösfynd, A1B	Fönsterglas	Glas			F	8	6,26	Grönt	Ytligt, vissa eldpåverkade
30	x468 y924	Lösfynd, A1B	Ben	Ben			F	5	4,53		Ytligt, brända
31	x468 y924	Lösfynd, A1B	Ben	Ben		1	F	1	0,21		Ytligt, bränt
32	x468 y924	Lösfynd, A1B	Spik	Järn		2	I	2	16,73		Ytligt, en eldpåverkad
33	x469 y922	Lösfynd, A1B	Fönsterglas	Glas		1	F	1	1,13	Grönt	Ytligt
34	x469 y922	Lösfynd, A1B	Ben	Ben			F	3	0,54		Ytligt, brända
35	x469 y923	Lösfynd, A1B	Spik	Järn		1	I	1	13,96		Ytligt, eldpåverkad
37	x468 y923	Lösfynd, A1B	Ben	Ben		1	F	1	1,03		Ytligt
38	x468 y923	Lösfynd, A1B	Smälta	Glas		1	F	1	6,9		Ytligt

ID	Koordinat	Kontext	Sakord	Material	Del	Antal	F Grad	Ant Frag	Vikt (g)	Anmärkning	Kommentar
39	x468 y923	Lösfynd, A1B	Ljushällare	Järn		1	I	1	25,49		Ytligt
40	x468 y923	Lösfynd, A1B	Spik	Järn		1	I	1	27,19		Ytligt, eldpåverkad
41	x470 y922	Lösfynd, A1B	Smälta	Glas		1	F	1	4,55		Ytligt
42	x470 y922	Lösfynd, A1B	Ben	Ben			F	2	0,33		Ytligt, brända
43	x470 y922	Lösfynd, A1B	Spik	Järn		1	I	1	7,92		Ytligt
44	x468 y922	Lösfynd, A1B	Ben	Ben			F	5	3,69		Ytligt, brända
45	x470 y921	Lösfynd, A1B	Ben	Ben			F	9	5,12		Ytrens/topp av brandlager, brända
47	x471 y923	Lösfynd, A1B	Ben	Ben		1	F	1	2,33		Ytligt, bränt
48	x471 y923	Lösfynd, A1B	Spik	Järn		1	F	1	2,28		Ytligt
49	x471 y923	Lösfynd, A1B	Fönsterglas	Glas		1	F	1	0,72	Grönt	Ytligt
74	x468 y917	Lösfynd, A1B	Hänge	Brons		1	I	1	2,99		Ytligt
75	x467 y920	Lösfynd, A1B	Föremål	Brons		1	F	1	3,74	Del av bronsring/sölja?	
81	x468 y925	Lösfynd, A1B	Smälta	Brons		1	F	1	4,02	Odefinierbart	Ytligt
82	x468 y925	Lösfynd, A1B	Fönsterglas	Glas			F	3	2,99	Grönt	Ytligt
83	x468 y925	Lösfynd, A1B	Ben	Ben			F	7	3,26		Ytligt, brända
85	x471 y925	Lösfynd, A1B	Fönsterglas	Glas		1	F	1	2,14	Grönt	Ytligt
86	x466 y920	Lösfynd, A1B	Spik	Järn		6	I, D, F	6	57,76		Ytligt, vissa eldpåverkade
91	x470 y924	Lösfynd, A1B	Föremål	Glas		1	F	1	1,66	Grönt, oidentifierbart	Ytligt, Y-värdets siffror omkastade?
92	x470 y924	Lösfynd, A1B	Spik	Järn		1	D	1	4,12		Ytligt, Y-värdets siffror omkastade?
94	x466 y921-922	Lösfynd, A1B	Spik	Järn		6	I, D	6	62,39		Ytligt, vissa eldpåverkade.
100	x464 y923	Lösfynd, A1B	Smälta	Glas		1	F	1	7,79		Ytligt
101	x464 y923	Lösfynd, A1B	Spik	Järn		6	D, F	6	70,73		Ytligt
103	x464 y920	Lösfynd, A1B	Fönsterglas	Glas		1	F	1	1,47		Ytligt
114	x469 y919	Lösfynd, A1B	Spik	Järn		1	I	1	14,05		Ytligt, eldpåverkad
124	x468 y920	Lösfynd, A1B	Spik	Järn		6	I, D	6	65,8		Ytligt, vissa eldpåverkade
125	x466 y920	Lösfynd, A1B	Spik	Järn		1	I	1	10,14		Ytligt, eldpåverkad
126	x466 y920	Lösfynd, A1B	Föremål	Järn		1	D eller F	1	9,7	Oidentifierbart, ej spik	Ytligt
127	x467 y918	Lösfynd, A1B	Spik	Järn		2	I	2	16,97		Ytligt, eldpåverkade
128	x467 y919	Lösfynd, A1B	Spik	Järn		2	I, D	2	24,65		Ytligt, en eldpåverkad
136	x464 y919	Lösfynd, A1B	Spik	Järn		5	D	5	45,07		Ytligt
138	x468 y920	Lösfynd, A1B	Ben	Ben			F	25	16,45		Ytligt, brända
139	x467 y925	Lösfynd, A1B	Ben	Ben			I, F	4	2,63	En intakt falang	Ytligt, brända
140	x465-466 y924	Lösfynd, A1B	Ben	Ben			F	4	2,7		Ytligt, brända
143	x464 y918	Lösfynd, A1B	Spik	Järn		3	I	3	31,17		Ytligt, eldpåverkade
144	x464 y918	Lösfynd, A1B	Ten	Järn		1	I	1	18,86		Ytligt, eldpåverkad
145	x469 y920	Lösfynd, A1B	Spik	Järn		6	I, D	6	81,99		Ytligt, vissa eldpåverkade
147	x468 y918	Lösfynd, A1B	Spik	Järn		3	I, D	3	24,04		Ytligt, vissa eldpåverkade
148	x465 y921	Lösfynd, A1B	Fönsterglas	Glas			F	2	1,28	Grönt	Ytligt
149	x465 y921	Lösfynd, A1B	Spik	Järn		6	D	6	66,46		Ytligt
150	x469 y919	Lösfynd, A1B	Spik	Järn		8	I, D	8	90,39		Ytligt, vissa eldpåverkade
151	x466 y925	Lösfynd, A1B	Spik	Järn		2	I, F	2	10,49		Ytligt, en eldpåverkad
152	x470 y917	Lösfynd, A1B	Spik	Järn		1	I	1	11,95		Ytligt, eldpåverkad
153	x466 y919	Lösfynd, A1B	Spik	Järn		3	I, D	3	31,94		Ytligt, vissa eldpåverkade
154	x466 y919	Lösfynd, A1B	Föremål	Järn		1	F	1	9,06	Oidentifierbart	Ytligt
156	x470 y919	Lösfynd, A1B	Spik	Järn		3	I	3	36,59		Ytligt, eldpåverkade
157	x470 y920	Lösfynd, A1B	Spik	Järn		8	I, D, F	8	69,89		Ytligt, vissa eldpåverkade
158	x468 y917	Lösfynd, A1B	Spik	Järn		7	I, D, F	7	46,76		Ytligt, en eldpåverkad
184	x466 y925	Lösfynd, A1B	Spik	Järn		1	F	1	5,12		Ytligt ("raseringslager"), i grop
185	x466 y925	Lösfynd, A1B	Fönsterglas	Glas			F	24	19,6	Grönt	Vissa eldpåverkade
213	x469 y925	Lösfynd, A1B	Spik	Järn		1	I	1	9,15		Ytligt, eldpåverkad
216	x459 y919	Lösfynd, A1B	Spik	Järn		1	D	1	9,34		Ytligt
217	x465 y918	Lösfynd, A1B	Ben	Ben			F	4	4,3		Ytligt
218	x465 y919	Lösfynd, A1B	Spik	Järn		3	D	3	15,92		Ytligt
222	x466 y924	Lösfynd, A1B	Ben	Ben		1	F	1	0,33		Ytligt
223	x466 y924	Lösfynd, A1B	Fönsterglas	Glas			F	5	5,67	Grönt	Ytligt
224	x466 y924	Lösfynd, A1B	Spik	Järn		5	D	5	77,18		Ytligt. En spik ovanligt lång (ca 15 cm)
225	x467 y920	Lösfynd, A1B	Spik	Järn		5	I, D	5	49,85		Ytligt, vissa eldpåverkade
226	x466 y919	Lösfynd, A1B	Spik	Järn		2	I, D	2	25,65		Ytligt, en eldpåverkad
137	x466,44 y924,10	Lösfynd, A1B?	Ben	Ben			F	3	5,55		

ID	Koordinat	Kontext	Sakord	Material	Del	Antal	F Grad	Ant Frag	Vikt (g)	Anmärkning	Kommentar
87	x464 y925	Lösfynd, Yta B	Gångjärn	Järn		1	D	1	7,27		Rensning
84	x461 y932	Lösfynd, Yta F?	Fönsterglas	Glas			F	2	2,63	Grönt	Lager 2 toppen, en eldpåverkad
269	x464 y931	Lösfynd, Yta G?	Ben	Ben			F	5	6,93		Lager 2
79	x473 y929	Lösfynd, Yta H	Ben	Ben		1	F	1	0,26		Lager 1, bränt
80	x473 y929	Lösfynd, Yta H	Fönsterglas	Glas			F	4	15,24	Grönt	Lager 1
88	x472 y929	Lösfynd, Yta H	Ben	Ben		1	F	1	0,84		Lager 1. brända
89	x472 y929	Lösfynd, Yta H	Smälta	Glas		2	F	2	1,26		Lager 1
90	x472 y929	Lösfynd, Yta H	Fönsterglas	Glas			F	4	11,18	Grönt	Lager 1, en eldpåverkad
62	x461 y932	Yta F	Fönsterglas	Glas			F	2	6,62	Grönt	Lager 2 toppen.
63	x461 y932	Yta F	Ben	Ben			F	2	0,09		Lager 2 toppen
Förklaring till fyndlista:											
F Grad - Fragmenteringsgrad (I - Intakt, K - Komplet, D - Defekt, F - Fragment)											
Ant Frag - Antal fragment											
> - så fragmenterat att det ej går att räkna											

Acc nr 2005: 241: 1-75

Silbojokk, Raä 368, Arjeplog sn & kommun, Lappland.

Arkeologisk undersökning 2005-06-07 - 06-23

Foton som ligger med i bilagan är markerade med **fet stil**.

Nr	Objekt	Kommentar	Från	Fotograf
1	Vy uppströms Silbojokk	UO ses till höger om Silbojokk (stegen står i husgrunden). Till vänster om jokken är hyttsidan.	Ö	SS
2	Vy mot hyttsidan	Taget från Kyrkudden	Ö	SS
3	Vy mot Silbojokks utflöde	Taget från UO	NV	SS
4	Vy över UO	Innan undersökning	NV	SS
5	Vy över hyttsidan	På bild ses Lars Backman & Olof Östlund	N	SS
6	Schakt från -83-84	Markeras av de rödvida käpparna	NNV	SS
7	Schakt från -83-84	Markeras av de rödvida käpparna	S	SS
8	Vy mot utgrävningsområdet	På bild ses Lars Backman & Olof Östlund	SÖ	SS
9	Vy mot N sidan om Silbojokk	På bild ses Lars Backman & Olof Östlund	VSV	SS
10	Vägbanken, hyttsidan	På bild ses Lars Backman & Åke Lundqvist	NV	SS
11	"Båthuset" hyttsidan		V	SS
12	Brofundament? hyttsidan		V	SS
13	Brofundament med stockar		V	SS
14	Brofundament, kyrkuddssidan		NÖ	SS
15	Brofundament, kyrkuddssidan+ hyttsidan		NÖ	SS
16	Översiktsbild, hyttsidan	Taget uppströms Silbojokk	VNV	SS
17	Översiktsbild UO	Innan undersökning	Ö	SS
18	Utgrävningsområdets N begränsning	Högsta dämmningsnivå syns där vegetationen tar vid	S	SS
19	Utgrävningsområdets N begränsning	Högsta dämmningsnivå syns där vegetationen tar vid	SÖ	SS
20	Ruta x 461 y 932	Innan rensning	Ö	OÖ
21	Ruta x 464 y 931	Innan rensning	Ö	OÖ
22	Ruta x 465 y 931	Fotat från stege. Torvlagret visar den gamla markytan	Ö	THB
23	"	Fotat från stege. Torvlagret visar den gamla markytan	Ö	THB
24	Ruta x 461 y 932	Fotat från stege. Torvlagret visar den gamla markytan	Ö	SS
25	Yta B	Innan rensning av igenfyllnad. På bild ses Tor-Henrik Buljo	Ö	ÅL
26	Golvnya anl. 1 innan rensning	S om grav IV och X (här tömd på igenfyllnad) syns i bildens övre högra del. Sökrutorna "yta C" från 2004 syns framskottade i bildens övre del vid syllstensraden.	Ö	OÖ
27	Provruta H x 472-473 y 929	Torvlagret visar den gamla markytan	Ö	SS
28	Yta B utvidgning mot N	Innan rensning	S	ÅL
29	Yta B reviderad utvidgning mot N	Innan rensning	S	ÅL
30	A1B x 465-467 y 924-925	Ytrensad	Ö	ÅL
31	A1B x 468-470 y 924-925	Ytrensad	Ö	ÅL
32	A1B x 470-472 y 924-925	Ytrensad	Ö	ÅL
33	A1B x 465-467 y 922-923	Ytrensad	Ö	ÅL
34	A1B x 467-468 y 922-923	Ytrensad	Ö	ÅL
35	A1B x 468-470 y 922-923	Ytrensad	Ö	ÅL
36	A1B x 468 y 920	Ytrensning. Tumstocken anger koordinaterna. På bilden ses Lars Backman & Susanne Sundberg	Ö	ÅL
37	A1B x 468 y 920	Ytrensning. Tumstocken anger koordinaterna	Ö	ÅL
38	Översikt A1B	Ytrensad	N	ÅL

Nr	Objekt	Kommentar	Från	Fotograf
39	N om yta B	Ytrensad	S	ÅL
40	N om yta B	Ytrensad	S	ÅL
41	Översikt A1A (och B)	Ytrensad. På bild ses Tor-Henrik Buljo & Lars Backman.	Ö	OÖ
42	Översikt A1A (och B)	Ytrensning. På bild ses Lars Backman, Susanne Sundberg, Åsa Lindgren & Tor-Henrik Buljo	S	OÖ
43	x 462 y 920-921	Ytrensad yta intill grav III och X (2004)	Ö	OÖ
44	Ö delen av A1 (A1A)	Orange- och rödbrun jord	S	OÖ
45	Grav XII	Brandlager	Ö	SS
46	Grav XII	Framrensad	Ö	SS
47	x 462 y 922-923 (Grav XV)	Benrester kring markfast block	S	OÖ
48	Grav XV x 462,5 y 923,5.	Kranierester	S	OÖ
49	Två gravar i x 461 y 924 och x 461 y 923 (Grav XVI och XVII)	Färgningar av lårben och skenben.	Ö	OÖ
50	Grav XIV främst i rutan x 461 y 921.	Färgningar av lårben, skenben och underarmsben.	Ö	OÖ
51	Grav XXII x 470 y 923	Endast kranium synligt	S	THB
52	Grav XXII x 470 y 923.	Endast kranium synligt	S	THB
53	Översikt rensad yta N om yta B.		S	ÅL
54	Färgning efter nedgrävning, X 469 y 918,5- 919 (Grav XX)		Ö	THB
55	Grav XIV	Framrensad för planritning. Se även bild nr 50.	Ö	OÖ
56	Grav XIV	Ytterligare framrensad. Se även bild nr 49	Ö	OÖ
57	Grav XIV	Närbild kranium och käke med 3 tänder	lodfoto	OÖ
58	Profil x 468,7 y 923,7		V	ÅL
59	Arbetsbild- Tor-Henrik Buljo gräver grav XX		SV	ÅL
60	Grav XX x 469 y 918,5- 919		S	THB
61	Grav XX x 469 y 918,5- 919		V	THB
62	Grav XXI x 467,8 y 920- 921		V	SS
63	Grav XXIII	Välbevarad kista	N	ÅL
64	"	"	N	ÅL
65	Grav XIII x 462 y 920-921		Ö	OÖ
66	Grav XVI och 17 x 461 y 924-925,1	Grav XVI är längst i N, d v s till höger i bild	Ö	SS
67	Grav XXIV	Kniv med hornskaft	lodfoto	OÖ
68	"	Kniv med hornskaft, närbild	lodfoto	OÖ
69	Grav XXV x 462 y 920- 921		N	OÖ
70	"		N	OÖ
71	Arbetsbild	Lars Backman och Tor-Henrik Buljo ritar	ÖSÖ	OÖ
72	Efter igenläggning	På bild ses Susanne Sundberg, Tor-Henrik Buljo, Olof Östlund & Lars Backman	N	ÅL
73	"		N	ÅL
74	"		S	ÅL
75	Dimma över Silbojokk		NV	ÅL

ÅL – Åsa Lindgren

THB – Tor-Henrik Buljo

OÖ – Olof Östlund

SS – Susanne Sundberg

Fig 1. Vy uppströms Silbojokk, fotograferad från Ö. Vänster om jokken i bild är hyttsidan som undersöktes år 1983-84. Till höger om jokken är UO. Stegen står i anläggning 1A.
© Nbm acc nr 2005:241:1

Fig 2. Vy över UO innan undersökning, fotograferad från NV. Stegen står i anläggning 1A.
© Nbm acc nr 2005:241:4

Fig 3. Översiktsbild UO innan undersökning, fotograferad från Ö.
© Nbm acc nr 2005:241:17

Fig 4. Provruta H X472 / Y929, fotograferad från Ö. Det svarta torvlagret visar den gamla märkytan. Ovan denna ligger eroderat material. © Nbm acc nr 2005:241:27

Fig 5. Anläggning 1A efter ytrensning, fotograferat från Ö. Höger i bild ses anläggningens N syllstensrad och i övre delen i mitten av bilden ses Yta C över en av stenraderna i kyrkans V del.
© Nbm acc nr 2005:241:31

Fig 6. Anläggning 1B X467-479 / Y924-925 efter ytrensning, fotograferat från Ö. Vid norrpilen ses den mörka linje som tolkas som A1Bs norra vägg och i bildens nederdel syns den Ö syllstensraden.
© Nbm acc nr 2005:241:31

Fig 7. Översiktsbild Anläggning 1B ytrensad, (i bakgrunden, bortom fiberduk är A1A) taget från N. I bildens nedre kant ses den mörka linje som tolkas som A1Bs norra vägg.
© Nbm acc nr 2005:241:38

Fig 8. Profil vid X468,7 / Y923,7 fotograferad från V. I profilen syns en äldre markyta (podsolprofil) med ett sotlager över och därpå är ett raseringslager. Vid tumstocken ses nedgrävningen för Grav XXIII.
© Nbm acc nr 2005:241:58

Fig 9. Grav XII framrensad, fotograferad från Ö. © Nbm acc nr 2005:241:46

Fig 10. Grav XVI och XVII syns som färgningar efter lårben och skenben.
Fotograferad från Ö.
© Nbm acc nr 2005:241:49

Fig 11. Grav XIV framrensad, fotograferad från Ö.
© Nbm acc nr 2005:241:56

Fig 12. Grav XX framrensad, fotograferad från V.
© Nbm acc nr 2005:241:61

Fig 13. Grav XXIII ligger djupare än övriga gravar. Skelettet är kraftigt förmultnat, men kistträet relativt bra bevarat. fotograferad från N.
© Nbm acc nr 2005:241:63

Fig 14. Grav XXV, fotograferad från N. Resterna av kistan ses som en mörkbrun linje omkring skelettet.
© Nbm acc nr 2005:241:69

Fig 15. Gravgåva i form av en kniv med hornskaft, i grav XXIV.
© Nbm acc nr 2005:241:68

ANALYS AV TAND- OCH SKELETTLÄMNINGAR FRÅN SILBOJOKK, ARJEPLOG SN.

Mjölktänder och permanenta anlag

Petra Molnar

Analys av tand- och skelettlämningar från utgrävningarna i juni 2005 vid Silbojokk, Arjeplog sn.

Petra Molnar

Bakgrund

På uppdrag av Norrbottens museum har kremerade och okremerade tand- och benlämningar analyserats från Silbojokk (Raä 368), Arjeplog sn. Analysen utfördes vid Osteoarkeologiska forskningslaboratoriet, Wallenberglaboratoriet, Stockholms universitet i november 2006.

Material

De analyserade ben- och tandlämningarna kommer från den arkeologiska utgrävning som genomfördes i Silbojokk juni 2005. Analysen innefattar tänder och/eller andra skelettlämningar från elva gravar, ett antal lösfynd samt kremerat skelettmaterial. Generellt är tand- och skelettmaterialet mycket skört och har behandlats med största försiktighet. I de flesta fall har endast fragment av långa rörben eller tänder bevarats. I ett par gravar finns även kraniedelar och i ett fåtal finns även andra skelettelement. I en grav (nr 12) har nästintill hela kraniet bevarats, och även andra skelettelement. Många av rörbensfragmenten som påträffats är lårben, pga att detta är det största och ett av de mest kompakta i kroppen (förutom tänder och kranium). Vissa rörben har inte kunnat identifieras osteologiskt, dock har observanta och noggranna arkeologer noterat vilket ben (element och sida) som grävts fram och därav har inte denna information gått till spillo, och antas givetvis som anatomisk bestämning.

Metoder

Samtliga tänder och kraniefragment har analyserats makroskopiskt, i vissa fall även mikroskopiskt. Tandernas morfologi har studerats med hänsyn till bevaring, mineralisering, slitage och anomalier. Övriga patologiska eller anmärkningsvärda skelettförändringar noterades.

Könsbedömning

På grund av att postkraniala (ben som inte är kranium) delar i stort sett saknas, har gängse antropologiska metoder för könsbedömning endast använts i begränsad utsträckning. Dessa metoder stödjer sig på sekundära könskaraktärer i skelettet och är i huvudsak morfologiska. Där det har varit möjligt har metoder enligt Buikstra och Ubelaker (1994) använts. Metriska metoder används även de postkranialt, men i förekommande fall främst på lårbenets och överarmens ledhuvud. I detta fall har inga ledändar påträffats och istället har tänderna i de fall det varit möjligt mätts för att försöka utföra en metrisk könsbedömning som helt baseras på storlek. Här kan det vara av vikt att nämna att denna typ av analyser bör behandlas kritiskt, och med försiktighet, då det naturligtvis kan finnas både kvinnor med stora tänder likväl som män med små i materialet.

Mätningarna utfördes med hjälp av ett digitalt skjutmått av märket Mitutoyo. Två mått användes på varje tand, det första från sida till sida (mesialt/distalt= MD). Det andra måttet togs från ytan närmast kinden på främre och bakre kindtänder och ytan närmast läppen på framtänder och hörntänder samt ytan som vätter mot tungan (buccal-labial eller lingual-labial BL el LL). På grund av det begränsade antalet tänder i materialet från 2005 har sammanslagningar gjorts av höger och vänster sida för samma tandtyp.

Mått från tre tänder valdes ut: hörntanden i överkäken (C, eller canin), första bakre kindtanden i underkäken (M1, eller förstamolar) samt andra bakre kindtanden i underkäken (M2, eller andramolar), detta på grund av att de var flest förekommande i materialet. Från 2005 års grävning var sex caniner, sex förstamolarer och åtta andramolarer mätbara. Måtten sattes sedan in i ett punktdiagram (figurerna 1-3) där varje markering representerar en tand, i vissa fall alltså två tänder från en individ. För helhetsperspektivets skull har även data från tidigare (2004) utgrävt material från Silbojokk inkorporerats (se fullständig rapport Molnar 2005).

Åldersbedömning

För åldersbedömningar av tänder användes tändernas frambrytning och mineralisering, d v s bildande med hjälp av Ubelaker (1978). För de vuxna individerna användes dels kraniesömmarnas (suturer) samman växning, dock i ett mycket vid benämning, dvs där de var helt öppna, bedömdes personen som ung (Buikstra och Ubelaker 1994). Åldersbedömning utfördes även i viss mån med hjälp av tandslitageschema utarbetat av Brothwell (1969). Båda dessa metoder är dock omdiskuterade och de anses inte höra till de allra mest tillförlitliga. Detta beror på att graden av suturernas sammanväxning kan variera stort, liksom tandslitaget som i hög grad påverkas av individens leverne, dvs tex diet, hälsa och aktiviteter.

Resultat

Nedan följer en beskrivning av de enskilda gravarna.

Numrerade gravar

Grav XII.

I graven påträffades rester av samtliga långa rörben, skulderblad och ett nästintill komplett kranium av en man. Lårben och skenben visar spår av eldpåverkan (ej kremation), där benelementen har spruckit före, alternativt i samband med förbränning. Varken armben, skulderblad eller kranium visar några liknande spår. Troligt är att det rör sig om eldpåverkan pga en brand eller liknande. Tandslitaget visar på en äldre individ, medan kraniesuturer i stort sett fortfarande är öppna. Även en hög grad av parodontit indikerar högre ålder. Tandslitaget är snett vid första bakre kindtanden, med ett snett slitage som följd. Tyvärr saknas underkäken, vilket gör att antagonisterna inte kan studeras. Exostosbildning (benutskott) vid yttre örongången, kan tyda på en infektion, möjligen öroninflammation. Tandstorleken på hörntänderna är mellanstor.

Grav XIII.

Rester av lårben och överarm.

Grav XIV.

Rester av lårben och tänder

Grav XV.

Rester av lårben och tänder. Tandmått från de andra bakre kindtänderna ger höga värden, dvs indikerar manligt kön (fig. 3).

Grav XVII.

Rester av överarm och lårben.

Grav XX.

Rester av samtliga långa rörben och tänder.

Grav XXI.

Rester av lårben, överarmsben och ej identifierade långa rörben.

Grav XXII.

Rester av kraniet, klippbenen (området kring örongången).

Grav XXIII.

Rester av kranium, underkäke, tänder, lårben, överarmsben och revben. Hörntänder och främre kindtänder har böjd rot liksom en annan individ (M3) som är ett lösfynd: F: 268 och 270. Hörntänderna har också ett snett slitage, och har troligtvis suttit snett i käken, böjningen på roten har gjort att tanden suttit snett och slitits snett. Detta har bidragit till ett särpräglat utseende. Orsaken är troligtvis genetisk, eftersom det sneda slitaget är bilateralt, dvs återfinns på både höger och vänster sida i käken. Hade det varit pga av någon aktivitet, som tex märken efter en kritpipa (vilket det i viss mån påminner om), så är det inte troligt att exakt samma tand utsätts på båda sidor. Tyvärr saknas intilliggande tand (framtänder) och motstående tand i överkäken. Benen är relativt små och smäckra, liksom vårtuskottet på tinningbenet vilket är ett kvinnligt drag. Tänderna är måttligt slitna och ger en åldersbedömning på ca 25-35 år. Tandmåttan visar relativt låga värden, vilket även det indikerar kvinnligt kön (fig. 1-3).

Grav XXIV.

Endast två tandanlag, ej slitna. Troligtvis ca 4-8 år.

Grav XXV.

Rester av långa rörben, kranium och tänder. Tandmåttan indikerar att det rör sig om en manlig individ (fig. 1 och 3). De bakre kindtänderna hos individen i grav 25 (F:254) uppvisar en avvikande morfologi, i underkäken liknar den andra bakre kindtanden mer en första bakre kindtand. Detta försvårar identifieringen av tandtyp, vilket ytterligare kompliceras av att inget egentligt slitage förekommer. Eftersom dessa tänder byter fram med ca 6 års mellanrum, är det vanligt att se en skillnad i slitage mellan sexårstanden, tolvårstanden och visdomstanden, men denna skillnad fanns inte i dessa tänder. Det finns liknande mönster hos en annan individ (Lösfynd F: 268 och F: 270) på gravplatsen, en möjlig förklaring skulle kunna vara att det finns ett släktskap mellan personerna. Det ringa tandslitaget tyder på en ung individ ca 17-25 år.

LÖSFYND

Lösfynd: Benelement som påträffats utanför gravkontexter är lårben, överarmsben, nyckelben, skulderblad, revben, höftben och pannben. Samtliga individer har bedömts som fullvuxna. Pannbenet uppvisar manliga karaktärer. Höftbenet har karaktärer som pekar på att det rör sig om en äldre individ. Påpekas bör dock att det i många fall rör sig om små och kraftigt eroderade benfragment.

Två fynd (268 och 270) (höger respektive vänster del av underkäke) bedöms komma från samma individ.

F. 268

Höger underkäke med tre molarer från en vuxen individ, som uppvisar det atypiska utseendet på särskilt M2, som ser mer ut som M1. Dessa drag liknar de som finns hos individen i grav XXV, F: 254.

F: 270. Andra hälften (vänster underkäke) av underkäken i F: 268. Inget slitage finns på någon av de bakre kindtänderna, inte ens sex-årstanden. Visdomstanden har böjd rot liksom hos individen i grav XXIII. Även här finns det atypiska utseendet på alla de tre bakre kindtänderna. Formen på käken och tandmått indikerar kvinnligt kön (figurer 2 och 3).

ÖVRIGT MATERIAL: KREMERADE BEN

Det analyserade kremerade materialet kommer från A1B, yta F, yta H samt "Vapenhus" och är mycket starkt brända. Benen är gulvita eller gråvita till färgen och har således bränts under mycket hög temperatur (troligtvis runt 800 grader Celsius, Holck 1986:144). Materialet består av ben från en troligtvis relativt ung (på grund av öppna kraniesuturer) och mycket finlemmad person (identifierade ben kommer från A1B och yta H). Flera ben från fot och ankel som påträffats är mycket smäckra, dock inte markant små till storleken, varför könsbedömning utifrån storlek (i avsaknad av andra sekundära könskaraktärer) inte utförs.

Figurer

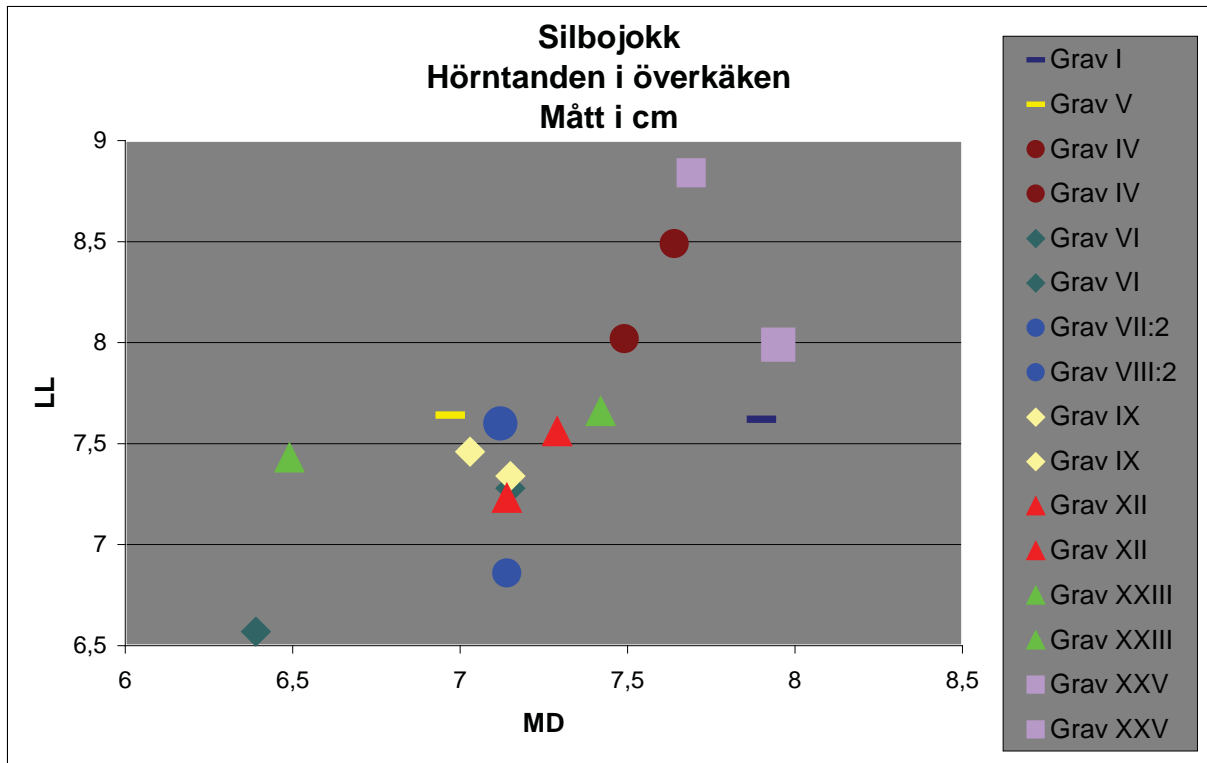

Fig. 1.

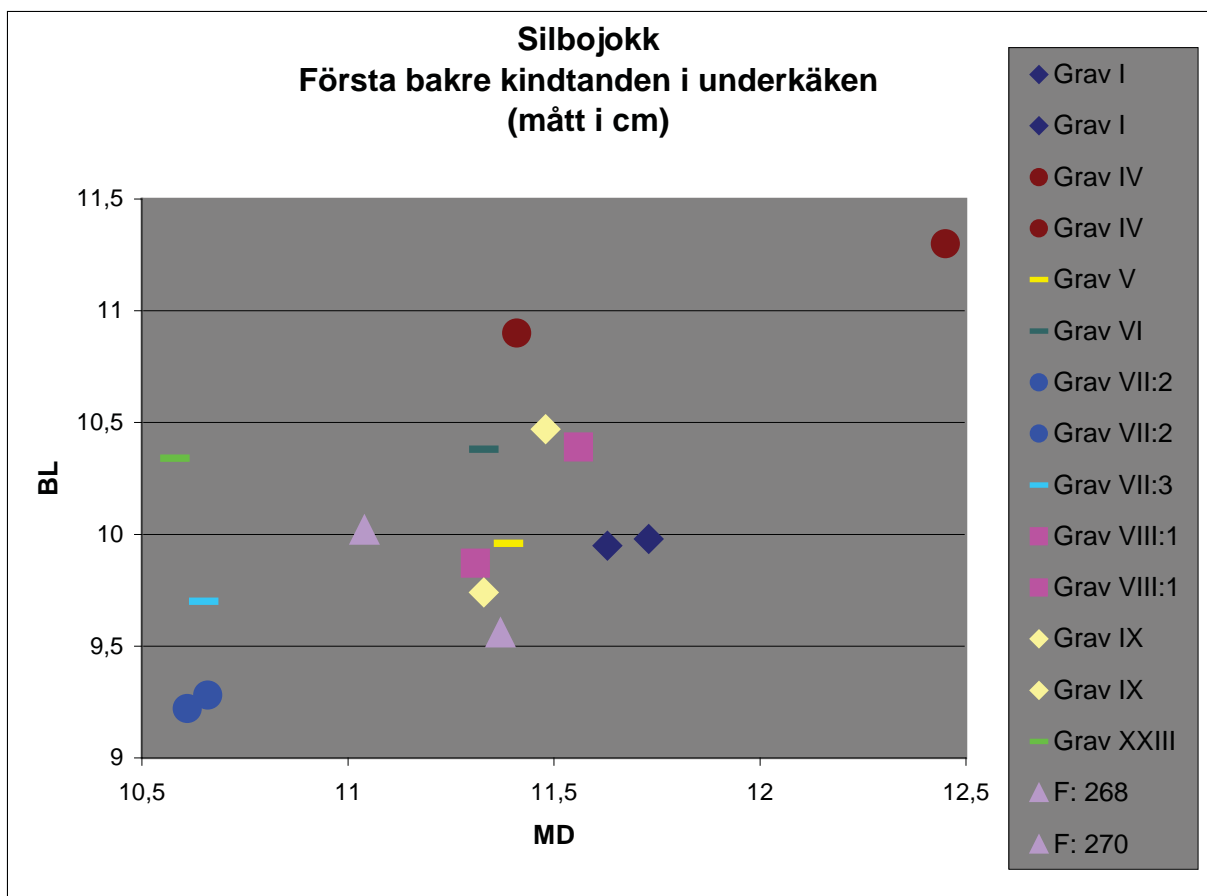

Fig. 2.

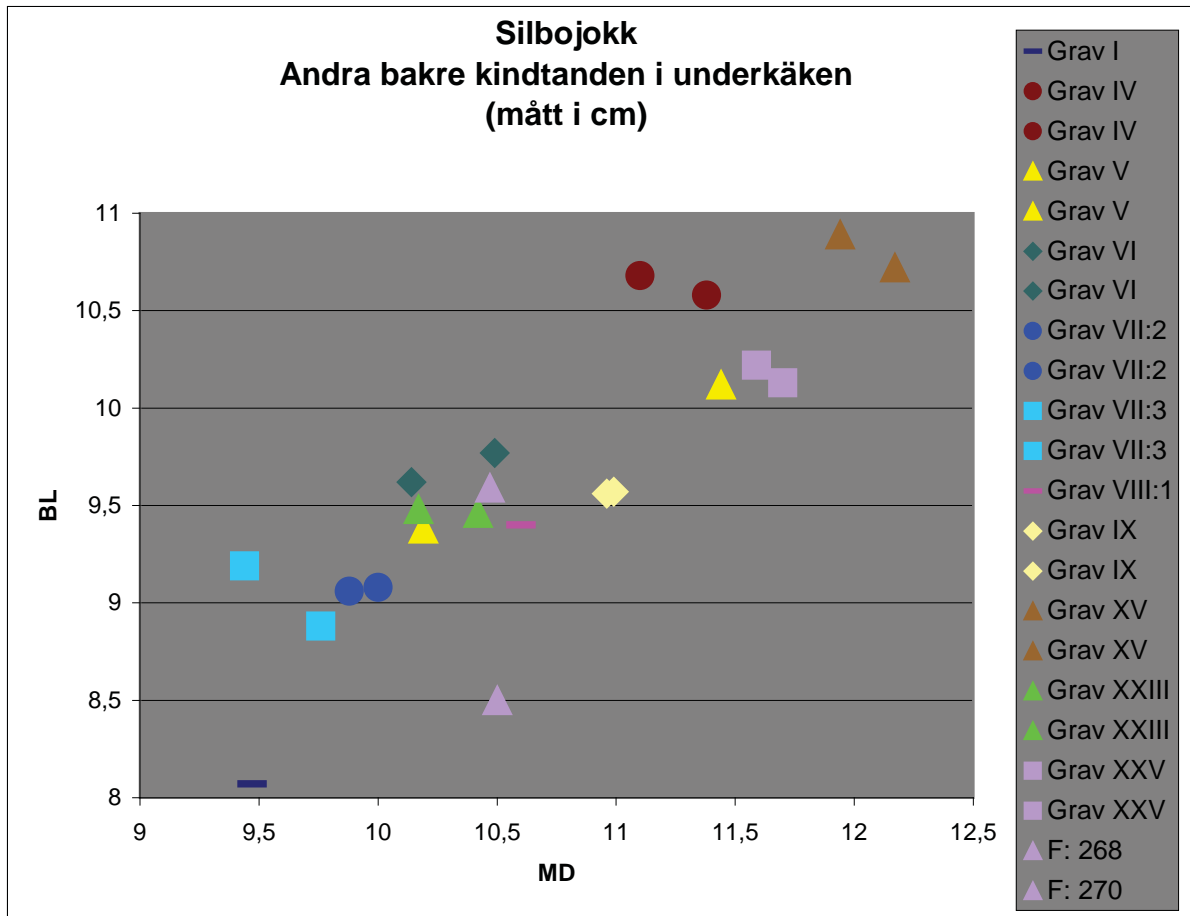

Fig. 3

REFERENSER

Brothwell, D. 1981. Digging up bones. Third Edition. Oxford University Press: Oxford

Buikstra, J. E. och Ubelaker D. H. 1994. Standards for data collection from human skeletal remains. Arkansas Archaeological Survey Research Series. Fayetteville. No. 44.

Hillson, S. 1986. Teeth. Cambridge

Holck, P. 1986. Cremated bones. A medical-anthropological study of archaeological material in cremation burials. Antropologiske skrifter. Oslo

Analys av tand- och skelettlämningar från Silbojokk, Arjeplog sn.

Ubelaker, D. H. 1978. *Human skeletal remains. Excavation, analysis, interpretation.* Chicago, Aldine.

Silbojokk – kring den kyrkliga verksamheten

Kenneth Awebro

Preliminär rapport över arkivgenomgång, maj 2005

Rapport Maj 2005

Kenneth Awebro

Silbojokk – kring den kyrkliga verksamheten

Inledning och bakgrund

Föreliggande Rapport baserar sig på ett uppdrag som har sin grund i den kommande undersökningen av den gamla hyttplatsen i Silbojokk som Norrbottens museum planerar att genomföra våren och sommaren 2005. Inriktningen är kyrkan och kyrkogården. Det övergripande syftet med denna Rapport har varit att erhålla så många historiska fakta som det är möjligt för att därigenom underlätta och fördjupa tolkningen av vad som förevarit på platsen – i ett arkeologiskt och historiskt perspektiv. Detta syfte har naturligtvis satt sin prägel på Rapportens utformning och det ibland något katalogartade framställningssättet.

Material har identifierats i flera statliga arkiv – Riksarkivet i Stockholm och Landsarkivet i Härnösand. Främst är det Bergskollegii arkiv, Direktionen för Lappmarkens Ecklesiastikverk, Skrivelser till Kungl Maj:t och några andra arkiv som har lämnat värdefulla bidrag till denna Rapport. När det gäller Landsarkivet i Härnösand har material lokaliserats i Silbojokks fragmentariska kyrkoarkiv, Arjeplogs kyrkoarkiv och Domkapitlets i Härnösand arkiv. Materialet har analyserats fortlöpande. Arbetet har bedrivits under tio arbetsdagar under april och maj månader 2005. Till största delen har arkivforskningarna genomförts på Riksarkivet, men relevant material på Landsarkivet i Härnösand lokaliserades under tre dagar i april.

Värdefullt i sammanhanget har naturligtvis följande publikation varit: Kenneth Awebro; Kyrklig verksamhet i Silbojokk. *Studia Laplandica* 5. Endast i undantagsfall – för att klargöra olika sammanhang - har uppgifter från publikationen använts i denna Rapport.

De kyrkliga inventarierna

Det är naturligtvis fullt möjligt att en del av de kyrkliga inventarierna som ursprungligen tillhörde Nasafjälls kyrka kom att överföras till Silbojokks kyrka. Där fanns enligt inventarierna i början av 1650-talet en förgylld kalk och en patén. Bergmästaren Isak Tiock hade skänkt ett ärmekläde av rött silke att förvara över kalken. Det som fansn i kyrkan på Nasafjäll fördes säkerligen till Norge 1659, men det är naturligtvis också möjligt att de gruvarbetare som såg fienden närma sig tog med något av de föremål som fanns i den enkla kyrkbyggnaden.

När det gäller kyrkan i Silbojokk bad bergmästaren 1644 om att få köpa en kyrkklocka om 6-7 lispunds vikt till kyrkan och till detta fick han också tillstånd. År 1647 sägs uttryckligen att kyrkorna i Piteå lappmark är uppbyggda och att det hålles gudstjänst i dem. Antagligen är det i samband med invigningen som bruksförvaltaren Egidius Otto och hans hustru Ingeborg skänker ett ärmekläde för kalken, sömmad av silke och med åtskilliga färger. Året därpå ger bergmästaren Isak Tiock med hustru Brita en lärftsdruk för att användas på pallen framför altaret. Arrendatorn och befallningsmannen Olof Jonsson gav 1650 en mässhake av röd

damast, korset var gjord av god tulbin och det fanns fransar omkring mässhaken och korset. Penninggåvor förekom också. Jacob Grubb och Isak Tiock skänkte samma år en halv riksdaler vardera. Det förefaller nästan som om en del av de ibland inte alltid så gentemot varandra så vänligt inställda personerna tävlade att ge gåvor till den nya kyrkan. Samma år – alltså 1650 gav Egidius Otto och han hustru en duk av lärft med knytning till altaret. Dessutom hade Otto tidigare skänkt ett grått tjockt altarkläde, förutom en målad tavla som placerades ovanför altaret och ett timglas.

I Silbojokk fanns 1651 en förgylld kalk och en patén, ett kalkkläde sytt av svart silke, en 1,5 aln långt tygstycke av rött piuktyg framför altaret. Dessutom fanns det en tennflaska som rymde en halv kanna och en järnljusstake med två pipor.

Därefter tillkommer 1651 ett mässingsbäcken till dopfunten och en Uppsalapsalmbok. År 1652 köptes en ask för oblaterna.

Altarkappa införskaffades 1654 – nämligen i rött kläde och ett handkläde till fönstret. Tydligen också någon form av gardiner av rött kläde. Abraham Burelius skänkte en silversked.

Det troliga är att ovanstående kyrkliga inventarier bortfördes till Norge efter norrmännens överfall på Silbojokk 1659, men det enda som sägs är att de kyrkliga föremålen uttogs ur kyrkan innan den stacks i brand.

År 1665 finns en utgift noterad, som rör kalkens förbättring och "igenbyggande". Ett oblatjärn gjordes 1683 av Jöns Andersson i Rognäs. Ett timglas inköptes 1687 av Mårten Noraeus. År 1690 köptes ett altarkläde av tryckt bomullslärft och möjligen 1692 förfärdigade Johan Sterner en kyrkflaska av tenn.

Den nybyggda kyrkan fick 1692 två ljuskronor med järnarmar och med en stam (bolt) av svarvat trä och uppför strängen fanns svarvade knoppar, Dessutom tillkom 24 ljuspipor för att förbättra ljuset i kyrkan och sex alnar slessing till altaret. En kista med ordentliga beslag och tre lås tillkom också vid denna tid.

Silbojokks kyrka försågs med ytterligare prydnader de kommande åren. År 1693 köptes en ljusstake av malm med tre pipor till altaret; 1694 köptes slessing till en mässark för (och?) galoner på mässhaken. År 1695 köpte kyrkoherde Noraeus av borgmästaren Johan Johansson i Arjeplog en förgylld oblatask om 18,75 lod – den kostade 15 dr. Av samme person köptes året därpå 1,5 aln rött kläde till altaret. Samuel Olsson Klumb köpte för kyrkans räkning år 1696 i Stockholm fyra alnar blå taft.

År 1697 köptes vita spetsar till altarkappan och året därpå inhandlades en likbår av Esbjörn och klockaren. Dessutom köptes ett litet skåp av Nils Lestander där kalken och oblatasken skulle förvaras. Det fanns beslag på skåpet och ett lås och en nyckel. Då köptes också en funt av svarvat trä för dopvattnet.

Då Per Noraeus tillträdde som kyrkoherde över Silbojokks församling upprättades ett inventarium den 29 januari 1698 och de inventarier som omnämns ovan kan där återfinnas. Då fanns en förgylld kalk med patén och klädet därpå var sydd med rött silke, en förgylld oblatask som vägde 18,75 lod, ett rött kläde på altaret om 1,5 aln, en brudpäll av blått taft ett cortum (?) på altaret, det fanns en tennskål för dopvattnet, en tennflaska som rymde en kanna, en mässhake av röd tubin och ett handkläde som Noraeus gett, en mässark av slessing, en ljusstake av malm med tre pipor, en kista med tre lås, ett bårkläde om fyra alnar som Per Noraeus gett som gåva och som minne efter hans far, en järngryta för att använda när man tjärade kyrkan, en takvask av hampa, en järnstör, en kyrkordning och en gammal handbok av äldre slag och ett exemplar av den nyare, ett timglas och en klocka.

Även de följande året införskaffades en del föremål; nämligen 1699 köptes av borgmästaren en altarkanna av tenn, men sedan är nyinköpen och förbättringarna få. Nu repareras i stället en del föremål.

År 1698 års inventarielistas riktighet - intygade även Rangius när kan kom till Silbojokk 1709.

År 1720 befanns inventarielistan från 1698 i huvudsak riktig. Antecknas kan möjligen att tennflaskan var på ett stop - eller också var det en annan tennflaska. Kyrkkistan hade 1720 endast två lås. En kagge införskaffades till kyrkan 1720 eller 1721 - naturligtvis för nattvardsvinet. År 1723 - köpte till kyrkans förnödenhet en stycken yxa.

År 1731 inköpt två ark skrivpapper. År 1730 eller 1732 fick guldsmeden Eric Fahlman betalt för att han lagat kalken och patéén. Den anges som förtennad. Nu skaffades också ett fodral med lås och gångjärn, antagligen för att i den förvara nattvardskärnen. Året därpå lagades kyrkokistans gångjärn och lock. År 1731 inbands två böcker och följande år inhandlades två handdukar. År 1734 var det dags för att laga en nyckel till kistan. Den gamla kistan reparerades 1743 och då gjordes avdelningar i kistan för att åtskilja de olika myntslagen - och låset lagades. År 1745 var det dags för en ny likbår.

År 1747 brann kyrkan. Därefter hade man en provisorisk gudstjänstlokal. Det är oklart hur mycket av de kyrkliga inventarierna som förstördes när kyrkan brann, men av en uppgift i ett visitationsprotokoll 1750 förefaller det som det i alla fall rörde sig om en del av inventarierna.

Anmärkas kan att den årliga förbrukningen av nattvardsvin under förra hälften av 1700-talet oftast uppgick till mellan fem och nio kannor fransk vin. År 1745 förekommer Malagavin för första gången i räkenskaperna. Mängden anges 1751 till 12 kannor franskt vin och två kannor Malagavin - vilket tyder på att församlingen nu har ökat och antalet nattvardsgäster likaså. Vid denna tid anges antalet hushåll i församlingen till omkring 120 stycken. Till detta kom inköp av vitt mjöl till oblatbaket och där varierade mängden i de flesta fall till mellan två och sex marker.

Antalet som tog nattvarden kan i viss utsträckning beräknas för ett antal år. I räkenskaperna förekommer dukpenningar - penninggåvor som enligt bestämmelserna före år 1681 lades på altarduken vid nattvardsgång. En särskild sedvana hade också utvecklats i Silbojokk enligt en uppgift från 1761. De av församlingsborna som var husbönder och matmödrar lämnade i stället efter nattvardsgången en rentunga eller ett gråverk i stället för dukpengar. Detta gillades dock inte av de fattigaste. I räkenskaperna finns både dukpengar och naturagåvorna. Några försiktiga nedslag spridda år - baserade enbart på rentungor ger följande antal hushåll/nattvardsgäster som var samer under ett antal år; år 1719: 9 stycken, år 1720: 16 stycken, år 1725: 40 stycken, år 1727: 78 stycken, år 1728: 70 stycken, år 1729: 90 stycken, år 1730: 52 stycken, år 1732: 64 stycken, år 1736: 100 stycken, år 1736: 32 stycken, år 1740: 40 stycken, år 1741: 40 stycken, år 1746: 84 stycken, år 1751: 77 stycken och år 1754: 64 stycken. Till detta kommer alltså de som erlade dukpenningar och vars antal nu inte kan uppskattas. En bevarad längd från 1719 bestyrker att ovanstående siffra för det året bör vara riktig. År 1719 antecknades att det fanns följande skriftfolk i Silbojokk - antagligen avses här personer i hushållet: Erik Persson 3, Lars Semi 3, hustru Lin 1, Stallanti 2, Per Larssons piga 1 och Blå Elina 1. Detta överensstämmer väl med ovanstående siffra för 1719 - antagligen kunde inte Per Larssons piga och Blå Elina skänka prästen någon rentunga.

Det förefaller inte som om något av inventarierna flyttades från Silbojokk till det nya kapellbygget vid Lövmokk; i visitationsprotokollet 1776 står nämligen uttryckligen "allting i gamla kapellet är så bofälligt och uselt att därav inget kan nyttjas i det nya".

Kyrkan och dess skiftande öden

År 1640 beslöts att Silbojokk skulle bli egen församling och därigenom naturligtvis också förses med en kyrka så snart detta blev möjligt. Kyrkan skulle också enligt uppgift från 1657 förses med en kyrkogård. Denna första kyrka kom att uppbrännas av norrmännen 1659. Innan dess hade dock den norske befälhavaren Preben von Ahnen låtit taga kyrkklockan, mässkläderna, altarkläderna ”och de andra mobilierna utur kyrkan ... ty inom några timmar skulle allt stå i ljusan låga”.

Det är lite oklart om var gudstjänsterna förrättades de följande åren efter det att den första kyrkan hade förstörts 1659. Det talas dock om en ”kyrka” i Silbojokk de följande åren. Någon form av provisorisk gudstjänstlokal måste därför ha funnits och i en skrivelse från 1690 säger också landshövding Strijk att sedan förstörelsen 1690 hade gudstjänsterna hållits i ”en stor sal som av fienden obränd av brukshuset kvarlämnades”.

År 1664 fanns mer utarbetade planer på en ny kyrka i Silbojokk av Otto och Sundell, eftersom planer på ett upptagande av bruksrörelsen fanns. Tanken var då att kyrkan skulle uppföras ”på det rum och ställe, där den förrige stått haver” – motiveringen var att det borde ske för samernas skull ”emedan där sammastädes många döda ligger begravna”. Rimligtvis låg inte den provisoriska kyrksalen i närheten av kyrkogården.

Fönster till kyrkan skaffades 1678. År 1680 byggdes en inhägnad – en gårdsgård - omkring kyrkan. Jöns Andersson i Porsnäs fick 1683 betalt för arbete vid Silbojokks kyrka. År 1687 köptes fönster till kyrkan, nämligen ett par stora fönster och två par mindre.

Läns- och sexmän och hela Silbojokks församling skrev till Konungen 1690 – genom landshövdingen i Umeå. De sade att de danska berövat kyrkan ”all heligt tyg” och nu var de sedan 30 år utan kyrka. Eftersom församlingen ökat i storlek var kyrksalen nu för liten – församlingen bestod av 80 skattlappar. Vid sammankomsterna var där en olidlig trängsel och många fick stå utanför och lyssna vid fönstren. Nu önskade de en ny kyrka. I skrivelsen från 1690 ges en antydning om var den första kyrkan stod och var den andra planerades, ” ... att vår kyrkogård hädanefter icke må öde stå som här till, till den ändan haver vi ock begynt att hugga timmer, bräder och annat virke som därtill fordras och skall det till vintern på kyrkogården framföra”. Detta visar att man avsåg att uppföra den nya kyrkobyggnaden där den förra kyrkan hade stått.

Arbetskraften rekryterades från kustområdet och arbetet med timringen skedde 1691 och avslutades i juli månad. Här återfinns som arbetare Jöns Andersson i Rognäs, Nils Andersson i Svensbyn, Lars Nilsson och Nils Olofsson i Blåsmark och Anders Persson i Lillpite.

Till kyrkbygget bidrog församlingens samer men pengar. Semisjaurs by bestod av 35 hushåll och uttaxerades på totalt 122 dr kmt. Norrvästerbyn bestod också av 35 hushåll och uttaxerades för en lika stor summa. Södervästerbyn var mindre och bestod av 20 hushåll och fick betala drygt 100 dr kmt. Detta ger en ungefärlig uppfattning om församlingens storlek vid denna tid – alltså omkring 90 hushåll. Till detta kommer naturligtvis ett antal personer som inte ingick i ett hushåll, men de bör inte ha varit särskilt många.

Samerna i Silbojokks församling gav också pengar till det nya kyrkobygget – hur pass frivilligt är svårt att säga. Summorna varierar betydligt mellan de olika personerna och kan möjligen avspegla intresse och övertygelse om det goda med ändamålet, men också naturligtvis den enskilda personens rikedom. Det är väl också troligt att äldre personer inte alltid ingick i denna uttaxering, liksom yngre söner i ett hushåll och kanske också drängar.

Semisjaur:

Anders Olofsson 12, Anders Pålssom Tärner 3, Anders Pålsson Kiärock 6, Anders Siulsson Warg 3, Anders Danielssons änka 1.16, Amund Joensson Kaback 3, Anders Pålsson Senack 3.24, Anders Biörk smeden 1.16, Anders Amundsson 1.16, Anders Jacobsson 3, Amund Pålsson 3.24, Clemet Clemetsson 1.16, Erik Pehrsson 3.24, Hans Andersson 6, Joen Mårtsson 3.24, Joen Andersson Tyia 1.16, Jacob Andersson 6, Lars Siulsson 4.8, Lars Olofsson 1.16, Lars Tomasson 1.12, Lars Danielsson 3, Mårten Mårtsson 3, Martin Hansson 3, Gamle Måns Andersson Sanack 3, Unge Måns Andersson 3, Daniel Hansson 1.16, Nils Andersson 3.24, Nils Ifvarsson 3, Olof Amundsson 5.20, Pål Månsson 9, Pål Andersson Grååt 4.16, Pehr Pålsson 1.16, Pål Larsson 1.16 och Pehr Jacobsson 1.16.

Norrvästerbyn: Anders Olsson, Unge Anders Olofsson 3, Unge Anund Andersson 6, Unge Anders Jacobsson 3, Gamle Anders Jacobsson 4.16, Anders Nilsson Cobmer 3, Anders Pålsson 2, Anders Anundsson 3, Erik Pehrsson 3, Jacob Andersson 3, Joen Larsson 1.16, Joen Jacobsson 3.24, Lars Larsson 6.23, Lars Nilsson 4.16, Mårten Pehrsson 3, Mårten Amundsson Måås 1.16, Nils Persson änka 4.16, Olof Andersson 3, Olof Olofsson Partijk 4.16, Olof Larsson 3.24, Olof Gottormsson 3.24, Olof Paggesson 3, Pehr Larsson 3, Pehr Larsson 3, Pål Pehrsson 3, Pål Olofsson Nebb 3, Pål Tärner 3.24, Unge Pål Amundsson 1.16, Pehr Joensson 3, Pagg Iddesson 4.16, Gottorm Olofssons änka 1.16, Pål Joensson 3, Anund Torssons änka 1.16, Pål Amundsson Skakare 3 och Joen Olofssons änka 1.16.

Sörvästerbyn: Anders Månssons änka 4.16, Anders Anti 3, Anders Eriksson 6, Enar Joensson 9, Erik Eskilsson 9, Enar Pehrsson 3, Lars Andersson Rijke 9, Unge Lars Andersson 4.16, Lars Pehrsson 7.16, Mårten Månsson 9, Martin Andersson 9, Måns Bengtsson 1.16, Niels Siulsson 2.8, Pehr Tohrsson 9, Pehr Siulsson 3.18, Pål Siulsson 3, Siuhl Pehrsson 9, Siuhl Siuhlsson 9, Siuhl Joensson Kabback 3 och Joen Anderssons änka 3.

Alla ovanstående siffror avser dr kmt och ören. Namnen är här – för ovanlighets skulde – tydligt skrivna. Härnösands stift tillsköt 220 dr av kollektmedel 1693 för kyrkobygget.

Till detta kom ett krav på samerna att framföra timmer till den nya kyrkan. Landshövdingen beordrade samtliga samer i församlingen i början av 1691 att de skulle hugga och framtransportera timmer – var och en efter sin förmåga. De skulle också hugga spånämnen som kyrkan skulle spånas med och befallningsmannen Renhorn skulle tala om hur sådana spån skulle se ut.

Kyrkan blev inte helt klar 1691 - antagligen skedde timringen det året. År 1692 köptes målarfärd till predikstolen och möjligen gjordes pannelleringar kring fönstren av Johan Eriksson Sterner. En tunna indigo eller ingoblått köptes – troligtvis för att måla kyrkan invändigt. Krita köptes av borgmästaren Johan Johansson. Dessutom inhandlades – förutom vad som redan nämnts när det gäller kyrkans inventarier – tjära till kyrkans behov. Kyrkan rödfärgades. Ett antal arbetskarlar upptimrade bogården runt den nya kyrkan och en ny kyrkoport färdigställdes under året.

Tjärning av taket behövdes utföras tämligen ofta och redan 1697 köptes två tunnor tjära och en järngryta som behövdes för detta arbete.

Samuel Smed gjorde 1698 en ny klockkläpp.

År 1706 köptes en stor kyrkyxa, en kyrkhacka och en spade.

År 1720 hette klockaren Erik Persson.

År 1721 3 dr kmt till kyrkovaktaren – detta är en utgift som förekommer också vid andra år. Det visar att någon person hade i uppgift att vakta kyrkan och också antagligen utföra nödvändigt underhållsarbete.

År 1723 köptes en yxa.

År 1735 tjärades kyrkan och man lät förfärdiga en lång ny stege. Två tjärborstar köptes av rådman Höjer. Två tunnor tjära köptes av Erik Persson i Skellefteå socken och Kågeträsk. Dessutom inköptes två stycken tjärborstar och 100 stycken takspik eller läktspik, vilket visar att man detta år också reparerade taket. Här finns också den intressanta upplysningen om att man tjärade taket till tre fjärdedelar med hela vapenhuset samt större delen av sakristians tak. Arbetet tog sex arbetskarlar endast en dag att utföra.

Dessutom lät man under året banda kyrkans vinkaggar.

År 1736 fortsattes arbetet med att tjära kyrkan och 150 takspån köptes i Kalamark. Arbetet med att tjära kyrktaket fortsatte och nu gällde det den del som inte medhanns föregående år – norra sidan och ytterligare en yta tjärades. Fem arbetskarlar användes: Petter Lestander, Per Mattson, Thomas Johansson, Lars Lestander och Jacob Olofsson.

Nu lagades också hela hoven (?) och "brädslagna" på kyrkotaket samt på åtskilliga ställen fastslogs nya spån på kyrkan och sacristugan i stället för den som hade ruttnat. Till detta arbete användes Peter Lestander, Anders Larsson i Semisjaur och Sjul Jacobsson i Semisjaur.

År 1737 lät man förfärdiga ett nytt glas till sakristian och laga det andra. Den som gjorde detta var en kvinna Sophia Fishier(?) i Arjeplog,

År 1739 köptes en griftyxa och en grifthacka,

År 1740 inhandlades 200 stycken fyrtumsspik

År 1742 köptes av Enar Persson norskt tran för att smörja klockans pannor och dessutom en mängd tjära - 1,5 tunna.

. Detta år gav sammen Nils Andersson Kiänk sex dr km till kyrkan som ett tack för att Gud hjälpt hans hustru till hälsan igen.

År 1744 tjärades kyrkans tak av sex karlar.

År 1745 köptes stål till griftyxornas lagande och dessutom lagades en grifthacka och en griftyxa – år 1746 eller 1747 lagades också en griftyxa.

Kyrkan härjades av eld 1747 och därefter gjordes 1751 en provisorisk lokal i Silbojokk – man använde helt enkelt en lada och en stolpbod. I visitationsprotokollet 1768 sades att den "blev i hastighet sammansatt av en gammal lada och en stolpbod, som fordom hört bruket till, är nu i bofälligt tillstånd". Dessa fästes ihop och för att kunna göra detta användes år 1751 ett ankarfäste och fyra stycken järnbandsbeslag. Vid visitationen 1776 framkom några ytterligare upplysningar; när de båda byggnaderna sammanfördes borttogs mellanväggarna. Ett gammalt och odugligt lås fanns för dörren. I väggen vid altaret fanns ett litet och gammalt fönster och längs bak i kyrkan en tom glugg eller öppning. Taket stod inte längre emot regn och byggnaderna var alldeles murkna och hade slagit sig ifrån varandra, så att man kunde gå in igenom den ena tvärväggen och ut genom den andra. Här fanns inget att hämta till ett nytt kapell.

År 1749 lagades griftyxan.

År 1752 Per Olofsson Lestander för en griftyxas lagande och följande år 1753 lagades också en griftyxa - men det kan här vara samma yxa som det rör sig om.

År 1761 sades att kyrkoherden besökte denna provisoriska lokal två gånger varje sommar. Vissa år rörde det sig också om tre gånger. Detta skedde oftast i juli och i augusti och besöken pågick årligen till 1770-talets mitt.

En överenskommelse om byggandet av det nya kapellet slöts i Arjeplog den 2 december 1777. Kostnaden för att uppföra det nya kapellet i Lövmokk uppgick där till 1200 dr kmt.

Begravda i Silbojokk

Med tanke på en av huvudorsakerna bakom tillkomsten av denna Rapport är det naturligtvis av största intresse att undersöka omfattningen av jordfästningarna i Silbojokk. Det gäller alltså att mera konkret klargöra omfattningen av begravningar. Genom ett komplicerat arbete och jämförelser mellan flera olika typer av källmaterial kan antalet begravda i Silbojokk fastställas med mycket stor säkerhet. I de flesta fall har det gått att få fram namn, kön, hemort och ibland ålder. I åtskilliga fall finns också uppgifter om var de begravts - på kyrkogården eller i kyrkan och då ibland också var i kyrkan.

Naturligtvis är det möjligt att ytterligare några har jordats i Silbojokk, men något större antal kan det knappast röra sig om. Några större avvikelser från nedanstående redogörelse finns knappast.

Intressant och överraskande är att det nästan uteslutande var samer som fick sin sista vila i Silbojokk. Bruksrörelsens arbetare och tjänstemän lyser med sin frånvaro.

1. Begravda i Silbojokk fram till 1659

1. Lars Andersson för lägerstad i kyrkan. Gav 1 1/3 riksdaler till kyrkan.
 2. Anund Pedersson för lägerstad i kyrkan. Han gav en sked som vägde tre lod och 1/2 riksdaler, dessutom danska pengar - nämligen "1 marker danske".
 3. Nils Andersson för lägerstad i kyrkan. Gav 1 1/2 riksdaler till kyrkan.
 4. Gottorm Olsson för sitt barns lägerstad. Han gav 1/4 riksdaler till kyrkan.
- 1652 - Anders Amundsson för lägerstad. Gav 1 riksdaler till kyrkan.
 1652 - Pavel Andersson för sitt barns lägerstad
 1653 - Anders Jacobsson för lägerstad. Gav 1 riksdaler till kyrkan.
 1653 - Mårten Jacobsson för sitt barns lägerstad. Gav 1/2 riksdaler till kyrkan.
 1653 - Pedher Andersson för lägerstad.
 1655 - Mårten Nilsson för lägerstad. Gav en riksdaler till kyrkan.
 1655 - Anders Jakobssons dotter för lägerstad. Gav 1/2 riksdaler till kyrkan.
 1655 - Per Mårtenssons barns lägerstad. Gav 1/4 riksdaler till kyrkan.
 1657 - Lars Anderssons dotter för sin lägerstad i kyrkan. Gav 1 riksdaler till kyrkan.

Med "lägerstad" menas gravplats i kyrkan. Om det i Rapporten står "i kyrkan" avses alltså en begravning under kyrkogolvet. Det är dock inte otroligt att de som gav större summor till kyrkan också i något fall kan ha begravts där, utan att det särskilt angetts. Vid prosttinget i Arjeplog sades uttryckligen: "När lik begravas in uti kyrkorna, är en hustru eller bonde, giver i testamente (avgift) till kyrkan 1 riksdaler, är ett barn som lägges in i kyrkan gives 1/2 riksdaler, men begravas liket på kyrkogården, giver, som råd är till".

Enligt en formulering från 1651 förefaller det som om kyrkogården ännu inte fanns eller i varje fall inte var färdig.

Det kan i några fall vara oklart om det i stället avser någon annan anhörigs gravplats, men sådan brukar i så fall anges särskilt och de skilda formuleringarna har också angetts i denna Rapport, om det har varit möjligt. Nr 1- 4 är inte möjliga att datera, men hänför sig antagligen till slutet av 1640-talet eller i varje fall före 1651. Troligen var kyrkogården inte i funktion före 1652 och Nr 1-4 kom säkert därför att begravas i kyrkan.

Detta leder alltså till slutsatsen att fram till nedläggningen 1659 hade 13 personer begravts i Silbojokk och av dessa hade minst fyra personer begravts inne i kyrkan. Det är också fullt möjligt att samtliga 13 fick sitt sista vilorum i kyrkan.

2. Begravda i Silbojokks kyrka 1692-1730

- 1692 - Pål Andersson för testamente och lägerstad i kyrkan givit efter sin hustru. Semisjaur. Gett 12 daler till kyrkan. Detta motsvarar efter år 1681 två riksdaler.
- 1694 - Hustru Brita efter sin man Pål Månsson gett för lägerstad i kyrkan. Gett 12 dr till kyrkan.
- 1699 - Pål Andersson Grååt gett för lägerstad i kyrkan för sitt barn. Gett 3 dr till kyrkan.
- 1699 - Mårten Noraeus gett för lägerstad för sitt barn. Gett 3 dr 24 öre.
- 1700 - Anund Jonsson för lägerstad efter sin salige moder. Gett 12 dr till kyrkan.
- 1704 - Hustru Ingrid i Sörvästerbyn köpt lägerstad i kyrkan för sin man. Gett 12 dr till kyrkan.
- 1705 - Pål Nilssons änka för sin mans lägerstad. Gett 12 dr till kyrkan.
- 1706 - Pål Sjulssons änka för lägerstad. Gett 6 dr till kyrkan.
- 1707 - Siul Persson testamente efter son salig hustru. Gett 6 dr till kyrkan. Osäkert om detta är en begravning i kyrkan, det motsvarar i alla fall en riksdaler.
- 1707 - Enar Jonsson, länsman i Sörvästerbyn, för lägerstad i kyrkan för sin son. Gett 6 dr till kyrkan.
- 1712 - Hustru Ingrid i Sörvästerbyn köpte en gravplats i kyrkan för 12 dr kmt. Huruvida det var för sig själv eller för någon anhörig är okänt.

3. Begravda på Silbojokks kyrkogård fram till 1730

- 1691 - Anders Olsson, länsman i Semisjaur, gett i testamente efter sin son som antingen dog eller begravdes den 20 september. Gett 3 dr till kyrkan.
- 1691 - Anders Månssons änka ger i testamente efter sin salig man. Gett 3 dr till kyrkan.
- 1692 - Unge Pål Amundsson i Norrvästerbyn gett i testamente efter sin hustru, död eller begravnen den 13 januari 1692. Gett 3 dr till kyrkan.
- 1692 - Anders Anti i Norrvästerbyn i testamente efter sin hustru. Gett 5 dr 20 ör till kyrkan.
- 1692 - Peder Jacobsson i Semisjaur gett i testamente efter sin hustru. Gett 3 dr till kyrkan.
- 1692 - Nils Ivarsson gett i testamente efter sitt barn. Gett 1 dr 16 öre till kyrkan.
- 1692 - Ingrid Persdotter i Norrvästerbyn gett i testamente efter sin salig man. Gett till kyrkan 3 dr.
- 1692 - Enar Jonsson i Sörvästerbyn gett i testamente efter sin hustru. Gett till kyrkan 6 dr.
- 1692 - Anders Pålsson i Sörvästerbyn gett i testamente efter sin far. Gett till kyrkan 3 dr.
- 1692 - Hustru Margareta i Norrvästerbyn gett i testamente efter sin man. Gett till kyrkan 6 dr.
- 1693 - Sjul Andersson i Semisjaur givit i testamente efter sin hustru. Gett 6 dr kmt till kyrkan.
- 1693 - Sjul Andersson i Semisjaur i testamente efter sin hustru. Gett till kyrkan 6 dr.
- 1693 - Hustru Sissela i Sörvästerbyn i testamente efter sin salig man Erik Eskilsson. Gett till kyrkan 3 dr.
- 1693 - Hustru Botilia i Sörvästerbyn i testamente efter sin salig man Amund Pålsson. Gett till kyrkan 3 dr 24 öre.
- 1693 - Anders Jacobsson i Semisjaur efter sitt barn. Gett till kyrkan 24 öre.
- 1693 - Anders Olsson i Norrvästerbyn i testamente efter ett barn. Gett till kyrkan 24 öre.
- 1693 - Lars Tomsson i testamente efter sin hustru. Gett till kyrkan 3 dr.
- 1693 - Anders Olsson i testamente efter ett barn. Gett till kyrkan 1 dr 16 öre.
- 1693 - Jacob Andersson i Semisjaur i testamente efter barn. Gett till kyrkan 1 dr 16 öre.
- 1694 - Anders Olsson i Norrvästerbyn i testamente efter ett barn. Gett 1 dr 22 öre till kyrkan.
- 1695 - Hans Andersson i testamente efter sin son. Gett 1 dr 16 öre till kyrkan.
- 1695 - Nils Ifvarsson i testamente efter ett barn. Gett 1 dr 16 öre till kyrkan.

- 1695 - Per Pålssons änka i testamente efter sin salig man. Gett 1 dr 16 öre till kyrkan.
- 1695 - Olof Amundson i testamente efter ett barn. Gett 24 öre till kyrkan.
- 1695 - Olof Gottormsson i testamente efter sin saliga moder. Gett 1 dr 28 öre till kyrkan.
- 1695 - Sjul Pärsson i testamente efter sin saliga svärmoder. Gett 1 dr 16 öre till kyrkan.
- 1695 - Anund Andersson i testamente efter ett barn. Gett 24 öre till kyrkan.
- 1695 - Olof Larsson i Norrvästerbyn efter ett barn. Gett 24 öre till kyrkan.
- 1696 - Olof Tomsson i Lochtbyn i testamente efter sin syster. Gett 24 öre till kyrkan.
- 1696 - Nils Ifvarsson i testamente efter ett barn. Gett 16 öre till kyrkan.
- 1697 - Sjul Sjulsson i Sörvästerbyn gett i testamente efter sin fader. Gett 1 dr 28 öre till kyrkan.
- 1697 - Olof Olsson i testamente efter sitt barn. Gett 16 öre till kyrkan.
- 1697 - Amund Nilsson i testamente efter sin hustru. Gett 3 dr till kyrkan.
- 1697 - Pål Jonsson gett i testamente efter sitt barn. Gett 24 öre till kyrkan.
- 1697 - Anders Jacobsson i testamente efter sin moder. Gett 1 dr till kyrkan.
- 1698 - Hustru Brita i testamente efter sin man. Gett 1 dr 28 öre till kyrkan.
- 1698 - Nils Ifvarsson i testamente efter sitt barn. Gett 1 dr till kyrkan.
- 1698 - Hustru Lussi från Norge gett i testamente efter sin man. Gett 3 dr till kyrkan. Här finns en senare anteckning om att hustru Lussi också gett 28 öre för bårkläder.
- 1698 - Daniel Hansson gett i testamente efter sin hustru. Gett 1 dr 28 öre till kyrkan.
- 1698 - Anders Nåde i Norrvästerbyn i testamente efter ett barn. Gett 30 öre till kyrkan.
- 1698 - Mårten Hansson i testamente efter sitt barn. Gett 24 öre till kyrkan.
- 1699 - Måns Pålsson i testamente efter sin dotter. Gett 1 dr 16 öre till kyrkan.
- 1699 - Nils Ifvarsson i testamente för sitt barn. Gett 1 dr till kyrkan.
- 1699 - Nils Jonsson i Semisjaur i testamente efter sitt barn. Gett 1 dr 28 öre till kyrkan.
- 1699 - Lars Danielsson i testamente efter sin hustru. Gett 1 dr 28 öre till kyrkan.
- 1699 - Nils Nilsson i testamente efter sitt barn. Gett 1 dr 16 öre till kyrkan.
- 1700 - Anders Olsson i Norrvästerbyn i testamente efter sin saliga hustru. Gett 3 dr till kyrkan.
- 1700 - Gamle Per Amundsson i Norrvästerbyn i testamente efter ett barn. Gett 30 öre till kyrkan.
- 1700 - Pål Jonsson i Norrvästerbyn efter ett barn. Gett 30 öre till kyrkan.
- 1700 - Pål Sjulsson i testamente efter sitt barn. Gett 1 dr 16 öre till kyrkan.
- 1701 - Lars Sjulsson i testamente efter sin far. Gett 3 dr till kyrkan.
- 1701 - Lille (Unge) Anund Andersson efter sin dotter. Gett 1 dr 16 öre.
- 1702 - Anders Hansson i Semisjaur i testamente efter barn. Gett 30 öre till kyrkan.
- 1703 - Per Larsson i Norrvästerbyn i testamente efter ett barn. Gett 30 öre till kyrkan.
- 1703 - Olof Larsson i Norrvästerbyn i testamente efter ett barn. Gett 1 dr 16 öre till kyrkan.
- 1704 - Nils Pungia i testamente efter sin hustru. Gett 3 dr till kyrkan.
- 1704 - Anders Pålsson i testamente efter sin hustru. Gett 3 dr 24 öre till kyrkan.
- 1704 - Hustru Ingrid i testamente efter sin dotter. Gett 1 dr 16 öre till kyrkan.
- 1704 - Olof Hansson i Semisjaur i testamente efter ett barn. Gett 30 öre till kyrkan.
- 1704 - Hustru Elin i Norrvästerbyn i testamente efter sin man. Gett 1 dr 22 öre till kyrkan.
- 1704 - Per Krook i testamente efter sitt barn. Gett 1 dr 16 öre till kyrkan.
- 1705 - Olof Larssons änka i testamente efter sin man. Gett 3 dr till kyrkan.
- 1705 - Pål Nilssons änka efter sitt barn. Gett 1 dr till kyrkan.
- 1705 - Pål Torssons änka efter sitt barn eller man. Gett 1 dr 28 öre till kyrkan.

- 1705 - Anders Erikssons änka i testamente efter sin man. Gett 3 dr till kyrkan.
 1705 - Enar Pährsson efter sitt barn. Gett 24 öre till kyrkan.
 1706 - Anders Duorg i testamente efter barn. Gett 24 öre till kyrkan.
 1706 - Lars Danielsson i testamente efter barn. Gett 24 öre till kyrkan.
 1707 - Sjul Pärsson i testamente efter sin hustru. Gett 6 dr till kyrkan.
 1707 - Olof Amundsson i testamente efter sin son. Gett 3 dr till kyrkan.
 1707 - Jon Amundsson i testamente efter sitt barn. Gett 1 dr 16 öre till kyrkan.
 1713 - Länsman Mårten Hansson i testamente för sin fader. Gett 3 dr till kyrkan.
 1714 - Lars Persson i testamente. Gett 15 öre till kyrkan.
 1721 - Lars Sjulsson i testamente efter sin styvson. Gett 1 dr till kyrkan.
 1722 - Per Tiok i testamente efter sin svärmor. Gett 1 dr 16 öre till kyrkan.
 1723 - Hustru Elin i testamente efter sin man. Gett 6 dr till kyrkan.
 1723 - Nils Pångie efter sin dotter. Gett 4 dr 22 öre till kyrkan.
 1723 - Nils Pångie efter hustru Brita. Gett 6 dr till kyrkan.
 1723 - Nils Pångie efter Gunilla Nilsson. Gett 2 dr 9 öre till kyrkan.
 1724 - Pål Andersson i testamente efter sin hustru. Gett 1 dr 16 öre till kyrkan.
 1724 - Anders Andersson - även - gett till kyrkan 1 dr 16 öre.
 1724 - Det finns en anteckning om att en begravning skedde i Silbojokk den 20 augusti, men det är inte klart om den avser någon av ovanstående, eller är en särskild jordfästning, där namnet inte finns med.
 1726 - Olof Paggesson i testamente. Gett 2 dr till kyrkan.
 1726 - Sjul Andersson i testamente. Gett 1 dr till kyrkan.
 1729 - I testamente efter Amund Jonsson i Semisjaur. Gett 2 dr 11 öre till kyrkan.
 1729 - I testamente efter barnlik. Antagligen avses här ett släktskapsförhållande med Amund Jonsson. Semisjaur. Gett 12 öre till kyrkan.
 1729 - Amund Persson i testamente efter sin son. Sörvästerbyn. Gett 15 öre till kyrkan.
 1729 - Per Andersson i testamente efter sin son. Gett 15 öre till kyrkan.
 1729 - Nils Anderssons änka i testamente efter sin man. Gett 1 dr till kyrkan.

När det talas om "testamente" avses i detta fall en gåva till kyrkan vid dödsfall i familjen. Den lucka som finns när det gäller antalet begravda i Silbojokk åren 1709 - 1719 kan säkerligen till stor del förklaras av församlingsbornas misstro gentemot kyrkoherde Rangius. De begravde antagligen sina döda på annat ställe - antagligen mest i Arjeplog. År 1710 finns i Arjeplogs kyrkoräkenskaper testamenten eller penningar för några barn ifrån Silbojokks församling. Det är dokumenterat i flera fall att personer begravdes i Arjeplog ändå gav en mindre gåva till kyrkan i Silbojokk, exempelvis Anund Olsson år 1712 och Petter Mårtensson efter sin mor 1715. Även pastor Rangius verkar ha förrättat ett antal jordfästningar i Arjeplog 1713. I några ytterligare fall kan detta också ha förekommit, men små gåvor till kyrkan kan också bero på fattigdom.

Det kan inte uteslutas att riktiga fattigbegravningar också skett utan att någon anteckning om detta förekommer. Det är också möjligt att gåvor till kyrkan har getts exempelvis året efter själva jordfästningen och att därför viss förskjutning mellan åren kan förekomma.

Ett annat exempel på dödsfall på annan ort finns från 1727, men sammanhanget är inte helt klart. Detta år kristandes Sissela Karin född av kristliga föräldrar. Fadern var Mårten Hansson och modern Karin Andersdotter. Hon hade givit sig i äktenskap med den i Norge

kvarlämnade man Pål Andersson sammanlevde med honom. Karin Andersson dog i barnsäng efter tre veckor i en ålder av 30 år. Pål Andersson lovade i testamente 2 5-öresstycken

Under perioden förekommer det också att församlingsmedlemmarna gav mindre summor till kyrkan "av god vilja" eller "till Guds namns ära". Madame Anna Vacker - änka efter kyrkoherden Rangius gett en gåva till kyrkan på 10 dr och när hon reste till Norge ytterligare 6 dr. Om detta betyder att kyrkoherde Lars Rangius är begravd i Silbojokk är mycket osäkert - han dog i Skellefteå i november 1717 - och om han hade jordfäst i Silbojokk hade detta säkert noterats i särskild ordning.

Anmärkas kan också att det förefaller endast som om främst den icke-samiska befolkningen använde bårkläde och för detta betalade 24 öre. Detta gäller Märten Noraeus och kanske den icke-samiska hustru Lussi från Norge som 1698 också gav 24 öre för bårklädet efter sin man. Gåvor på drygt en dr kmt (exempelvis 1.28 eller 1.24 - eller 16 öre för ett barn) indikerar att bårklädet användes.

3. Begravda i Silbojokks kyrka perioden 1730-1740

1731 – 2 oktober – begravdes Måns Pålsson. Semisjaur. 61 år. Han dog den 30 maj. Han begravdes inne i kyrkan och i gången åt sakristian. Sonen Pål Månsson gav 7 dr kmt till kyrkan.

1732 – den 20 juni . begravdes Erik Christopherssons lilla dotter. Semisjaur. Hon begravdes vid sakristians dörr. Hon drunknade i en älv den 17 maj.

1733 – den 20 april – begravdes tolvmannen i Sörvästerbyn Per Mårtensson inne i kyrkan vid (står: åt) manfolksbänkarna och framom tvärgången. 60 år. Hustrun Cicilla gav 6 dr kmt till kyrkan efter sin man.

1734 – den 27 juli – begravdes Olof Andersson Kiåns dotter. Hon begravdes inne i kyrkan och i kvinnfolksbänkarna. Kyrkan fick 2 dr kmt och 11 öre.

1740 – den 25 juli – begravdes Märten Hansson. Semisjaur. Han begravdes i manfolksbänkarna i bakre delen av kyrkan.

1740 – den 25 juli – begravdes Anders Mårtenssons svaga lille son i samma grav. Antagligen var Märten Hansson barnets farfar och här finns alltså en dubbelgrav. Ingen avgift till kyrkan finns antecknad detta år.

1740 – den 25 juli – begravdes bonden Johan Jonsson från Jävre. Han hittades död vid Hväjetsavon tre mil ifrån Silbojokk. Han begravdes utmed kyrkväggen , väster om vapenhuset.

4. Begravda på Silbojokks kyrkogård perioden 1730-1770

1730 – den 23 juni – begravdes pigan Elin. Norrvästerbyn.

1730 – den 23 juni – begravdes Anders Nilssons dödfödde son. Semisjaur. Gåva till kyrkan: 15 öre.

1730 – den 8 november – begravdes änkan Botilda. Sörvästerbyn. Per Knutsson gav 12 dr kmt till kyrkan för sin svärmor. Enligt en annan uppgift 2 dr 11 öre. Av summan att döma kan den begravningen ha skett i kyrkan, men inget sägs om detta.

1730 – den 8 november – begravdes Anders Sjulsson Pilfalls hustru. Sörvästerbyn, 64 år. Gåva till kyrkan: 3 dr.

1730 – den 8 november – begravdes hustru Karin Eskilsdotter. Sörvästerbyn. 50 år.

- 1730 – den 8 november – begravdes Per Frestares son. Sörvästerbyn. 14 år. Han begravdes alltså samtidigt som sin mor Karin Eskilsson.
- 1731 – den 19 maj – begravdes Anders Mårtensson Fannis son. Sörvästerbyn. 6 år. Fadern gav 1 dr 4 öre i gåva till kyrkan.
- 1732 – den 20 april – begravdes Anund Persson Rånnares lilla dotter. Sörvästerbyn. För ett litet barn gavs i allmänhet bara omkring 18 öre till kyrkan, vilket också var fallet här.
- 1732 – den 20 april – begravdes Måns Jakobsson Damps hos Anders Mårtensson bortkomne son. Nu hade hans ben igenfunnits och begravdes. Anders Mårtensson gav 12 öre till kyrkan efter sin dräng
- 1732 – den 1 november – begravdes Jon Martinsson Junkas lilla dotter Brita. Norrvästerbyn. Begravd på kyrkogården. Gåva till kyrkan: 1 dr.
- 1733 – den 26 augusti – begravdes Mårten Hanssons hustru Kerstin, Hon dog den 15 augusti. Maken gav 1 dr 16 öre till kyrkan.
- 1733 – den 11 september – begravdes Amul Persson Krok på kyrkogården, Han dog den 8 september, Hustru Gunilla, Sörvästerbyn, gav 1 dr 16 öre efter sin son och detta skedde så tidigt som den 11 september.
- 1734 – den 3 november – begravdes Olof Amundssons änka Maria. Semisjaur. Hon dog den 4 oktober och begravdes på kyrkogården. Kyrkan fick 3 dr kmt.
- 1734 – den 10 november – begravdes Erik Persson. Semisjaur. Han dog den 7 november, begravdes på kyrkogården och var vid sitt fränfälle omkring 90 år gammal. Kyrkan fick 3 dr kmt.
- 1735 – den 25 juni – begravdes Olof Jonssons dotter. Semisjaur. Hon var ungefär 11 år gammal och frös till döds ett litet stycke ifrån kåtan i ett förskräckligt yrväder. Kyrkan fick 1 dr kmt.
- 1735 – den 6 september – begravdes Anders Nilssons son Peter. Semisjaur. Han dog den 11 augusti och begravdes på kyrkogården. Kyrkan fick 1 dr kmt.
- 1735 – den 7 september – begravdes Per Persson Krooks nöddöpte son. Kyrkan fick 18 öre.
- 1736 – den 23 juli – begravdes Nils Pålson Parduus från Norge på kyrkogården. Änkan gav 1 dr kmt till kyrkan.
- 1739 – den 23 augusti – begravdes Pål Persson Krooks lilla dotter. Kyrkan fick 18 öre.
- 1739 – den 22 juli – begravdes gamla änkan Carin. Sörvästerbyn. Hon var vid fränfallet omkring 94 år. Sonen Anders Siulsson Nulja gav 2 dr kmt till kyrkan.
- 1740 – den 25 juli – begravdes änkan Elin Tioneslok på kyrkogården.
- 1741 – den 26 juli – begravdes Pål Anderssons lille son. Semisjaur.
- 1741 – 24 juli – begravdes änkan Gertrud Nilsson på kyrkogården.
- 1741 – den 26 juli – begravdes Olof Mårtenssons dotter.
- 1741 – den 26 juli – begravdes Olof Andersson Maskis son. Antagligen är det denne Olof Andersson som året därpå gav 1 dr 4 öre till kyrkan.
- 1743 – 23 juli – begravdes Margareta Jonsdotter på kyrkogården.
- 1743 – den 23 juli – begravdes klockarens dräng Siuk Pålsson på kyrkogården.
- 1743 – 23 juli – begravdes Anders Andersson (Scholers) Scholegåss barn på kyrkogården.
- 1745 – den 20 juli – begravdes Petter Bengtssons son.
- 1747 – den 18 juli – begravdes Lars Larsson. Han var omkring 70 år.
- 1748 – augusti – begravdes Lars Larssons änka. Semisjaur. Sonen Anders Larsson gav 3 dr kmt.

1750 - januari – begravdes Lars Larsson. Han dog på vägen till kyrkan och sitt dop och var därmed odöpt. 14 dagar. Okänd barnsjukdom.

1765 – den 20 juli – begravdes Márten Bengtssons dödfödde son. Niarg.

1768 – augusti – begravdes Pål Enarssons son Per. Njarg. Han kom bort i fjällen och återfanns död i augusti 1769. 26 år.

1769 – den 17 maj – begravdes Christiern Månssons hustru Ebba Pålsdotter. Niarg 60 år. Dog av tvinsot och vattusot.

1770 - i januari 1769 antecknades att drängen Anders Andersson Schel var död. Han frös ihjäl på fjällryggen, men det var ovisst när detta hände. Han begravdes 1770. 29 år. Detta är alltså den hittills sista kända begravningen i Silbojokk.

En första analys

I denna Rapport finns fortlöpande ett antal analyser, men i samband med arbetets start formulerades ett antal frågor. I ett första analyskede kan därför ett antal svar formuleras.

Det borde vara möjligt att lokalisera kyrkliga föremål från Nasafjäll och Silbojokk i Norge. En del av inventarierna bör rimligtvis finnas på andra håll i Arjeplogs församling.

Någon uppgift om storleken av begravningsplatsen har inte ännu återfunnits, men med tanke på det stora antal döda som begravts i Silbojokk bör den ha varit betydande. Den sista hittills kända begravningen skedde så sent som 1770.

Överraskande nog har det varit möjligt att fastställa antalet begravda i Silbojokk med stor säkerhet och också oftast deras namn och hemort - ibland också deras ålder. Begravningar har skett i Silbojokk under åren 1652-1770. I Silbojokks kyrka har alltså - enligt nu tillgängliga uppgifter - begravts 22 personer och här finns också många detaljerade uppgifter om var i kyrkan begravningen har skett. På kyrkogården har begravts 138 personer. Detta ger alltså en minimisiffra på 160 begravningar under perioden. Många av dessa var små barn och de flesta var samer. Utan tvekan överstiger detta antal betydligt vad som tidigare hade antagits. Inga tecken finns på att gravar flyttades till andra kyrkogårdar, när silverbrukets epok var över. Inget säger heller att begravda flyttades från den lilla kyrkogården på Nasafjäll till Silbojokk.

Det är också förvånande att så få av den icke-samiska befolkningen har begravts i Silbojokk, särskilt gäller det silververkets arbetare och tjänstemän, där knappast någon ännu har identifierats bland de begravda. Kanske begravdes de i sina hemförsamlingar – eller kan de ha haft en egen kyrkogård som ännu inte lokaliserats?

Antalet samiska hushåll vid denna tid har också kunnat fastställas för början av 1690-talet. Det är möjligt att med utgångspunkt från detta material genom fortsatta forskningar kunna åstadkomma familjerekonstruktioner av den samiska befolkningen i församlingen.

När det gäller åldern på de personer som är begravda i Silbojokk finns åldern angivet i ett antal fall. Storleken på gåvorna till kyrkan visar också den ungefärliga åldern. En gåva på omkring 18 öre säger att det var ett mycket litet barn – antagligen ett spädbarn. En summa på omkring 1 dr kmt tyder på ett något större barn – kanske också en tonåring. Det bör vara möjligt att genom fortsatta arkivforskningar mer exakt fastställa åldern på de begravda personerna.

Åtskilliga detaljuppgifter om kyrkobyggnaderna har framkommit – särskilt rörande den kyrka som uppfördes under 1690-talets första år. Bilden som tonar fram är den av en fullt utrustad kyrka som inte skiljer sig särskilt mycket från andra vid denna tid - möjligen att den var enklare och att inventarierna inte var så många och dyrbara. Några egentliga uppgifter om prästgården har ännu inte kunnat erhållas och endast ett fåtal sådana om bogårdsmuren.

Begravningarna förefaller ha skett på likartat sätt som i andra församlingar vid denna tid. Inga uppgifter finns om kistornas utseende eller om de döda behandlades på något särskilt sätt - beroende på den samiska omgivningen. Svepningar och bårtäcken användes. Ingen diskussion finns om gravgåvor och heller inga uppgifter finns om att sådana förekommer. Prästernas verksamhet liknar vad som skedde i andra församlingar vid samma tid - begravingar, dop, vigslar och nattvardsgång, men naturligtvis tilltog verksamheten på 1700-talet. Till detta kommer prästernas besök i de samiska kåtorna och deras undervisning där om den kristna lärans grunddrag.

Det troliga är att kyrkan som uppfördes 1692 förlades på samma plats som den första kyrkan. Platsen för den kyrksal som användes under 1600-talet har inte kunnat beläggas. Det sista provisoriska kapellet på 1750-talet flyttades knappast från sin ursprungliga plats, utan den lada och stolpbod som kom att användas förankrades bara i varandra och sedan togs en mellanvägg bort. Det betyder att det sista kapellet bör ha legat utanför kyrkogården.

I Silbojokk bodde prästfamiljen fram till 1730 - i varje fall större delen av året. Prästfamiljerna var stora och innehöll flera generationer. Till detta kommer tjänstefolk och klockarfamiljen. Tidvis fanns också en kyrkvaktare, men om denne bodde ständigt på platsen är mera osäkert. Därefter besöktes platsen vanligen två eller tre gånger om året för olika kyrkliga förrättningar. Inga uppgifter finns om att det sista kapellet flyttades - det representerade heller inget värde och var troligen helt obrukbart. Huruvida övriga byggnader flyttades från platsen är okänt.

* * *

De fortsatta historiska undersökningarna bör inriktas på silververkets personal och de till synes förvånande omständigheterna att inga begravingar bland dessa egentligen har skett. För att klarlägga om detta verkligen är fallet måste en fördjupad analys av bruksarbetarna ske. Möjligt är att dessa begravdes på annan ort och då troligast i sina hemförsamlingar - eller att de besvärliga förhållandena trots allt inte krävde så många dödsoffer - vilket i sin tur är något förvånande - eller att de hade en särskild kyrkogård.

Dessutom bör fördjupade analyser eftersträvas av den kyrkliga verksamheten och missionen bland samerna. Till detta kommer en djupare analys och ett erhållande av ytterligare data rörande den samiska befolkningen i församlingen.

Gravar i Silbojokk undersökta 2003 - 2005							
År	Nr	Relation	Var	Gravskick	Gåva/fynd	Kön	Ålder
2003	1		kyrkogård			0	0
2003	2		kyrkogård		hammare, eldstål	0	0
2004	I:1		kyrkogård	kista		0	0
2004	I:2		kyrkogård			0	4
2004	II		kyrkogård		eldstål	0	0
2004	III	ovan X	A1A	lock	kniv	0	0
2004	IV		kyrkogård	lock	eldstål?	0	25-35
2004	V		kyrkogård		yxa?	höga värden	20-25
2004	VI		kyrkogård	kista	hyska	0	25-35
2004	VII:1		kyrkogård	kista		0	0
2004	VII:2	i VII:1	kyrkogård		järn odef	läga värden	20-30
2004	VII:3	i VII:1	kyrkogård			kvinn	25-35
2004	VIII:1		kyrkogård	kista		läga värden	20-25
2004	VIII:2	i VIII:1	kyrkogård			0	ung vuxen
2004	IX		kyrkogård			läga värden	20-25
2004	X	under III	A1A	kista	eldstål, kniv	man*	30-40
2004	XI		A1A		eldstål	0	2
2005	XII		A1B	kista		man	äldre
2005	XIII	ovan XXV	A1A			0	0
2005	XIV		A1A	kista		0	0
2005	XV		A1A			man	0
2005	XVI	under XV	A1A	kista		0	0
2005	XVII		A1A			0	0
2005	XVIII		A1A	ej unders		0	0
2005	XIX		A1A	ej unders		0	0
2005	XX		A1B	kista	kniv, nål	0	0
2005	XXI		A1B			0	0
2005	XXII		A1B	ej unders		0	0
2005	XXIII		A1B	kista	hyska	kvinn	25-35
2005	XXIV	under XV	A1A	kista	kniv	0	4-8
2005	XXV	under XIII	A1A	kista	kniv, hyska & hake	man	17-25
Gåva/fynd där ett ? står bakom fyndet anger att detta ej med säkerhet kan föras till graven							
0 = osteologiskt material saknas, eller går ej att bestämma till kön/ålder							
läga resp höga värden kan antyda kvinnligt resp manligt kön, ej uttalat i osteologiska rapporen							
* = skelldelar antyder manligt kön, men tandmättet ligger under medel							
OBS! kön och ålder är relativt framtagna utifrån tandstorlek respektive tandslitage.							